İşçinin
Alınteri

EKDEN AKBULUT
BAĞIŞIDIR.

Aylık Siyasi Dergi Yıl 2/Sayı: 16 1 Nisan 1988 600 TL. (KDV dahil)

GENEL GREVE ADIM ADIM

DAHA İYİ BİR İŞÇİ DERGİSİ YARATMAK

ALINTERİ bu sayıyla yayınına bir süre ara veriyor. Bu ayrılığın ne kadar devam edeceğini bugünden kestiremiyoruz. Ancak, daha güçlü bir kadro, yurdun her köşesini saran muhabir ağı, daha iyi teknik olanakları sağladığımızda, ALINTERİ yeniden yayına girecek.

ALINTERİ bu kararı, üstlendiği işlevi daha etkin bir şekilde yerine getirebilmek, bu amaçla güçlerini ve olanaklarını yeniden düzenleyebilmek için aldı. Bu karar ALINTERİ açısından gerekliydi. Çünkü işçi sınıfının demokratik mücadelesinin gelişimi, ALINTERİ'nin başlangıçta saptadığı alçakgönüllü hedefleri hızla aşıyor. Ülkenin her köşesinde yemek boykotları, iş yavaşlatmaları, grevler, direnişler, mitingler yapılırken ALINTERİ bunların gerisinde kalmamak zorunda. Dolayısıyla olanaklarını değerlendirerek iyi bir biçimde örgütlenmek, daha iyi bir ALINTERİ için mutlaka gerekli koşul.

ALINTERİ'nin 16 sayı süren ve hazırlayanlar için oldukça yoğun geçen faaliyeti döneminde belki istenenler tam anlamıyla gerçekleştirilemedi.

Okuma-yazması olan ve ülkenin sorunlarıyla ilgilenen her işçinin sevebileceği bir dergiydi hedeflenen... Ancak, ortalama düzeyde bir işçiye kendisini okutturabilecek, görüntü yanı ağırlıklı, daha kolay anlaşılır bir dilin kullanıldığı, kısa ve özlü yazıların yeraldığı, istediğimiz bir ALINTERİ bir türlü gerçekleşemedi.

ALINTERİ'nin başardıkları da vardı.

Bir işçi dergisinin emekçiler açısından ne kadar gerekli olduğu kanıtlandı ALINTERİ'yle. Bunun ilk olmasa bile yeni bir deneyimi ALINTERİ'yle yaşandı. Polemiklere, gereksiz tartışmalara girmeden ilkelerin ve doğru politikaların aktarılabileceğinin örneğini verdi ALINTERİ... Ağırbaşlı olmanın göstergesi oldu aynı zamanda...

İşçilerin bir avuç azınlığa karşı birliğini sürekli olarak savundu. Grev boylarında, mitinglerde, direnişlerde, gecekondu yıkımlarında işçilerin emekçilerin yanında yeraldı.

Yüzlerce yazarı oldu ALINTERİ'nin... İşçilerin, sendikacıların gözü kulağı olmasını becerebildi. Okurlarından binlerce mektupla desteklendi.

ALINTERİ geçici bir süre de olsa yayın yaşamını durdururken sizlere ulaşmanın tüm yollarını ortadan kaldırmış olmuyor. Bu dönemde bile başka biçimlerde, başka düzeylerde sizlerle birlikte olacak.

Daha güçlü bir ALINTERİ'nde buluşmak üzere...

Sevgi ve Dostlukla

Alınteri

Sahibi Haziran Basım Yayın ve Tic. A.Ş. adına Şefik Çalık/Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Şefik Çalık/Yönetim Yeri ve Adresi: Piyerloti Cad. Dostluk Yurdu Sok. No: 8 Selimbey İşhanı Kat: 2 Çemberlitaş-İstanbul/Ankara Temsilcisi Aslan Alp, Adres: İlkiz Sok. Akanay Axt. No: 18/3 Tel: 231 00 53 Sıhhıye-Ankara/İzmir Temsilcisi: Gür Hazar/Dizgi: Ekol Basım Yayım Hizmetleri/Kapak ve İç Baskı: Kent Basımevi Dağıtım Hürriyet Holding A.Ş.

ERDEN AKBULUT BAĞIŞIDIR.

AYIN İÇİNDEN

Alınteri

POLİTİKA

KONU ERMENİLER OLUNCA

Sovyet Ermenistan'ında başlayan ve Azarbaycan'a sıçrayan olaylar zincirinde Türkiye basını ilginç bir seyir izliyor. Daha doğrusu Türkiye basınının Sovyetler Birliği hakkındaki çifte standardına bir kez daha tanık oluyoruz.

Söze şovenist Ermenilerin çıkardığı olaylara ilişkin olarak atılan gazete başlıklardan örnekler vererek devam edelim:

-Ermeniler azıttı-Tercüman

-Rahat durmuyorlar, Ermeniler gene gösteri yaptı-Tercüman

-Ermeniler kışkırtıyor-Milliyet

-Hedef, büyük Ermenistan hayali-Hürriyet

-Gorbaçov'a da bela oldular-Güneş

-Türk-Sovyet dostluğuna tehdit: Ermeniler-Güneş

"Ermeniler, Sovyetler Birliği'nde hem kendi dilleri ile eğitim görüyorlar hem de özerkliğe sahip ama, bütün bu olanaklar onların büyüme hayallerine engel olmuyor."

Evet, ayaklananlar Ermeni olunca Sovyetler'in önde gelen müttefikiyiz. Azıtan ise Ermeniler.

ELEMAN ARANIYOR

- Hür Avrupa Radyosu **AZERBEYCAN, KAZAK, KIRGIZ, TAJİK, TATAR, TÜRKMEN** ve **ÖZBEK** dillerini iyi bilen elemanlar aramaktadır.
- İlgilenenlerin kısa özgeçmişleri ve yukarıdaki dillerden biriyle yazılmış bir dilekçeyle en geç 31 Mart 1988 tarihine kadar aşağıdaki adrese başvurmaları rica olunur.

Adres: RFE/RL, Inc.
Personel Department
Oettingenstr. 67, 8000 München 22 - Batı Almanya
Telefon: 394989/21 02 389

Yalnızca Ermeniler mi "azıttı?" Yukarıdaki ilanı görünce azıtan başkalarının da olduğu anlaşılıyor. Amerikan İstihbarat Örgütü CIA denetimindeki "Hür Avrupa Radyosu"nun ilanı ne çok şey anlatıyor.

Eskeza olay çıkaranlar Ermeniler yerine Özbek, Tacik, Kırgız, Tatar türünden "ırkdaşlarımız" olsaydı ne olurdu?

Basınımız Ermeniler hakkında gösterdiği duyarlığı gösterebilir ve tüm bu "ırkdaşlarımızın" kendi dillerinde eğitim yaptıklarını, özerkliğe sahip olduklarını, ekonomik olarak çok geliştiklerini ve kişi başına düşen gelirin Türkiye'dekinden daha fazla olduğunu hatırlayabilirler miydi acaba?

İNSAN HAKLARI

SEN MİSİN HIRSIZLARI YAKALAYAN

Sungurlar Kazan Fabrikası iki yıl önce iflas etti.

O gün, bugündür Sungurlar işçisinin çilesi bitmedi. Ne paralarını doğru dürüst alabildiler, ne de tazminatlarını ve birikmiş ücretlerini.

Bir de iflas masasında olan Sungurlar'ı bekleyen işçilerin çilesi var. Bu işçiler az bir masada fabrikayı beklerken başlarına olmadık işler geliyor.

Bunlardan biri geçtiğimiz ay cereyan etti. İşçiler, işyerinden bakır kablolar vb. şeyleri çalmaya kalkan bir hırsızı kıskıvrak yakalayıp Eyüp Emniyet Amirliğine haber verdiler. Fabrikaya gelen polisler iki hırsızı götürdüler. Ertesi gün yine gelerek, bu kez fabrika bekçisi olan ve hırsızı yakalayan bekçileri; Seyfettin Çakır, Hüseyin Gökniyaz ve Cemal Çağlayan'ı götürdüler. Seyfettin Çakır bir iki saat sonra serbest bırakılırken diğerleri gözaltına alındı. **Şimdi "Miş'li geçmiş zaman"a geçiyoruz.**

Gözaltına alınan bekçiler emniyetin bodrumundaki mescitin yanında olan "infaz odası"na götürülmüşler. Mescitten çıkan polisler meğerse burayı ziyaret etmeden yukarıya çıkmazlarmış. Sonra iki işçi bu odadaki askılara soyulup asılmışlar. Üzerlerine de tazyikli su (bu susuzlukta) sıkmışlar. Dayak, hakaret cabası.

Polisin suçlamaları hırsızları yakalayan işçilerin fabrikanın mallarını çaldıkları yönündeymiş. Tahmin edersiniz ki bekçilerin gözleri işkenceden değil ama bu suçlama nedeniyle faltaşı gibi açılmış.

Şimdi de "Şimdiki zaman"a geçiyoruz.

Bekçiler, kendilerini mescitin yanındaki infaz odasına götüren polislerin adlarını "hatırlamıyor"lar.

Ama Eyüp Emniyet Amirliği o kadar kalabalık bir yer değil. Sanırız bekçileri alıp götüren polislerin adları da sır değil.

Sungurlar işçileri "Türkiye'de haklılar vardır" diyorlar.

Biz de "nerede" diye soruyoruz.

KADIN

YİNE BİR ERKEK..

Dünya Emekçi Kadınlar Günü nedeniyle düzenlenen etkinliklerin arasında feministlerin programları da hayli yoğundu. Cağaloğlu'ndaki İstanbul Reklam Sitesi'nde küçük bir izleyici kitlesine de olsa çeşitli açık oturumlar, konserler ve sergiler düzenlediler.

Açıkoturumlardan birinde çeşitli kadın derneklerinden temsilciler konuşmacı olarak çağrılıydı. Her temsilci konuşmasını bitirdikten sonra izleyici kadınlardan bir bölümü Demokratik Kadın Derneği temsilcisine yoğun bir biçimde sorular yöneltiyor ve onu "sıkıştırmaya" çalışıyorlardı. Ancak oturum yöneticisi bazı kadın izleyicilere ya hiç söz vermiyor ya da söz verdiğinde "Şimdi süremiz çok kısıtlı, bunları daha sonra tartışırız olur mu?" diye tatlı bir ifadeyle sözlerini kesiyordu.

İşte, dananın kuyruğu, bu konuya değinen ve bu tavrı demokratik bulmadığını söyleyen bir erkek izleyicinin söz almasıyla koptu.

Herkesin bir ağızdan ve yüksek sesle "görüşlerini" söylemeye çalıştığı anda tiz bir kadın sesi ortalığı çınlatıyordu:

"Bakın arkadaşlar, yine bir erkek ortalığı karıştırdı!..."

BARIŞ BASIN YAYIN SANAYİ

M.Gorbaçov — **GENÇLER DEVRİMCİ YENİLENMENİN YARATICI GÜCÜDÜR**
(SSCB Leninci Komünist Gençlik Birliği 20. Kongresi'nde verilen söylev. 16 Nisan 1987) Fiyatı: 800 TL

F.Burlatski — **DEMOKRASİYİ ÖĞRENMEK** Fiyatı: 650 TL.

M.Gorbaçov — **MURMANSK KONUŞMASI**
(Murmansk Kentine Lenin Nişanı ve Altın Yıldız Madalyası verilmesi dolayısıyla yapılan tören toplantısı 1 Ekim 1987) Fiyatı: 800 TL.

M.Gorbaçov — **GÜVENLİ BİR DÜNYANIN GERÇEKÇİLİĞİ VE GARANTİLERİ**
(BMÖ'nün 42. Dönem Toplantısı'nın Başlaması dolayısıyla yapılan konuşma.) Fiyatı: 600 TL.

Ödemeli İsteme Adresi:
Peykhane Cad. Suterazisi Sok. No. 10-12 Kat. 3 Sultanahmet-İST.
Tel: 528 21 46

İÇİNDEKİLER

5 ▶ BAŞYAZI: AÇLIĞA KARŞI AÇLIK
6 ▶ ALINTERİ
İŞÇİLERİN ARASINDAYDI.
YEMEK BOYKOTU
EYLEM, SORUNLAR, GÖREVLER
/Ali Demirkan
SENDİKA YÖNETİCİLERİ, PARTİ LİDERLERİ, İŞÇİLERİN GÖRÜŞLERİ
18 ▶ HABERLER
22 ▶ BÜTÇE PENCERESİNDEN
CEVDET SELVİ
24 ▶ SENDİKAL YASALAR VE HUKUK
26 ▶ DOSYA: GRUP SÖZLEŞMELERİ
HASAN ERİŞ, CAN ŞAFAK VE YILDIRIM KOÇ'UN GÖRÜŞLERİ
38 ▶ RÖPORTAJ: "ZENGİNLERİN EVİ BÜYÜK TEMİZLE TEMİZLE BİTMEZ"
40 ▶ ALINTERİ POSTASI
41 ▶ SİNEMA GÜNLERİ BAŞLIYOR

İŞKENCE

SOĞUKKANLI POLİS

Yeşilköy'deki Polis Okulunda öğrenim gören genç bir polis adayı Bakırköy-Bostancı seferini yapan Deniz Otobüsünde Alınteri muhabirine şunları anlatıyordu:

"Okulumuz çok sıkı. Bize hafta sonları izin veriyorlar ama geceleri sekiz buçuktan önce gelmemiz şartı var. Bu arada bazı gördüklerimizi de doğrusu içimize sindiremiyoruz. Geçenlerde Belgrad ormanlarına bir gezi yapmıştık. Bir kenara çekilmiş bir polis aracının içinde çeşitli kadınlar da gördük. İğrendik. Benim babam da polis. Hepsinin aynı olmadığını biliyorum. Yine bize bazen pratik yaptırmak için karakollara ve emniyete götürüyorlar. Dün Sirkeci'deki ikinci şubeye gittik. Bir odadan içeriye baktık. Hırsız diye yakalanan bir kadının ayaklarının altını jiletle kesiyorlar, sonra da tentürdiyot sürüyorlardı."

Alınteri muhabiri dayanamayıp, "Hadi İşkence yapıldığı biliniyor, Ama neden size gösteriyorlar" diye sordu.

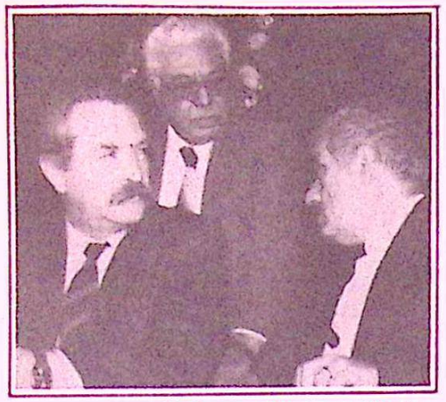
"Soğukkanlı polisler yetiştirmek istiyorlarmış!"

AÇLIĞA KARŞI AÇLIK

İnsan aç kaldı, yemek yemedi diye sevinir mi? İşte 11 Mart günü böyle bir sevinç yaşandı. Bir buçuk milyon işçi aynı anda ve hep birlikte, kurulu sofradan tek bir lokma almaksızın ayağa kalktı. Yüzbinlerce yorgun vücut hep birlikte doyabilmek için aç kaldı. Ülkenin bir uçtan bir uca terkedilen yemekhanelerinde şu ses yankılanıyordu: "Bugün yemek yemedik. Ancak, yarın, bizi aç bırakanlara, yoksulluğa itenlere bunun hesabını soracağız.

Şenlik 12.00'de başladı. Her zamanki alışkanlıkla kuyruğa girildi. Tepsiler, kaşıklar, çatallar, bardaklar alındı. Aşçı aynı alışkanlıkla doldurdu tepsileri. Yine masalara oturuldu. Her günkü gibi. Son işçi de yemeğini alıp masaya oturunca, yemekhanenin bir ucundan temsilcinin sesi duyuldu: "Arkadaşlar, bugün yemek yemeyeceğiz. İşçi sınıfı bugün yemek yemeyecek. Bu sendikamızın, sendikaların kararı ve eylemidir. Hükümetin, işçileri açlığa mahkum eden politikasını protesto ediyoruz. Hak arama yollarının açılmasını, insanca yaşayabilecek bir düzenin kurulmasını istiyoruz. Açlığa başkaldırıyoruz. Bu ilk eylemimiz, daha etkililerini de yapacağız. Ta ki sesimiz bazı kulakları patlatana kadar."

Ve kulakları patlatırcasına bir alkış koptu. eller var gücüyle vurmaya başladı. Yüzlerce insan birden ayağa kalkarak alkışlarını dakikalarca sürdürdüler. Sonra, sonu genel grevle biten sloganlar. Yemekhanenin kapısından avluya çıkılırken marşlar başladı. Sürdü gitti. Açlık unutuldu. Bütün yüzlerden tek bir duygu okunuyordu: "Gelecek ellerimizde, gelecek eylemimizde."

Biz herşeyden önce, Yurdumuzda çoğulcu ve özgürlükçü demokrasinin tüm kurum ve kuralları ile yerleştirilmesini istiyoruz. Biz Ulusumuzun iktisaden güçsüz durumdaki çoğunluğunun ağır ekonomik ve sosyal sorunlarının çözülerek "sosyal devlet" ve "sosyal adalet" ilkelerine ve gereklerine dayalı bir düzenin kurulmasını istiyoruz. Biz, grevli toplu pazarlık düzenine yeniden, tüm batı demokrasilerinde olduğu gibi, işlerlik kazandırılmasını istiyoruz. Ekmek ve özgürlük istiyoruz. Ekmek ve özgürlük olmadıkça barış asla olmayacaktır.

Türk-İş Genel Başkanı Şevket YILMAZ:

EKMEK VE ÖZGÜRLÜK İSTİYORUZ

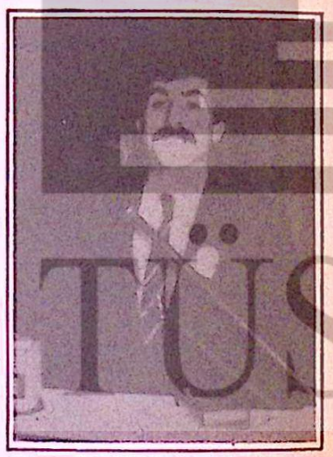
Burada, huzurunuzda herkesi aklını başına toplamaya çağırıyorum. İşçinin hak ve menfaatleriyle oynamaktan derhal vazgeçiniz diyorum, sonuçlarına katlanamazsınız diyorum.

Tek ses, tek vücut, tek yumruk olarak ekmek ve özgürlük mücadelemizde sizlere başarılar diliyorum; yetkili kurullarımız adına sizleri selamlıyorum, kucaklıyorum.

Petrol-İş Genel Başkanı Münir Ceylan:

BÜTÜN GÜCÜMÜZLE YÜRÜMELİYİZ

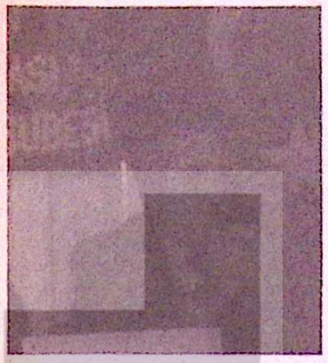
Özlemlerimizi miting meydanlarında haykırabilmemiz için, eksiksiz bir biçimde, birlikte olmamız lazım. Türkiye çapında, her ilde ve ilçede küçülen ekmeği protesto etmek için, işçiler olarak, bizi destekleyenlerle birlikte, bütün gücümüzle yürümemiz gerektiğine inanıyorum. Bu mücadelenin, yarın öbürgün sonuçlanmayacağını biliyoruz. Bu mücadeleye, böylece başlayıp kol kola, omuz omuza hedeflerimize ulaşıncaya kadar gideceğiz. Herkese başarılar diliyorum.

EYLEMİN İÇİNDEN

GERİ DÖNÜLMEYECEK BİÇİMDE SÖZ VERİLDİ. Türk-İş'in Şubat ayında aldığı eylem kararlarının toplam 8 bölgede yöneticilerine anlatılma ve destek alma toplantısının 8. İstanbul Emek Sineması'nda 6 Mart günü yapılan şüphesiz en anlamlısı ve en coşkulusu oldu. Toplantıya katılan Türk-İş'e bağlı sendikaların şube yöneticileri ve temsilcileri tek bir belgide birleştiler: İşçiler elele genel greve. Bu belgi tüm işçi sınıfının istemlerini en açık ve en kısa biçimde anlattı. Her sendika başkanı sendikası adına alınan eylem kararlarını sonuna kadar desteklemeye söz verdiler. Verdirilen bu sözlerin ardındaki neden ve güç ise işçi sınıfının artık yeter demesiydi. Kararlar alındı, sözler verildi. Sıra eylemde.

Türk Harb-İş Genel Başkanı Kenan Durukan:

BU KÖTÜ GİDİŞE ÜRETİMİ DURDURARAK SON VERMEZSEK VATAN HAİNİ OLURUZ.

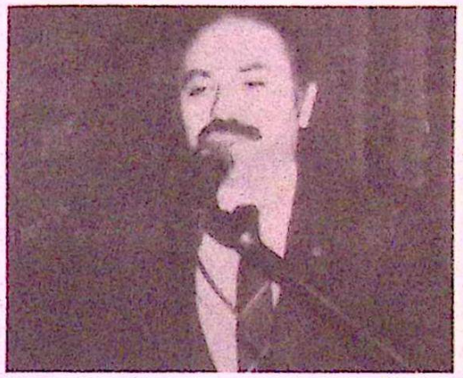
— Biz üzüm yemek istiyoruz. Bağcı dövmek değil, maksadımız. Fakat bağcı üzümden bize vermiyor. Çocuğumuza bakmak için, ailemizi geçindirmek için üzüm istiyoruz. Özgür bir ülkenin mutlu insanları olmak istiyoruz. Bugüne kadar bütün söylediklerimize kulaklarını tıkadılar. Üzümü kendi yandaşlarına yedirdiler. Üzüm üretenler elleri bağlı, kolları bağlı. Üzüm bizim hakkımız söke söke alırız.

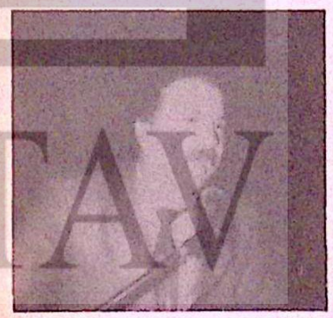
Biz Anadolu'da yaşadık. Çayda, nehirde çırpındık. Yüzme havuzları da görmedik. Onun için yüzme bilmiyoruz. Türk-İş 13 Şubat'ta karar aldı. Türk-İş başkanı açıkladı, Şevket Yılmaz 11 Mart'ta bizi denize atıyor. Ya yüzeceğiz, ya boğulacağız. Biz 11 Mart'ta yüzmenin zevkini alırsak ne olacağını da biliyoruz. Yine biliyoruz ki, komşumuz Yunanistan'da, kendi seçtiği siyasi iktidarın uygulamalarına karşı memuruyla, işçisiyle, polisiyle genel grev yapıldı. Bir kez genel grev yapmakla işler düzelmiyor. Biz onu bildiğimiz için, hele bir yüzmeyi öğrenelim, yüzmeyi öğrendikten sonra, onlar üzümü adalet ölçüleri içinde paylaşmayı kabul etmedikçe, bundan sonra gelecek bağcıların da hırsa kapılıp bize üzüm vermemek ihtimaline karşı, Anayasa'ya kurallar konmadıkça üzüm üretimini düşüreceğiz.

Biz bugüne kadar yurtseverliğimizden, tek döktük, ürettik. Şimdi kısa zamanda üretimi durdurup bu kötü gidişe son vermek görevini yerine getirmezsek, vatan haini oluruz. Bu yurtseverlik görevidir. Genel grev yurtseverliktir. Ancak el ele vererek, doymak bilmeyen büyük sermayeye, holdinglere, onların maşalarına dur diyebiliriz. Zafer bizim olacaktır. GREV BİZİM HAKKIMIZ - SÖKE SÖKE ALIRIZ. İŞÇİLER EL ELE GENEL GREVE.

Mustafa Özbek-Türk-Metal Sendikası Genel Başkanı — Alınan karar süreli, süresiz işi durdurma kararıdır. Alınan karar uygulanacaktır. Hepimiz birlik ve beraberlik içinde haksızlıklara ARTIK YETER diyeceğiz. Yasaksız toplu iş sözleşmesi hakkımız için onurumuz için yeter demenin başka bir yolu yoktur.

Biz metal işçileri olarak 1987'de Başbakan'ın "fabrikayı kapatırım" sözüne karşı çıktık. Kafa tuttuk. Türk-Metal olarak Türk-İş olarak kafa tuttuk, boyun eğmedik. Türk-İş'e Türk işçi topluluğuna artık kimse boyun eğdiremez. Türk-İş içersinde çatlak ses yoktur. Ufak tefek şeyleri aramızda hallederiz. Sendikalı olma onuruyla, haklı olma onuruyla omuz omuza mücadele etmeliyiz. Alınan kararları uygulamazsak bize yuh olsun. Uygulamazsanız size de yuh olsun.

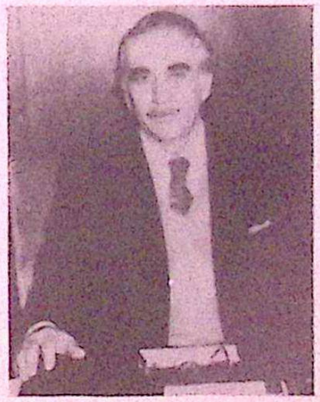

Hasan Basri Babalı-Kristal-İş Genel Başkanı — Biz yasaksız, işten atılmaların olmadığı demokratik bir Türkiye istiyoruz. Bu uğurda dostlarımızla birlikte mücadele edeceğiz, alınan ve alınacak bütün eylem kararlarını örgütçe en etkin biçimde uygulayacağız. Sendikam adına hepinize söz verir saygılar sunarım.

Bayram Meral-Yol-İş Sendikası Genel Başkanı — Uygulanan ekonomik model zengini daha zengin, fakiri daha fakir yapmıştır. Bu nedenle ülkemiz için, demokrasi için, çoluk çocuğumuzun geleceği için Türk-İş Yönetim Kurulunun ve Başkanlar Kurulunun almış olduğu kararları harfiyen yerine getireceğiz.

Orhan Balta-Tek Gıda-İş Genel Başkanı — Bu eylemler sayın başkanımız Şevket Yılmaz'ın da dediği gibi adım adım sürüp gidecektir. Eylemin ne zaman ve nasıl biteceğini hepimiz biliyoruz.

Güral Erçakır-Ağaç-İş Sendikası — Uzun konuşmaya gerek yok. Herkesin ne düşündüğü tavrından gözlerinden belli oluyor.

Benim sizden istediğim, özlemini çektiğimiz sloganın bir defa daha hep beraber tekrarlanmasıdır. İşçiler el ele genel greve.

Orhan Erçelik-Tes-İş Genel Başkanı — Türkiye'de patron demokrasisi vardır. Özal demokrasisi vardır. Biz bunu yıkmak için biraraya gelmiş bulunuyoruz. Emeğin değerini tanımayan Özal Hükümeti'ne karşı kararlı olduğumuzu göstermek için biraraya gelmiş bulunuyoruz.

Genel greve çıkmadığımız sürece demokrasiye geçmek hayal olur. Tüm enerji işçileri adına onların yöneticileri adına, Yönetim Kurulları adına, temsilcileri adına, alınan kararlara harfiyen uyacağımızı bir kez daha belirtirim. Saygılar sunarım.

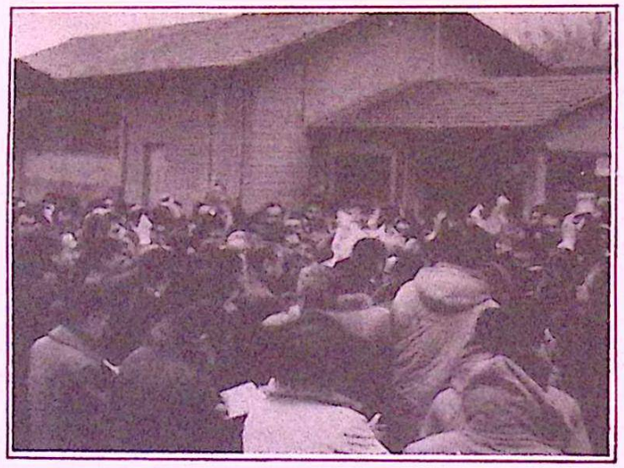
TÜSTAV

BİR EYLEM, BİN EYLEMİN ANASIDIR...

içimiz ısındı...

Fabrikalardan, işyeri yemekhanelerinden dağ başı şantiyelerinin mutfaklarına uzanan bir onur dalgası, eylem deneylisi işçilerin dudaklarında "bir kez daha oldu işte..." gülücükleri yeşertirken, gencinden yaşlısına ilk eylemine çıkan onbinlerin yüreklerini güvenle doldurdu.

İçimizin ısındığı 1988 Mart'ının ikinci cuma günü de böyle oldu. Söyleyecek o kadar çok şeyleri vardı ki, yazmayı yetiştiremezdik. Yine de **onlar** söyledi biz yazdık.

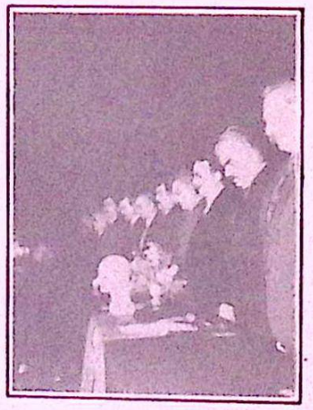

İşçi KARABULUT:

Grev ne kadar önemli bir eğitim aracı ise yemek boykotu da para boykotu da, yapılacak daha başka boykotlarda amaca ulaşmanın en etkili yoludur. Buna inanıyorum. Bu anlamda Türk-İş'in almış olduğu eylem kararlarını salt bir işçi eylemi olarak değil işçi sınıfının onurunu kurtarması olarak değerlendiriyorum. İlk ve son olmamasını umuyorum. Böyle olması ve boykotların devamının gelmesi için hepimize görevler düştüğüne inanıyorum."

İşçi S. HEVES:

"Türk-İş'in bildiğim kadarıyla ilk eylemi bu. Böyle olduğu için yemek boykotuna bu kadar büyük bir katılımın olacağını beklemiyordum. Çok güzel geçti. Arkadaşlar arasında birlik sağlandı. Eylem, birliği güçlendirdi. İnancımızı pekiştirdi. Daha ileridеki eylemlerimiz için güven sağladı. Bundan sonraki eylemlerin daha başarılı geçeceğine artık eminim. Zaten millet bekliyordu. Şu anda içinde bulunduğumuz koşullar ve ortam belli. Sendikal haklarımız kısıtlanmış. Yaşam pahalılığı çekilir gibi değil. Özgürlüklerimiz kısıtlı. Ben kendim için bir şey istemiyorum.

NE DEDİLER

Turgut Özal:
Gazeteler canla başla çalışıp reklam etti, yalnız Türk-İş değil, gazeteler de başarısız. TRT bile boykota yardımcı oldu. Yemeğe küsülmez. Yemeğe küsmek Türk geleneklerine aykırıdır. Başka gösteri yapabilirler. Çıkar, gösteri yürüyüşü yaparlar.

Yusuf Özal:
Türkiye, 12 Eylül öncesine dönsün mü istiyorsunuz?

İmren Aykut:
İşçilere büyük ilgi ve şefkatle yaklaşıyorum. İşçilerin güven içinde çalıştıkları bir ortam hazırlamaya, gelir düzeylerini arttırmaya çaba gösteriyorum.

TÜSİAD:
Yemek boykotu işverenlere karşı değil.

Hürriyet Gazetesi:
Bu sese kulak verin.
Evet dün, Türk insanı ayaktaydı; bazı yörelerde de sokaktaydı...
Ama bilinçli, vakur ve efendi. Biz, böyle sokaklarda, el ele, omuz omuza yürümeye her zaman varız...

Necati Çelik Hak-İş genel başkanı:
Tabanın tansiyonu yüksek. Eylem yapılacaksa gün bugündür. Ama Türk-İş'in maksadı sıkıntıları aşmak değil, kendi iç sıkıntılarını çalışanlarını ateş hattına iterek atmaya çalışmaktadır.

Fehmi Işıklar - Milletvekili
Yemek boykotu işçilerin kendi kendilerini cezalandırmalarıdır.

Erdal İnönü:
Halkımızın dayanma gücü kalmamış, sabrı ise taşma noktasına gelmiştir. Türk-İş'in uyguladığı yemek boykotu sayın Özal tarafından anlamlı bir ihtar olarak değerlendirilmelidir.

Süleyman Demirel:
Dün yapılan yemek boykotu kendiliğinden olmuştur. İşçiyi buna kimse zorlamamıştır. Türkiye'yi yönetenler korku ve kuşku içindedir. Yemek boykotu aslında, tencerenin taşmakta olduğunu gösterir.

TERSANELERDE PROTESTO

Türkiye işçi sınıfının dölyatağı tersaneler... Haliç, Taşkızak, Camialtı ve daha niceleri. Ve tersane işçileri yine eylemdeler. Hem de hiç fire vermeden. Türk-İş'in kararı uyarınca yemeklerini yemeyen tersane işçileri seslerini ve güçlerini göstermek üzere Kasımpaşa caddelerinde yürüdüler. Sevgi gösterileriyle destek alan yürüyüş, işçilerin daha etkili eylem arayışlarını belirten konuşmalarla son buldu.

Pendik Tersanesi işçileri ise yemek boykotunu ertesi gün de sürdürdü. Bu kararın uygulanma nedeni işçilerin aç kalmaya olan heveslerinden değildi. İşveren bir kez daha açıkgözlük edip birinci gün yemek boykotunda yenmeyen yemekleri işçilerin önüne sürmüştü. İşçiler de bu ahlaksızlığa karşı ikinci kez yemek boykotu yaparak karşılık veriyorlardı.

BİRLEŞİK ALMANDA KATILIM YÜZDE YÜZ OLDU

Birleşik Alman İlaç fabrikasında ve bölgemizde yemek boykotu büyük bir kararlılık içinde tamamen örgütsel disipline bağlı bir şekilde uygulandı. Zaten bu konuda işçi arkadaşlar temsilcileri aracılığı ile sendikalarına dürtü görevlerini en iyi şekilde yerine getirmişlerdir.

Yemek boykotunun yapıldığı gün işçiler normal bir şekilde yemekhaneye çıktılar. Yemeklerini alıp masalara oturdular. Temsilci arkadaşların yaptığı konuşma sonunda ülkemizin dört bir yanındaki yemek boykotlarına katılan tüm işçiler alkışlandı. Arkadaşlar yemeklerini masaların üzerine bırakarak dağıldılar. Temsilci odalarına gelindi. Orada sohbetler yapıldı. Yemek paydosları bitince tüm işçiler işbaşı yaptılar.

Bölgemizde yemek boykotuna kapsam içi personelin katılımı yüzde 100 olmuştur. Ayrıca kapsam dışı personelin katılımı da tahminlerin çok çok üzerinde olmuştur.

Erol Koca

NE DEDİLER?

Türk-İş'in ve bağımsız sendikaların 11 Mart günü gerçekleştirdikleri yemek boykotu yurt çapında geniş bir katılımla ve coşkulu bir şekilde geçti. Aynı gün, Haliç Tersanesi işçileri ile beraberdik. İşçilerin yemek boykotuna ve diğer eylem kararlarına ilişkin Alınteri'ne söylediklerini özetle yayınlıyoruz:

●Türk-İş bence hazırlık dönemi geçirdi. Bu eylem programının yemek boykotu ile başlaması bence olumlu bir olay. İlk günden bir genel grev başlasaydı sekteye uğrayabilirdi. Tabanın tam katılımını sağlayamayabilirdi. Bence yemek boykotu aşamalı bir eylem programı olarak daha olumlu ve işçiyi kucaklayan bir eylem ve haklı bir zeminde yapılan eylem olacaktır ve oldu sanırım. Bu eylemlerin devamı; yürüyüşler, miting ve artı genel grevler şeklinde olacaktır. Sonuçta işçilerin ekonomik ve demokratik kazançlarının sağlanacağına ve mücadelenin de doruk noktasına çıkacağına inanıyorum.

●Şimdi iktidar, elindeki tüm kozları kullanacak. Özal, bugün yaptığı açıklamaya göre yemek boykotu yerine miting yapsınlar diyor. Yani miting de yapsanız size hiç birşey vermeyeceğiz imajını yaratarak işçilerin moralini bozup pasifize etmeye çalışıyor. İşçiler artık Özal'a kanmayacak. Mücadele sonucunda hakların alınacağını biliyoruz.

●Özal iktidarı açmaz içerisinde. Şöyle; dün gece olağanüstü yaptığı Bakanlar Kurulu toplantısında, aslında işçilerin direnişini kırma hesapları yaptı. Kendi iç hesaplaşması içerisinde Çalışma Bakanı, "Sizleri işten atacağım gibi" tehditlerde yapsa, işçilerin kararlılığı karşısında geri tepecektir.

●Yemek boykotu, diğer yapılacak eylemlere ve genel greve hazırlıktır. Eğer yemek boykotunu başarırsak, bu genel grevinde teminatı olacaktır. Türk-İş yönetiminin istememesine rağmen, bizim diretmemizle bu eylemi yapıyoruz.

BU GİDİŞE DUR DEMELİ

Ülkemizde uygulamaya konulan ekonomik modelin uygulanabilirlik alanını sağlamak için, işçi sınıfı ve bağlaşıklarının susturulması gerekiyordu. Bunun için bir senaryo hazırlandı ve bu senaryo uygulamaya konuldu. Önce tüm sendikaların faaliyetleri durduruldu. İşçiler örgütsüz bırakıldı. DİSK ve DİSK'e bağlı sendikalar kapatıldı. Yöneticileri tutuklandı. Tüm ilerici ve yurtsever dernekler kapatıldı, yöneticileri tutuklandı.

Amaç suskun bir toplum yaratılması idi. Amaç ülkedeki nimetlerin bir avuç zengine peşkeş çekilmesi, külfetlerininde emeği ile geçinen insanlara yükletilmesi, zenginlerin alabildiğine zenginleşmesi, fakirlerin daha da yoksullaşması, sosyal adalet dengesinin ortadan kalkması idi. Amaç herşeyin (Eğitimin, sağlığın, askerliğin, barajların, yolların, köprülerin) parayla alınıp satıldığı bir ülke yaratılmasıydı.

Para kazanmak için ne yaparsan yap, ister hırsızlık, ister yolsuzluk ister karaborsacılık, ister meşru kazan, ister gayrı meşru, kazan da nasıl kazanırsan kazan. Zarar eden şirketlerin devletleştirildiği, kar eden KİT'lerin özelleştirildiği kısaca her türlü iyi şeylerin sermaye sınıfına peşkeş çekildiği bir politika uygulandı.

Bütün bu olumsuzlukların göz ardı edilmesi için, gören gözlerin görmediği, duyan kulakların duymadığı, söyleyen dillerin söylemediği, sakat (kör, sağır, dilsiz) toplum yaratma politikası uygulanmaya çalışıldı. İşçi sınıfı ve bağlaşıklarının susturulması için ne mümkünse yapıldı.

Ama yaşamsal deneyimlere sahip işçi sınıfı bütün bu oyunları bozmak için örgütlülük bilinci, örgütsel bütünlüğü ile örgütlü olmanın avantajlarını da iyi kullanarak, diğer kesim ve katmanlarla, mücadele ve eylem cephesi kurup hükümetin ve sermaye sınıfının bu oyunlarını bozacaktır.

Bu gidişe dur demenin yolu eylemlerden geçmektedir. Bu gidişe dur demek için, işçi sınıfımız ülkemizin dört bir yanında eylemlere başlamıştır. Hükümetin haksız uygulamalarını protesto etmek için eylemlerini sürdürenlere en içten selamlarını sunuyorum.

Mustafa TATAR

İETT İŞÇİLERİ ÜCRET YETERSİZLİĞİNİ VE BASKILARI PROTESTO ETTİ

Geçen yıl hız kesme eylemiyle seslerini kamuoyuna duyuran İETT çalışmaları bu kez de yığınsal yemek boykotuyla ücret yetersizliğini ve baskıları protesto ettiler.

Türk-İş'in büyük yemek boykotundan on gün önce, 29 Şubat'ta gerçekleştirilen yemek boykotuna 10 bine yakın İETT çalışanın tamamı katıldı.

Yemek boykotuyla ilgili olarak görüştüğümüz temsilcilerden Celal Boz şunları söyledi: "Geçen sene toplu sözleşmeyi imzalarken işveren ve hükümet bize yüzde 40'ın üzerinde zam vermeyeceğiz, bu hükümet politikasıdır denildi. Arkasından da enflasyonun yüzde 35'i geçmeyeceğini söylediler. Ama enflasyon yüzde 75-80'lere vardı. Biz şimdi sözleşmeden bu yana kaybolan haklarımızı istiyoruz.

İkinci bir durum ise, İETT'de az işçiyle çok iş yapılmak isteniyor. İşletme bine yakın otobüs almışken, hiç işçi almamıştır. Ayrıca çalışma şartlarımızda çok kötü. Sıfırın altındaki bir soğuklukta çalıştığımız atelyeler var. Bu nedenle sağlık muayenesinde 30'a yakın arkadaşımızın hastalığa yakalandığı ortaya çıktı. Bu nedenlerden dolayı İETT çalışanlarının eylemleri bitmeyecek. İETT işçileri söylediklerini mutlaka yerine getirirler."

KARAYOLLARI'NDA YEMEK BOYKOTU

Yol-İş Sendikası 1 no'lu şubesine bağlı Karayolları 14. Bölge işçileri yemek boykotu öncesi temsilcilik odalarında toplanarak kısa bir durum değerlendirmesi yaptılar. Daha sonra topluca yemekhaneye giden işçiler aldıkları yemeklerin içine bol miktarda tuz, kırmızı biber ve su katarak aynı yemeğin bir gün sonra önlerine çıkarılmasını engellediler. Yemek boykotunun anlamının açıklandığı bir metin okunurken işçiler bir şey yemeden sofranın başında oturdular. Bir işçinin boykotla ilgili olarak yazdığı şiiri okuması coşkun alkışlar şiddetle devam ettirilerek hükümeti protesto alkışına dönüştürüldü. Baştemsilci'nin yaptığı konuşmadan sonra işçiler sofranın başında ayağa kalkıp el ele tutuşarak BİRLİK VE DAYANIŞMA'yı bir kez daha simgelediler. Dergimizin kapağındaki fotoğraf bu eyleme aittir.

ALINTERİ, "YEMEK BOYKOTU" EYLEMİNDE İŞÇİLERİN YANINDAYDI.

• Yemek boykotu katılım sonuçları alınmamakla birlikte, Türkiye'de şimdiye kadar yapılan en yığınsal eylem oldu. Yemek boykotuna bir milyonun üzerinde işçinin katıldığı tahmin ediliyor. Katılımın en yüksek olduğu bölge, başta İstanbul olmak üzere Marmara Bölgesi.

• Özellikle İstanbul'da bazı fabrikalarda işçiler sokağa çıkarak gösteri yaptılar.

• Bazı fabrikalarda yemekhaneye girilmedi. Yine bir çok fabrika da memurlar ve müdürlerde işçilerin kararına uyarak yemek yemediler.

• İşçilerin yemedikleri yemekler çeşitli yerlere dağıtıldı. Bursa'da Huzurevi'ne verilen yemeklerden yiyenler zehirlendiler.

• Yemek boykotuna Türk-İş dışı sendikalardan da yoğun katılmalar oldu. Bunların başında Otomobil-İş geliyor. Otomobil-İş 60 bin üyesiyle boykota katılarak anlamlı bir dayanışma gerçekleştirdi. Boykot bütün vardiyalarda uygulandı. Bu arada Türk-Metal'le yetki itilafı olan bazı işyerlerinde yemek boykotu yapılmadı. Bunun nedeninin Türk-Metal'e tepki olduğu söyleniyor. Laspetkim-İş'in merkezi kararı açıklanmamasına karşılık üyelerinin yemek boykotuna katıldığı gözlendi. Öz Gıda-İş ve Öz İplik-İş'in örgütlü olduğu işyerlerinde yemek boykotu uygulandı.

• Türk Metal'e bağlı bazı işyerlerinde yemek boykotu yapılmadı. Bazılarında ise tek vardiya uygulandı.

• Tek Gıda-İş'te özellikle Marmara Bölgesi'nde yüksek katılım sağlanırken Anadolu'da bazı işyerlerinde boykot uygulanmadı. Tokat Sigara fabrikasında yemek boykotuna sadece kadınlar katıldı.

• Boykot, Petrol-İş'in örgütlü olduğu bütün işyerlerinde uygulandı. Petrol Ofisi, BP, Mobil'de sözleşmeli personel kadrosunda çalışanlar da yemek boykotuna katıldı. BP'de bir çok fabrikada "işçiler yemek yemezse, biz de yemeyiz" diyen müdürler yemeğe inmedi.

• Cevizli'deki Koç Holding'e bağlı SETKO işyerinde yemek boykotu 15 günü aşkın bir süredir devam ediyordu. Bu arada işyerinde işi yavaşlatma da sürüyor.

• İşverenlerin ve polisin eylemleri tepkisiz karşıladığı gözlendi. Birçok işletmeye sivil polis gelmesine karşılık, izlemekle yetindiler. Bazı fabrikalarda işverenleri, işçilere karşı kışkırtma girişimleri oldu.

• Yemek boykotu sırasında 15 bin ALINTERİ-GÜN Özel Sayısı dağıtıldı. Özel sayı işçiler tarafından coşkuyla karşılandı.

BİR ŞENLİK DE BEYKOZ VE PAŞABAHÇE'DE

Beykoz Deri-Kundura işçileri öğle paydosunda fabrika içindeki işyeri temsilciliğinin önünde toplanıyor. Şube başkanı Şaban Töre'nin coşkulu konuşmasından sonra topluca fabrikayı terkediyorlar. Sendika lokalinin önüne gelen işçiler videodan Türk-İş'in İzmir mitingini seyrettiler. GÜN-ALINTERİ Özel Sayısı dağıtılıyor. Meydan sloganlarla inliyor. Paşabahçe'den de sevinçli haberler geliyor. Cam fabrikası tam kadro ile yemek boykotuna katılıyor. Hemen ardından Tekel İspirto ve İçki fabrikasında yüzde yüzlük katılım sağlanıyor. Sonra diğerleri; Sosyal Sigortalar Kurumu işçileri, hastanede yatan işçiler yemek yemiyorlar. Beykoz Harb-İş, Kimya işçileri, Belediye-İş üyeleri tam katılımla eylemi gerçekleştiriyorlar.

işçi kökenli milletvekillerine

GELDİĞİN YERİ UNUTMA

Türk-İş eylemlerinin ilk adımı büyük bir başarı ile atıldı. Gözler ikinci ve daha sonraki adımlara çoktan çevrildi. Birlik, kararlılık, disiplin ve şüphesiz yine başarı. Sınıfın çelik disiplini ve kararlılığı altında başarı sağlamamak mümkün değil.

Ancak, eylem kararlarını aldıran nedenler sadece işçi sınıfını ilgilendirmiyor, bir avuç tekelcinin dışındaki tüm halkı ilgilendiriyor. Başarı için sorunların tüm ulusun bilincine çıkarılması ve aktif desteğinin sağlanması gerekiyor.

Türk-İş eylemlerine parlamento içi ve parlamento dışından destek sağlamak, en başta işçi kökenli milletvekillerine düşüyor.

Yıllarca sınıf içinde çalışmış ve bu eylemlerin özlemini duyduklarını söyleyen milletvekillerine işte fırsat: mitinglerde, iş bırakmalarda ve genel grevde içinden çıktığın sınıfla birlikte ol. Parlamento içinde eylemleri destekle.

HAK-İŞ EYLEMLERE NEDEN KATILMIYOR?

12 Eylül askeri darbesiyle başlayan bir avuç işbirlikçi tekelcinin dışındaki tüm halkı ezme politikası 2.Özal Hükümetinin kurulmasıyla birlikte hız kazandı. Seçimlerin hemen ardından başlayan zam sağanağı 4 Şubat 1988 ile en üst boyutuna vardı.

Bu ezme politikasından en fazla nasibini alan işçi sınıfı, bu gidişi tersine çevirebilecek eylem kararlarını Türk-İş'e aldırdı. 11 Mart 1988 Cuma günü tüm ülkede gerçekleştirilecek olan yemek boykotuna Hak-İş konfederasyonu, Türk-İş'in bu eylem kararlarında samimi olmadığı gerekçesiyle katılmadılar ve 11 Mart günü öğle yemeklerini işyerlerinde yediler.

Sermaye kendi çıkarları sözkonusu olduğunda birliğini sonuna kadar sağlamayı becerebiliyor, görüş ayrılıkları öne çıkarılmıyor. Sermayeye karşı işçi sınıfının en önemli silahı birliğidir. Bu birlik sağlandığında önünde durabilecek hiç bir güç yoktur. Ancak, Hak-İş yöneticileri böyle düşünmüyor olsalar gerek. 11 Mart günü tüm işçi sınıfı tekellerin ezme politikalarına karşı protesto olarak öğle yemeklerini yemezken, Hak-İş'in bu ayrılıkçı tavrı elbetteki önemlidir. Ne var ki, Hak-İş yönetiminin bu eylemlere destek olmaması eylemin başarısını ve görkemini engelleyememiştir. Kaldı ki, Hak-İş'in bu olumsuz tavrını dinlemeyen bu konfederasyona bağlı binlerce işçinin bu boykota katılması daha da anlamlıdır.

Hak-İş yönetimi, sık sık Türk-İş yönetimini uzlaşmacı sarı sendikacılar diye suçlarken, en canalıcı anda yapılan eylemlere katılmayarak neyi kanıtlıyor?

İŞÇİ SINIFI VE DEMOKRASİ

11 Mart Cuma günü Türkiye genelinde Türk-İş'e bağlı tüm sendikaların üyeleri katılım oranı çok yüksek, toplumsal tepkilerini gösteren bir günlük yemek yememe eylemlerini gerçekleştirdiler. Burada durup düşünmek lazım, basını ve kitle iletişim araçlarını takip ettiğimiz kadarıyla bu basit gibi görülen eylemin tepkileri halen yankılanmaktadır.

Bu eylemin ilk çağrışımları nelerdir?

Başta işçi sınıfı sendikal örgüt disiplini içersinde her türlü tehdide rağmen sıkılı bir yumruk gibi tek ses tek nefes karşı durması, bu ilk adımın her gün biraz daha sıkılan kemerlerin değil, sıkılan boğazların sıkılmaması için, ekmeğimizin küçülmesine ve işçilik onurumuzun çiğnenmesine olanak tanıyan başta çalışma yasası, toplu sözleşme grev ve sendikalar yasasının demokratikleştirilmesi, yani uluslararası çalışma örgütü (İLO) standartlarına uygun hale getirilmesi ve en önemlisi de muhalefet partilerinin yapması gerektiği ve bir türlü yapamadığı, demokrasi savaşımının dört duvar arasına hapsedilemeyeceği gerçeğinin anlaşılmasıdır.

Hak aramanın başka yolu var mıdır? Yok mudur? Bazıları bu tartışmayı yapadursunlar, ancak demokrasi iktidarda olmayan güçlerin, sınıfların seslerini duyurabildikleri, haklarını arayabildikleri bir rejimdir. Bu da işçi sınıfının en demokratik ve anayasal hakkıdır. Bundan daha demokratik bir hak arama yolunun bulunduğunu iddia etmek safdilliliktir, bunlar haklarımızı vermek istemiyenler ile onların sözcüleridirler.

Sonuç olarak işçi sınıfı örgütlerinin kararına uyarak sendikal disiplin dayanışma içersinde demokratik ve yasal yoldan emeğir gücünü ispatlamış, bu sınavdan başarıyla çıkmış olması bundan sonraki sınavlardan da başarıyla çıkacağının göstergesi olmuştur.

Gün EKMEK DEMOKRASİ ve BARIŞ için sendikal birlik ve disiplin içersinde diğer eylemlerde de aynı kararlılık ve inançla savaşım günüdür.

İGL. STFA. JV Sapanca Şantiyesi Temsilcisi Mamo Polat

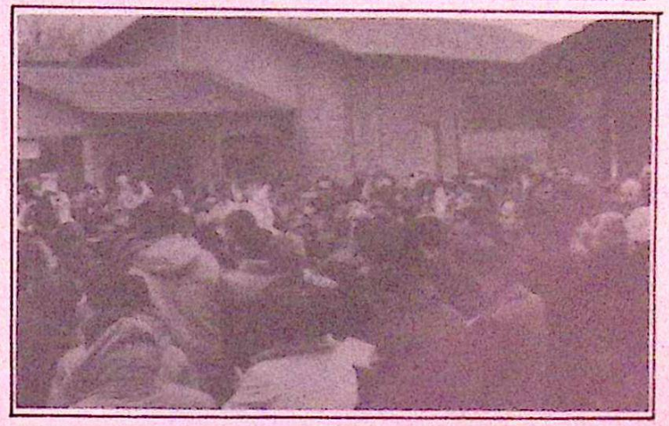
EYLEM, SORUNLAR, GÖREVLER

Ali Demirkan

"Biz köyde yetiştik. Çayda, nehirde çırpındık. Yüzme bilmiyoruz. Şimdi, Şevket Yılmaz bizi denize atıyor. ya yüzeceğiz, ya boğulacağız." Türk-İş'in İstanbul'da yapılan bölge toplantısında bir sendika başkanı bunları söylüyordu. Sendikal hak ve özgürlükler için hükümet ve işverenler karşı eyleme geçen Türk-İş'i bundan daha iyi tanımlamak mümkün değil. Başkanlar Kurulu toplantısının ardından büyük bir katılımla gerçekleştirilen yemek boykotu ise bu tanımın aydınlık yanını oluşturuyor: Türk-İş "yüzmeyi"de öğreniyor.

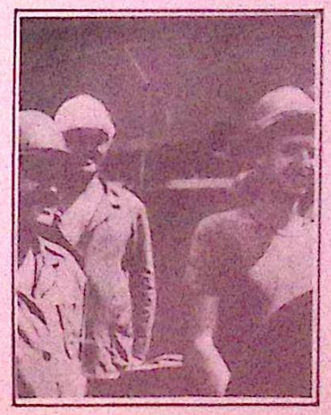
Yığınsal eyleme açılan yol

Eylem kararlarının alındığı 11 Şubat'ın diyalog politikasının terkedildiği bir gün olarak özel bir anlamı var. Ancak eylemin 11 Şubat'ta keşfedilmediği de biliniyor. Sadece yılbaşından bu yana, yani eylem kararlarının henüz alınmadığı günlerde, onlarca işyerinde yapılan yığınla eylem bu durumun tanığıdır. Başta Netaş işçileri, Laspetkim-İş üyeleri, Mutlu Akü, Gemi Sanayii, Taşkızak Tersanesi işçileri, Güney Linyit işçileri, Altınyıldız, Beymen, Akbank ve İETT çalışanları ve yığınla fabrika, işletme olmak üzere 50 binin üzerinde işçi bu yolu çok önce seçti. Ek zam, hayat pahalılığı, ücret yetersizliği, işten atılmalar ve sendikal baskılar nedeniyle servis ve yemek boykotları, iş bırakmalar, iş yavaşlatma ve mesai boykotları hergün yinelenen eylemler oldu. 11 Şubat, kapıları da bu eylemlerle aralandı. Direnme ve savaşma isteği eylem kararlarıyla yüzbinlerin bilincine çıktı. Eylemi, genel greve dek uzanan kader belirleyici bir yola soktu.

Yemek boykotunun gösterdiği güç

11 Şubat Başkanlar Kurulu kararlarının ardından yığınsallaşan işçi sınıfı eylemi, planlanan sürecin henüz başında olmasına karşın, ilk sonuçlarını vermeye başladı. Yıllardır yakınma ve sızlanmalarla sesini duyuramayan sendikal hareket tek bir eylemle, yemek boykotuyla bütün dikkatleri üzerinde toplamayı başardı. Eylemin sihirli gücü de bu olsa gerek. Pasif direniş olarak görülmesine karşılık yüzbinlerce işçi aynı anda ve tek bir disiplinle başarılı bir eylem gerçekleştirdi. Siyasi iktidarın ve işverenlerin gözden düşürme, küçümseme çabalarına karşılık, büyük bir gücün varlığı ortaya çıktı. Sorunların çözümünün nerede olduğu, işçiler ve sendikacılar tarafından açıkça görüldü. Daha ileri eylem arayışları gündeme geldi. Daha önce sözü bile edilmezken genel grev istemi yığınların ortak belgisi oldu. Sendikal hareket içinde birbirine güvenmeyen tüm kesimler, bu duyguların aşılabildiğini gördüler. İşçilerle konuşmaktan çekinen, yuhalanan sendikacılar, ancak eylemden yana olduklarında itibar gördüklerine tanık oldular.

Eylem, salt Türk-İş sendikalarını ve işçilerini değil, tümüyle sendikal hareketin birleşmesini sağladı. Başta Otomobil-İş olmak üzere bir çok sendika onbinlerce üyesiyle eylem kararlarını izleyerek yemek boykotunda yerini aldılar. Merkezin kararsızlığına karşın binlerce Hak-İş üyesi işçi yemek boykotuna katılarak anlamlı bir dayanışma

gerçekleştirdiler. Örgütsel ayrılıklar, aynı sorunları yaşayan işçi kitlelerinin ortak çözüme yönelmelerini engelleyemedi. İşçi sınıfının mücadele birliğinin eylem için kurulabileceği bir kez daha kanıtlandı.

Türk-İş'in toplu sözleşmelere ilişkin ilke kararları bu birliğin daha da pekişmesini sağladı. Eylem sürecindeki kararlılığı tazeledi. Sendikaların hükümet ve işverenlere karşı dayanışmasını daha anlamlı kıldı. Toplu sözleşmelerden kazançlı çıkılacağı umudu ilk kez bu denli yakınlaştı.

Sorunlar, tehlikeler

Üyelerin ve yöneticilerin çabalarıyla oldukça engelsiz aşılan yemek boykotu, eylem sürecinin ilk adımı. Eylem kararlarının, üretimin durdurulmasına yöneldiği düşünüldüğünde işin henüz başında olduğu görülmektedir. Daha zorun başarılabilmesi süregelen zaafların ve ortaya çıkan sorunların aşılmasına bağlı. Yemek boykotunun başarısı, bu sorunları ve tehlikeleri örtmemelidir.

Eylem kararlarının açıklanmasından ve eyleme geçilmesinden sonra Hükümet ve işverenlerin tepkileride ortaya çıktı. Bu ilk tepkilerden işçi sınıfı hareketinden ürküntü duyulduğunu görmek mümkün. Başbakan, üretime yönelik eylemlerin yanıtsız kalmayacağını, iş yavaşlatma durumunda bile işten atmaların yaygın olarak uygulanacağını açıkladı. İşverenler ise bu tedbirlere çok önceden yöneldiler. Özellikle yemek boykotundan sonra birçok işletmede işçiler sorguya çekilerek yeni eylemlerin önü kesilmeye çalışılıyor. İş bırakma öncesi bu terörcü ve baskıcı yüz, çok daha belirgin olarak ortaya çıkacaktır. Hükümet ve tekelciler kendilerine karşı açılan savaşı kabul etmiş ve silahlarını açıklamışlardır. Kuşkusuz böylesi tehditlerle yetinmeyecekleri ortadadır. Eylemlere yönelik sertlik politikası devletin bütün olanakları kullanılarak sendikal hareket bir kuşatma içine alınabilir. Yemek boykotuna "masumiyetinden" ötürü sempatiyle yaklaşan tekelci basın, kışkırtıcı bir dille eylemleri karalamaya yönelebilir. Sendikal hareketin çatlaklarını büyütmeye, diğer emekçi tabakalardan soyutlamaya ilişkin çabalar yoğunluk kazanabilir.

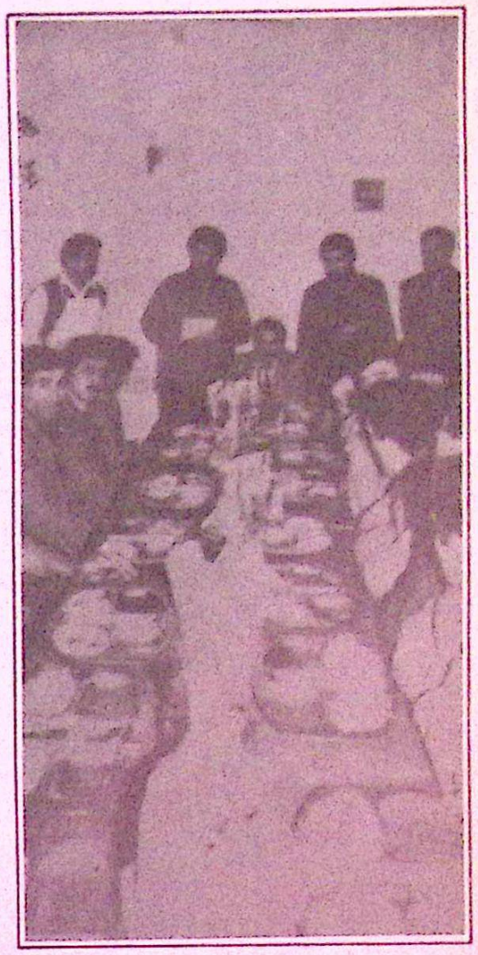
Diğer yandan, eylemin önünü kesme, hedefine ulaşmasını önleme girişimleri sadece sertlik politikasıyla sınırlı değil. Tekelci basının eylemleri salt hayat pahalılığına duyulan bir tepki olarak göstermesi anlamlıdır. Asıl niyet, sendikal hareketin demokratik hak ve özgürlükler hedefini gölgelemek, böyle bir istemi unutturmaktır. Tekelci basının "Bu sese kulak verin" başlıklarıyla oluşturmaya çalıştığı kampanya aslında küçük ekonomik tavizlerle işçi sınıfının sesini kısma çağrısından başka birşey değildir. İktidara, "eylemi daha başındayken durdurun, sonra pahalıya öderiz" denilmektedir.

Bu arada, Başbakan'dan farklı bir dil kullanmaya özen gösteren Çalışma Bakanı eylemlerin kesilmesi için yeni öneriler getiriyor. Sendikal yasalarda değişiklik yapılacağını, yasaların en az ILO düzeyine çıkarılacağını açıklıyor. Dört yıldır sürüncemede kalan, çalışma yasalarında değişiklik önerileri tekrar ısıtılıyor.

Birbiriyle çelişir gibi görünen Başbakan'ın ve Çalışma Bakanının tavırları tek bir politikanın ürünüdür. Amaç; eylemlerin hızını kesmek, caydırmak ve durdurmak. Çağrı son derece açıktır: İki yol var. Birinde işten atılma ve soruşturma. Ya da tavizlerle yetinme.

Tehdid ve saptırma girişimlerine karşın, Türk-İş yönetim çevrelerinin ve işçilerin kararlılığı silinmedi. Tersine, ilan edilen eylem planı dışında "şok" eylemlerin gündeme geleceği, ilçelerde yürüyüşler yapılacağı açıklandı. Yani eylemler için hazırlıklar hızlandı.

Kararlılığın sürdürülmesi ve eylemlerde ısrar edilmesi son derece olumlu. Ancak, "gözükaralık" tek başına yeterli değil. Siyasi iktidarın manevralarına, tehdit ve tedbirlerine nasıl yanıt

TÜRK-İŞ EYLEMLERİNDE ACİL TALEPLERİMİZİ YÜKSELTELİM

Türk-İş'in düzenleyeceği yürüyüş, miting, toplantı, boykot gibi tüm eylemlerde acil taleplerimizi yükseltelim. Bu taleplerimizi yaygınlaştıralım, taleplerimizi daha geniş emekçi kesime maledelim. Somut ve acil taleplerimizi, demokrasi mücadelesine bağlıyalım. (Aşağıdaki talepler işçi sınıfının taleplerinin sadece bir kısmıdır ve sadece çok acil olan taleplerdir.)

-İşçi hak ve özgürlüklerini yeniden kazanmak, korumak ve geliştirmek için eksiksiz ve yasaksız bir demokrasi!
-Demokratik bir Türkiye için Demokratik bir Anayasa.
-Zamlar durdurulmalı, temel gıda maddelerinin fiyatları dondurulmalıdır.
-Grevli toplu sözleşmeli özgür sendikal düzen.
-Grev yasakları ve engelleri kaldırılsın. Lokavt yasaklansın.
-Yüksek Hakem Kurulu kaldırılsın.
-Hak grevi, dayanışma grevi, genel grev yasalaşmalıdır.
-İşten çıkarmalar durdurulsun, 13-17 kaldırılsın.
-Zorunlu tasarrufa hayır!
-Sözleşmeli personel uygulamasına son!
-Ücretlerin iyileştirilmesi için kayıplar oranında ek zam.
-SSK demokratikleştirilmelidir.
-Süper SSK kesintisine son verilsin.
-Özelleştirmeye, KİT'lerin tekellere peşkeş çekilmesine hayır!
-Asgari ücret yeniden belirlensin.
-İflaslarda işçi alacakları ilk sıraya yükseltilsin.
-Serbest bölgelere hayır.
-Yeni vergilere hayır, vergi yükü tekellere.
-Kamu işyerlerinde hükümet dayatmalarına son!
-Temel hak ve özgürlükleri, sendikal özgürlükleri sınırlayan Olağanüstü hal uygulamasına son verilsin!
-Yetki tesbiti için referandum yasalaşsın.

RÖPORTAJ

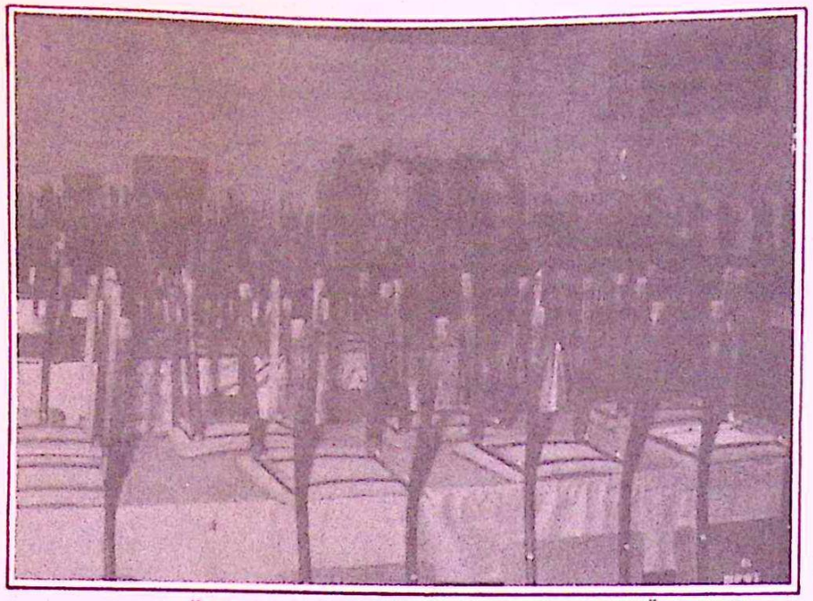
Otomobil-İş Sendikası Genel Başkanı İlhan DALKILIÇ: "EYLEMLERİ DESTEKLİYORUZ"

Sendikamız her zaman "Hak verilmez alınır" ilkesinin doğruluğunu savunmaktadır. Bu açıdan baktığımızda, Türk-İş'in kararlarını ve eylemlerini işçi haklarının alınmasında, sendikal hakların savunulmasında, demokrasinin var olmasında en etkili yollardan biri olarak gördük ve bu nedenle destekledik.

Yukarıdaki görüşler doğrultusunda eylemleri desteklemeye devam edeceğiz. Aklın yolu birdir. Biz aylardır 1988 yılının toplu sözleşme yılı olduğunu ve 700 bin işçinin toplu sözleşme yapacağını söylüyoruz. Sendikalar, biraraya gelerek ilke kararları almalı ve bu kararlar doğrultusunda sözleşmeler sürdürülmelidir diyoruz. Bu biçimde en geniş katılımın sağlanmasıyla yapılacak toplu sözleşme görüşmeleri sonucunda ortaya çıkacak bir uyuşmazlık durumunda ise gündeme gelebilecek grev, kendiliğinden bir genel greve dönüşebilir. Bugünden bunun yolları aranmalıdır. Türk-İş Başkanlar Kurulu, almış olduğu Genel Grev kararını uygulayacaktır. Buna inanıyorum. Biz de şimdiden kendimizi, tabanımızı buna hazırlıyoruz.

Yapılan eylemler işçi sendikalarının ve işçilerin eylemidir. Tabii ki buna bütün işçiler katılacaktır. İşçi sınıfının çıkarları doğrultusunda işçilerin ve onların sendikalarının verdiği bu kararlara katılmamak mümkün değildir. Bunun dışındaki görüşler kabul edilemez. Türk-İş'in almış olduğu eylem kararlarına diğer bağımsız sendikaların, bu arada Türkiye Otomobil-İş Sendikasının da katılımı ile eylemin boyutlarının genişletilmesi işçi sınıfının birlik ve dayanışma anlayışının da bir gereğidir.

TÜSTAV

verileceği daha açık bir biçimde ifade edilmektedir.

Görevler

Öncelikle, eylemlerin salt hayat pahalılığıyla açıklama gayretleri boşa çıkarılmalıdır. Hayat pahalılığı ile sendikal hak ve özgürlükler arasındaki bağ iyice tanımlanmalı, yaşam güçlüğü içindeki yığınlara kavratılmalıdır. Zorlukların geçici iyileştirmelerle değil, hak arama yollarının açılmasıyla giderilebileceği, her işçinin bilincine çıkarılmalıdır. Eylem, yeni zamları, zorunlu tasarruf ve sosyal hakları ücrete katma girişimlerini önleyebilmeli, yasalarda yapılması gereken gerçek değişiklikleri gündeme getirebilmelidir.

Toplu sözleşmelere yönelik alınan ilke kararları hedeflerin somutlanması ve eylemlerin canlı tutulması bakımından son derece olumludur. İlke kararlarında ısrar edilmesi eylem sürecini doğrudan etkileyecektir.

Diğer yandan, asıl göğüslenmesi gereken tehdit ve yıldırma kampanyasıdır. Siyasi iktidarın sınırsız olanaklarına karşın, Türk-İş, işçi sınıfının gücünü gözardı etmemelidir. Tehditlerin ardında genel grev korkusu yatmaktadır. İşçi sınıfının aksine, hükümet genel grevi göze alacak durumda değildir. Zira, üretime yönelik toplu eylem, hükümetin politikasıyla birlikte siyasi varlığına da son verebilir. Üyeliği Avrupa Topluluğu'nda görüşülen ve yerel seçime hazırlanan iktidarın tüm dengelerin alt üst olacağı bir "kumarı" kabullenmesi oldukça zor. Milyonlarca insanı etkileyen yemek boykotunu küçümseme gayretleri ve Çalışma Bakanı'nın eliyle sunduğu tavizler de bunun göstergesi değil mi?

Bu nedenle eylem kararlarının eksiksiz uygulanması ve hükümetin her tepkisinin eylemle yanıtlanması önem taşıyor. Eylemdeki ısrar ve direnme somut kazanımlar sağlayacağı gibi, işten atma ve soruşturma girişimlerinin önünü kesecektir.

Saldırıların boşa çıkarılması, saldırıları göğüsleyeceklerin sayısının artmasıyla yakından ilgi-

RÖPORTAJ

DEV UYANIYOR MU?

Hasan Kıyafet-Yazar

Generallerin bile politik satranç turnuvalarına girdiği bir sıra, biz politikaya bulaşmayız demek gülünç değil mi?

TÜRK-İŞ, yıllarca politika dışı kalma afyonunun ağına takıldı. Şu sıra çağların ağır uykusundan uyandığı anlamında belirtiler var. Dileğimiz odur ki, bu güzel düşümüz gerçekleşsin. Niçin düşten söz ediyoruz? Bugüne dek işçi adını taşıyan partiye TÜRK-İŞ oy vermedi. Sosyalizm sözcüğünden Amerika kadar korktu. İşçi Partisi en az Oyu Ankara'da, İstanbul'da işçi kesimlerinden aldı. Patron partileri, sırtından geçindiği insanların desteğiyle iktidara oturdu.

Sultanahmet'te elektrik direğine kendini asan genç, Ankara'da kendini yakan işsiz için ne düşünüyorsunuz? 1980'den bu yana toplam açlık intiharlarının, tüm Türk tarihindekileri ikiye katladığını biliyor musunuz? 1980'den bu yana yokluk nedeniyle kendini satan kadınların aldıkları vesika toplamının tüm Türk tarihindekilerin toplamını aştığını hesap ettiniz mi?..

YEMEK BOYKOTU YETERLİ DEĞİL

Fehmi Yılmaz (Tuhafiyeci): Bence, yemek boykotu yeterli değil. Bir gün yemek yememe ile birşey olmaz. Esas boykotlar genel grev şeklinde olmalı. Yani yapılan eylem hükümeti sarsmalı. Ancak o zaman etkili olur. Hükümet, bu yemek boykotu uyarısını dikkate almalı. Çünkü, işçilerin ve biz esnafın sabrı tükenmiştir.

İşçilerin gerçekleştirdiği yemek boykotu ve yapacağı diğer eylemleri destekliyorum. Haklılar.

PAHALILIKTAN BİZ DE ETKİLENİYORUZ

Ali Haydar (Bakkal): Alınan eylem kararları bence olumlu. Kararların uygulanması gerekir. Bizim esnaf olarak işçilerden farkımız yok. Bizde işçiler gibi geniş bir kitleyiz. Örgütsüz olduğumuz için sorunlarımızla kimse ilgilenmiyor ve sesimizi duyuramıyoruz.

İşçilerin eylem kararları alması ve uygulamaya koymasını destekliyorum. Bakkalların üye olduğu derneğimizin onbirbin üyesi var. Ben, derneğimizin işçileri desteklemesini istiyorum. Fakat yönetimdekiler ne karar verir bilemiyorum. Kişi olarak candan destekliyorum.

lidir. Şimdiye kadar kendiliğinden kurulan ittifak ve destekler, bilinçli bir çabanın ürünü yapılabilir. Hak-İş'in kararsız ve olumsuz tavrının kırılması ve bağımsız sendikaların daha aktif destek vermeleri mümkün kılınabilir. Farklı sendikalara üye işçilerin gösterdiği dayanışma ve eylem birliği merkezler düzeyinde de sağlanabilir.

Diğer yandan işçilerin yaşadığı sorunları çeşitli biçimlerde hisseden köylülük ve esnaflar gibi geniş emekçi topluluklarının aktif desteklerini almak mümkün olabilir. Eylemlerin ve haklılığın daha geniş bir tabana oturması sağlanabilir.

Eylemlerin meşruluğunun savunulmasında ve saldırıların göğüslenmesinde muhalefet partileriyle ilişkilere özel bir önem verilmelidir. Bugün eylem kararlarının parlamentoya yansımaması ve işçi kökenli milletvekillerinin bile gündemine girmemesi bir zaaf sayılmalıdır.

Söz tabanda

Bundan sonrası için planlanan eylemler, pasif direnişlerin tersine uygulama zorluğu taşıyor. Mitinglerde katılımın yükseltilmesi, iş yavaşlatma ve iş bırakmanın başarılması için özel çabalar gerekli. Üstelik yemek boykotu sırasında da görüldüğü gibi işçiler fabrikaların dışına çıkıp miting yapma eğilimi içinde. Yine, eylemlerde yığınsal coşkunun sınır tanımayacağı biliniyor. Bu nedenle eylem disiplinini sağlamak, zorlukları yenmek, saldırıları göğüslemek ve eylemi hedefine ulaştırmak salt merkezi kararlarla mümkün değil. Bunun için eylem deneyimine sahip güçlü bir taban örgütlenmesi gerek. Türk-İş'de en az olanda bu. "Yüzme" daha yeni öğreniliyor. Böyle bir eksikliğin giderilebilmesi için fazla bir zaman olduğu da söylenemez. Yılların hazırladığı durağan bir yapıyı bir çırpıda tamir etmek mümkün değil.

Ancak bu hiç bir şey yapılamaz anlamına gelmiyor. Temsilciliklerden başlayarak sendika içi tüm yönetim kademelerinin bilinçli, öncü işlerle takviye edilmesi bu yolda önemli bir adım sayılacaktır. Yine eylem içinde fabrikalararası ilişkileri sağlayan somut birlikler, eylem komiteleri kurulabilir. Varolan sendikal birlikler geliştirilebilir. Diğer yandan, sendikaların öncü kadroları, demokratik muhalefet unsurları çağrı beklemeksizin harekete geçmelidir. Eylemlerin örgütlenmesinde yetersiz kalan yönetimler desteklenebilir. Eylemlerden yan çizen, kaçan yönetimlerin oluşturduğu boşluk öncü işçiler tarafından doldurulabilir. Öncü işçiler, yönetimler düzeyinde ortaya çıkar, kararsızlık ve tutarsızlıkları şimdiden görerek örgütsel tedbirlere yönelmelidir. Eylemde disiplinin sağlanması bu unsurların insiyatifine gereksinim göstermektedir.

Eylem planının olumlu sonuçlanması, hedeflerine ulaşması, sürekli yükselen bir eylem potansiyeliyle mümkündür. Yemek boykotu sırasında ulaşılan yığınsallık kaybedilmemelidir. Eylem planında öngörülen yürüyüş ve mitinglerin başarısı iş yavaşlatma ve bırakmayı doğrudan etkileyecektir. Bu yüzden özellikle mitinglerde yığınsallık ve coşku doruğuna ulaşmalıdır. Bunu sağlamak her işçinin ve sendikacının görevidir.

EYLEM BİRLİKLERİ İÇİN GÖREV BAŞINA

Eylem, fabrikalarda ve tabanda yapılır. Kararlar ne kadar güzel olursa olsun eğer onu uygulayacak, yönlendirecek kadrolar yoksa, eylemden fazla bir başarı beklenmez.

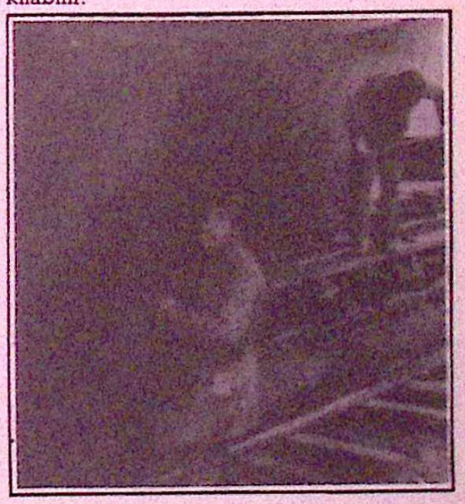
Yemek boykotu, tüm ülkede büyük bir katılımla gerçekleştirilirken, kimi yerlerde yetersizlikler, aksaklıklar görüldü. Özellikle şube yönetimleri düzeyinde kararsızlık doğdu. Bu yüzden kimi işyerlerinde boykot uygulanamadı. Diğer yandan bir çok temsilcinin ve yönetimin baskılara karşı yalnız kaldığı gözlendi. En büyük eksiklikte fabrikalararası iletişimsizlik oldu. Bu tür gedikler kapatılamazsa, ileride daha büyük eylemlerde ciddi tehlikeler ve eksiklikler olarak büyür.

Bazı bölgelerde ve sendikalarda bu zaaflar önceden görülerek önlem alınmaktadır. Toplu çalışma bölgelerinde bütün fabrikaları ve sendika şubelerini biraraya getiren **dayanışma birlikleri** kurulmaktadır. Birlikler; üye temsilci ve yönetici ayrımı yapmaksızın bütün öncü unsurları kapsamaktadır. Sendikalarda da yönetimlerle birlikte çalışan, yönetimleri güçlendiren **eylem komiteleri** kurulmaktadır.

Bazı sendikalarda eylem komiteleri tek tek fabrikalara kadar indirilmektedir.

Türk-İş'in eylem kararlarını yaşama geçirmek için kurulan bu komiteler, disiplinin sağlanmasını da gözetmektedirler.

Ne yazık ki bu tür örgütlenmelerin sayısı az ve yetersizdir. Sendikacılara ve öncü işlere düşen görev, bunu teşvik etmek ve çoğaltmak olmalıdır. Eylemlerin geleceğine ancak bu sayede güvenle bakılabilir.

Fransa'daki Türkiyeli işçiler:

"DİSK'E KONAN YASAK KALKSIN"

Fransa Türkiyeli İşçiler Birliği (FTİB) ile Genel-İş Federasyonu (CGT)nun düzenlediği ortak etkinliklerde ve toplantılarda DİSK'in faaliyetine konan yasağın kaldırılması istendi.

Türkiye'den Sabahat Türkler, Prof. Sadun Aren ve Av. Bahri Belen'in davetli olduğu bu etkinlikler FTİB'in de genel kurul çalışmalarıyla birlikte yürütüldü.

Bu arada CGT Sendika başkanları düzeyinde DİSK'liler ve Türkiye'den giden çağrılılarla 10 Şubat'ta ortak bir toplantı yapıldı. Türkiye'den katılan Sebahat Türkler ve Av. Bahri Belen birer konuşma yaparak DİSK davası hakkında bilgi verdiler.

13 Şubat'ta ise, FTİB'in kongresi sırasında CGT ve DİSK'lilerin düzenlediği özel oturuma Prof. Sadun Aren, Sebahat Türkler ve Av. Bahri Belen ile birlikte Fransız Komünist Partisi, Fransız Sosyalist Partisi'nden birer temsilci, Dünya Sendikalar Federasyonu'nu temsilen Nejat Firuz, ayrıca Fransa'nın bir diğer büyük işçi federasyonu CFDT'yi temsilen bir sendikacının katıldığı toplantıyı Kemal Daysal yönetti.

Öte yandan Paris Baro Başkanı'nı ziyaret eden Av. Bahri Belen Haydar Kutlu ve Nihat Sargın davasına ilişkin bilgi verdi. Paris Baro Başkanı da davaya bir gözlemci avukatı göndereceğini bildirdi.

UYDURUK DAVA

Fransa'nın büyük gazetelerinden L'humanité 12 Şubat günlü sayısında Avukat Bahri Belen'in Fransa'yı ziyareti ile ilgili olarak verdiği haberde bu başlığı kullandı: Uyduruk Dava. Sözü edilen dava, herkesin tahmin edeceği gibi iki Türk komünist yönetici Nihat Sargın ve Haydar Kutlu hakkında açılan dava.

Haydar Kutlu ve Nihat Sargın'ın avukatı olan ve Fransa'yı Genel-İş Federasyonu CGT'nin davetlisi olarak ziyaret eden Avukat Bahri Belen ile yukarıda sözünü ettiğimiz L'humanité (İnsanlık) gazetesi arasındaki görüşmeyi aynen aktarıyoruz.

—Neden toplu dava?

—Bildiğiniz gibi Türk yasaları gözaltı süresini 48 saat ile sınırlıyor. Fakat gözaltındakilerin sayısı 3'ü aşıyorsa bu süre 15 güne kadar uzayabiliyor. Bizim müvekkillerimizin gözaltı süresi 18 günü aştı. Biz Adalet Bakanlığı ve Yüksek yargı organları nezdinde girişimlerde bulunduk. Ama tabii bir sonuç alınamadı. Bunun dışında toplu dava açılmasının bir nedeni de kamuoyu ve yandaşlarının gözünde Kutlu ve Sargın'ı küçük düşürmek, karalamak için, sorguları sırasında bir takım isimleri polise verdikleri imajını yaymaktır.

—Yakında onları gördünüz mü, nasıllar?

—Onları yaklaşık bir hafta önce gördüm. İyiydiler. Fakat, geçtiğimiz gün, banyodan sonra Kutlu bir kalp spazmı geçirmiştir. Bu rahatsızlığı da gözaltında iken edinmiştir. Tedavi görmesi gerekmektedir. Tahliyesi için başvurduk. Ama şimdilik reddedildi.

—İki yönetici için tutulan işkence raporu var mı?

—Hiç bir zaman olmadı. Kutlu ve Sargın, biz avukatlarına işkence gördüklerini söylemişlerdir. Resmi bir açıklama da yapmışlardır. Fakat savcı bir işkence soruşturması açılmasına gerek görmemiştir.

—Avukatları dışında onları kimler görebiliyor?

Yalnızca aileleri. Hekimler kendilerini ziyaret etmek istemişler ama bu ziyarete izin verilmemiştir.

—Avrupa'da kendileri ile ilgili gösterilen tepkilerden haberdarlar mı?

—Her ziyaretimde bu konuyu soruyorlar. Avrupa'daki gelişmeler çok önemli. Bu tepkiler hükümeti çok zor durumda bırakıyor. Örneğin, Sargın ve Kutlu ülkelerine dönmüşler, tutuklanmışlar ve işkence görmüşlerdir. Bu arada Türkiye "İşkenceye Karşı Sözleşme"yi imzalamıştır. Bu önemli bir adımdır. Avrupa kamuoyunun konu üzerindeki canlılığını sürdürmesi gerekmektedir. Zira her hak maalesef, tırnaklarla kazınarak elde edilebilecektir.

Sabahat Türkler:

DOSTLAR YURT ÖZLEMİ İÇİNDE

Fransa'ya Genel-İş Federasyonu CGT'nin davetlisi olarak gittim. Strasburg'ta işçi arkadaşları ve işçi dostu Server Tanilli'yi ziyaret ettim. Hemen söylemeliyim ki işçi dostu Server Tanilli'nin Türkiye'deki tüm dostlarına selamlar getirdim.

Paris'te de eşimin dostları, işçi arkadaşlarım ve sendikacılarla görüştüm. Onlarla yaptığım sohbetlerde gördüm ki aynı ülkemizdeki diğer işçi arkadaşlarımız gibi onlar da DİSK'in bir an önce faaliyete geçmesini istiyorlar. Kendilerini gördüğümde hem çok sevindim hem de çok duygulandım. Onlar, burada bir süre önce basın organlarının yazdığı gibi kendileri lüks bir hayat içinde değil, tam tersine çok zor koşullar altında çalışarak yaşamlarını sürdürüyorlar. Hepsinin içinde çok büyük vatan özlemi var. En kısa zamanda da yurda dönmek istediklerini söylüyorlar.

Iernier, devant l'ambassade d'Ankara, à Paris. (Photo P

Kutlu et Sargin pourraient être

ROCES F

aut que l'opinion européenne conti

Sungurlar işçileri dayanışma gecesi yaptı

"İFLASLAR YERLİ FİLMLERDEKİ GİBİ OLMUYOR"

Sungurlar Kazan Fabrikası işçileri neredeyse üç yıldır bir uğraşı içindeler. İşverenlerinin üç yıl öncesinden ücretlerini vermemeye başlamasından itibaren ortaya çıkan bir uğraş, Sungurlarınensonunda iflas etmesiyle yeni bir aşamaya girdi. İşçiler şimdi işverenin bıraktıklarını "halletmeye" çalışan iflas masası ekibinin çalışmalarının bitmesini istiyorlar. Arap saçına dönmüş işlerin ve işverenin yolsuzluklarının halledilmesine uğraşıladursun Sungurlar işçileri ölen arkadaşlarının eşleri ve zor durumda kalan aileleri için geçenlerde bir dayanışma gecesi düzenlediler. Gecede konuşma yapan Sungurlar işçisi Seyfettin Çakır şunları söylüyordu:

"İflas olaylarının ardındaki gerçekleri irdelemek ve yakalayabilmek lazım. Mesela bizim işverenimiz iflastan dolayı büyük karlar etti. Oysa halkımızın büyük bölümü iflas etmiş birini, tüm servetini yitirmiş, filmlerde seyrettiğimiz gibi hanlarını hamamlarını kaybetmiş, sonra da taksi şoförlüğü yapmaya başlamış biri gibi zannediyor. Aslında günümüzde iflastan dolayı milyarlar vuruyor işverenler. Bizim işverenimiz de iflastan büyük karlar elde etti ve oranın kaymağını aldı götürdü. Bize posasını bile bırakmadı."

BANKS 2.GENEL KURULU YAPILDI

Bundan 4 yıl önce kurulan BANKS sendikası geçmişin birikiminden de yararlanarak kısa zamanda Yapı-Kredi Bankasında örgütlendi.

Kongrenin açılışında yapılan konuşmada, "Nükleer savaş tehdidi, akıl almaz boyutlara varan silahlanma harcamaları, doğal kaynakların bilinçsizce kullanımı, doğanın tahrip edilmesi, açlık gibi sorunlar, artık insanları bir 'varolma' sorunuyla karşı karşıya bırakmaktadır." denilerek yaşamak isteyen herkesin, çocuklarına yaşanabilir bir dünya bırakmak isteyen herkesin herşeyden önce barış uğrunda mücadeleyi yoğunlaştırmak göreviyle yüz yüze olduğu söylendi.

24 Ocak kararlarından 4 Şubat açıklamalarına kadar geçen süredeki ülke ekonomisinin genel coğrafyası anlatılarak, bu gidişin emekçilerin sırtına yeni yükler bindireceği açıklandı. Sendikal yasak ve kısıtlamaların da kaldırılmasının istendiği metinde işçilerin mücadelesinin boykot ve mitinglerle yükseldiği vurgulandı.

Ellerinden alınan grev haklarını alabilmeleri için diğer işkollarındaki sendikalarla da mücadele birliğini sağlamaları gerektiğinin önemi vurgulandı.

Yapılan seçimlerde: Genel başkanlığa, Meral Ekim, Genel Sekreterliğe Yılmaz Düzen yeniden seçildiler. Yönetim Kurulu ise: Erol Ayar, Mehmet Ali Evcit, Nülifer F.Boztepe, Zafer Soykan, Atıf Yıldız, Orhan Tezcan, Osman Gül'den oluştu.

Zorunlu Tasarruf Yasası kabul edildi.

ÖZAL'A GÖRE İŞVERENE YÜK GETİRİYORMUŞ

Yeni vergiler, sigorta primlerinin yükseltilmesi, fiyat artışları derken ücretlere yönelik yeni bir kesinti daha uygulamaya konuluyor. 9 Mart 1988 günkü TBMM Genel Kurulunda görüşülerek ANAP oylarıyla kabul edilen **Zorunlu Tasarruf Yasası.**'yla...

1 Nisan 1988 tarihinden itibaren yürürlüğe girecek olan yasanın iptali için SHP Anayasa Mahkemesi'ne gideceğini açıkladı.

Son sekiz yıl içinde getirilen yeni uygulamalarla ücretlerden yüzde 40'a yakın kesinti yapılırken, bu yeni yasa ile işçilerden yüzde 2'lik yeni bir kesinti daha yapılacak. Bu yasa çerçevesinde yapılacak kesintilerin 1988'in 9'uncu ayında hazineye toplam 292.5 milyarlık ek bir gelir sağlayacağı ve bu miktarın 67.5 milyar lirası memurlardan, 225 milyar lirası işe işçilerden yapılacak kesintilerden toplanacak. Başbakan Özal ise yaptığı açıklamada; **bugünkü şartlar içinde** işçinin cebinden para çıkmayacak. İşverenin cebinden çıkacak paralarla bu miktarın toplanacağını söylüyor. Yasaya göre işverenden yüzde 3, işçiden yüzde iki oranında kesinti yapılacağı ve yasanın geçici maddesine göre de, toplu sözleşmeler yapılmadan önce işverenlerin bu farkı ödemesi öngörülüyor.

Toplu sözleşme görüşmelerine başlayana kadar işverenlerin görünürde cebinden çıkacak olan bu yüzde 5'lik kesinti, toplu sözleşmeler sırasında işçilere verilecek zamdan mutlaka düşülecek. Böylece işverenler hem bu kesintileri işçilere yüklemiş, hem de geçici madde gereği toplu sözleşme öncesi ödedikleri yüzde 2'lik farkı mallarının fiyatlarına yansıtarak emekçilere bir kez daha ödetmiş olacak. Dolayısıyla, bu zamlar işçinin memurun cebinden birden fazla çıkmış olacak. Başbakan'ın **bugünkü şartlar içinde işçinin değil, işverenin cebinden çıkacak demesinin nedeni budur.**

Yasanın getirdiği bir başka boyut da; işçiden tasarruf adı altında gasp olayının yaşatılmasıdır. Aldığı ücret ile zaten insani yaşamın sınırlarına bile giremeyen işçiler, değil tasarruf etmek borç harç ile ayın sonunu getirirken bu kadar paranın zorla kesilmesi iktidarın emekçiyi ancak vergi ve haraçlarda düşündüğünü bir kez daha ortaya çıkardı. Toplanan paralar çok açıktır ki, tekellere ucuz kredi olarak tekrar geri dönecek.

Önceki yıl Özal'ın yasalaştırmaya çalıştığı Kıdem Tazminatı Fonu yasa tasarısının işçilerin ve sendikaların karşı çıkışları yasa tasarısını geri aldırmıştı. Bu kez sessiz ve derinden gidilerek 11 Mart yemek boykotundan iki gün önce o kargaşa arasında çıkarılan yasaya gerekli tepki gösterilemedi. Gerçi İstanbul bölgesinde Türk-İş'e bağlı ve bağımsız sendikaların şubeleri düzeyinde 43 şube başkanı bir araya gelerek bu tasarıya karşı ortak tavır alacaklarını açıkladılar. Ancak, arkası gelmeyen bu birliktelik sonuç getirmedi.

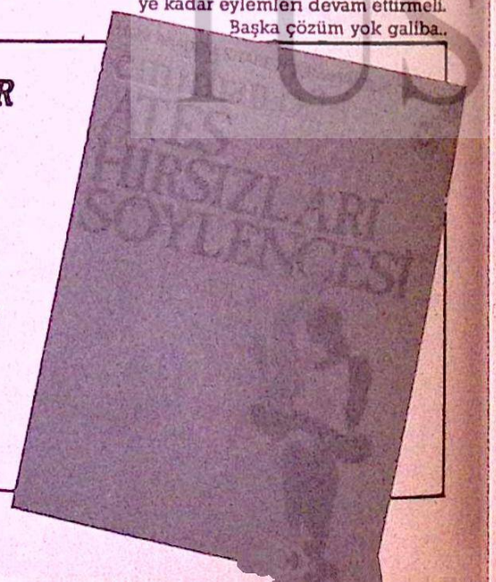
Türk-İş, aldığı eylem kararlarının nedenleri arasında bu yasayı da alarak, bu yasa geri çekilene ve diğer demokratik istemler gerçekleşinceye kadar eylemleri devam ettirmeli.

Başka çözüm yok galiba..

ALINTERİ'NE GELEN KİTAPLAR

Ekonominin Köklü Yenilenmesi, Mihail Gorbaçov, Bilim ve Sanat Yayınları
Karl Marx ve Öğretileri, Lenin, Başak Yayınları
Günleri Kayıp Bir Çocuk Güncesi, Tamer Öncül, şiirleri, Kıbrıs
Gündoğumu, Joan Baez, biyografi, Kuzey Yayınları
Felsefe Tarihinin Sorunları, Theodor Oizerman, Amaç Yayınları
Makaleler, Konuşmalar 1, 2; Mihail Gorbaçov, Amaç Yayınları
Ateş Hırsızları Söylencesi, Emirhan Oğuz, şiirler, Cem Yayınevi

Sözleşme Görüşmeleri Yemek Boykotlarıyla Destekleniyor

ÖZ GIDA-İŞ 14 BİN İŞÇİ İÇİN TOPLU SÖZLEŞME MASASINDA

Öz Gıda-İş Sendikası Gıda İşverenleri Sendikasına bağlı 18 işyeri dahil toplam 14 bin işçinin çalıştığı gıda işkolunda yetkili bulunduğu işyerlerinde toplu sözleşme masasında. Görüşmelere genellikle uyuşmazlık tutularak ara verildiği ve resmi arabulucuya gidildiği bildiriliyor.

Öz Gıda-İş Genel Sekreteri Salim Uslu, Alınteri'ne yaptığı açıklamada işverenlerin yüzde 30 civarında bir ücret artışı ile tüm işyerleri için parasal ve idari konularda tek tip öneri getirdiklerini belirterek, bunu kabul etmediklerini söyledi. Uslu, çeşitli işyerlerinin ayrı ayrı özelliklere sahip olduklarını ifade ederek, kendilerinin işverenlere götürdükleri ücret önerisini açıklamaktan çekindi.

Bu arada Ülker ve Uzay Gıda işyerlerinde çalışan binlerce işçinin yemek boykotları, sendika içinde çalkantılara neden olurken tüm bunlar basından gizlenmek istendi.

Ülker fabrikasında çalışan 2 binden fazla işçi, ilk önce işverenin bağlı oldukları Fatih Şubesi Başkanı Sezai Tural söylediği "yüzde 70 artı 40 bin lira veririm" sözlerinin yerine getirilmeyeceğini anlaması üzerine iki gün yemek boykotu yaptı. Ancak Hak-İş Genel Başkanı Necati Çelik, böylesi bir tepkinin, müslüman işadamı Sabri Ülker'e reva görülmemesi gerektiğinden hareketle telefon edip yemek boykotunun kaldırılmasını isteyince, işçiler hiç akıllarında olmadığı halde yemek boykotunu iki gün daha uzattılar.

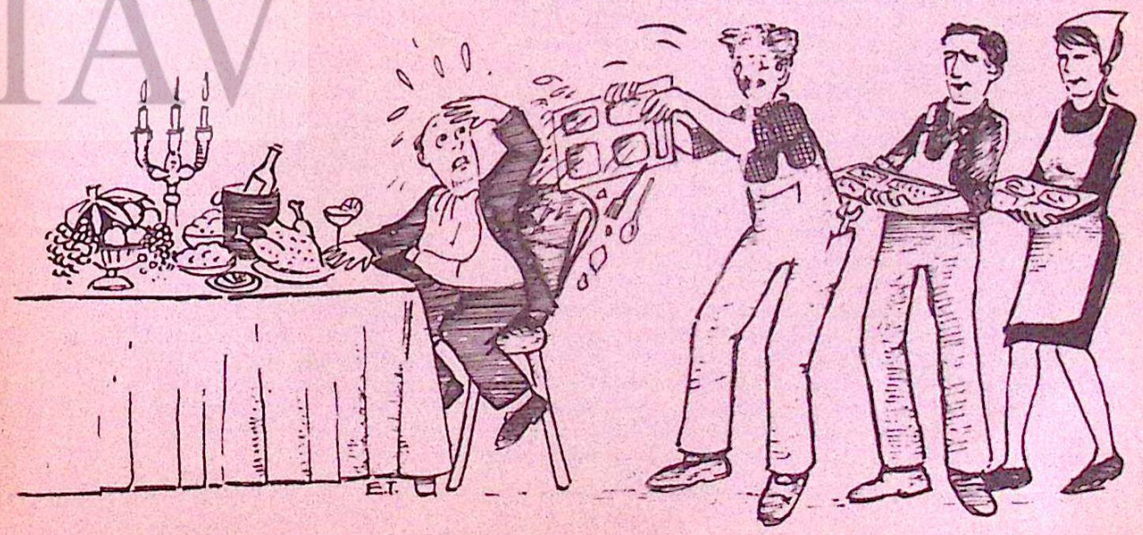
TEMSİLCİLERİ DE İSTEMİYORLAR AMA...

Ülker işçileri ile Öz Gıda-İş'in arasının şeker renk olmasının başlangıcı yeni değildi. Buna neden Ülker işçilerinin işyerindeki temsilcilerinin görevden alınması istemleri ve bunun için 1500'ü aşkın imza toplamalarıydı. Tüzük gereği işçilerin güvenmediği temsilcilerin alınması gerekiyordu ama sendika bunu sürekli olarak erteliyor, bu kampanyanın ardında başka "mihraklar" arıyordu. Oysa durum açıktı ve Ülker işçileri işverenin adamı gibi çalıştığını iddia ettikleri temsilcilerin görevden alınmasını istiyordu.

Bu yemek boykotları ile işçiler, kim olursa olsun patronun patron olma özeliğini koruduğunu bir kez daha kanıtlıyorlardı. Öte yandan genellikle müslüman işadamlarının işyerlerinde örgütlenen Hak-İş'in, bu dinamizme ayak uydurmaktan başka seçeneğinin kalmadığı açık şekilde ortaya çıkıyordu.

Şimdi fabrikasıyla Uğur Dündar'ın röportajına konu olmuş, işyerindeki pis koşulları Hürriyet'te bir bir sergilenen Gıda İşverenleri Sendikası Başkanı Nazım Düzenli ile Öz Gıda-İş "Kıyasıya" mücadele verecekler. Kazanan kim olacak? İşçiler mi, işverenler mi, yoksa sendika mı?

Bunu önümüzdeki günlerde göreceğiz.

Cevdet Selvi

1988 yılı bütçezi; ülkenin geneldeki ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel karmaşasını, çelişkilerini ve yetersizliklerini sergilemekte, gelecek için de hiç umut vermemektedir.

Uygulama ve uygulanmak istenen politikalar nedeni ile ne bir plan program, ne bakanlıklarda ağırlık, ne de bakanlıklar arası koordinasyon söz konusu değildir.

1980 öncesine göre var olan Bakanlıklar, genel müdürlükler, müsteşarlıklar ve diğer kamu kurum ve kuruluşları, görevleri kadroları, hukuki statüleri ve bağlı oldukları bakanlıklar itibariyle yeniden düzenlenmiştir. Bakanlar kurulunda ilgili bakanlığın etkinliği yerine Başbakanın bizzat başkanlık ettiği veya görevlendirdiği Devlet bakanı veya Başbakanın başkanlığında oluşturulan Yüksek Kurulların etkinliği getirilirken, Başbakan sorumluluğunu Bakanlar kurulu ile paylaşmak yerine bu kurullarla paylaşır hale gelmiş bir bakıma bakanlar kurulunun yetkileri bu kurullara devredilmiştir.

Kısaca iktidarın, yürütmenin genel politikasını Bakanlar Kurulu değil bu yüksek kurullar tesbit ederek uygulamaya koymaktadır. Bu kurullardan bazılarının tüzel kişiliği olmakla birlikte bazıları Başbakanlık bünyesinde oluşturulmuş tüzel kişiliği olmayan kurullardır. Bakanlar ve bağlı teşkilatları sadece yüksek kurullar tarafından alınmış kararlar ile tesbit edilmiş politikaları uygulayan birer aygıt durumuna indirgenmiştir.

Sosyal Devlet anlayışının hiç dikkate alınmadığı, Kamu varlıklarının özellikle Kârlı KİT'lerin elden çıkarılması, her türlü hizmetin kar amacına yönelik hale getirilerek yerli yabancı sermayeye devredilmesi tüm ekonomik yüklerin kısa ve uzun vadede emekçi halkın omuzlarına bırakılması bütçenin hazırlanmasında adeta ana hedef olarak görülmektedir.

Sanayii ve Ticaret Bakanlığı bünyesindeki ağırlıklı kuruluşlar çıkarılmış henüz satışa hazır olmıyan bir iki KİT bırakılmış, sim, sırma örme battaniye ve el işlerini geliştirme gibi küçük esnaf ve sanaatkarı teşvik görevi verilmiştir ancak bu konuda kredi sağlamak amacı ile kurulan Halk Bankası, Bakanlığın bünyesinden çıkarılmıştır. Bunun yanısıra büyük bir holding'in, özel sektörün zarar eden ASİL ÇELİK bu bakanlık tarafından kalite ve üretim bakımından iki katına çıkarılmıştır.

Bundan böyle özel sektörün zarar eden fabrikaları bu bakanlık tarafından kâra geçirilerek kâr eden KİT'ler özel sektöre devredilecek zarar ederse tekrar devlet alacak bu bakanlıkta kârlı hale getirip özel sektöre iade edecek bir yapılanma görülmektedir.

Her gün insanların intihar ettiği, hastahanelerde rehin kaldığı, ilâç alamadığı, bozuk kuduz ve felç aşısından öldüğü, bakımsız kaldığı ortamda sağlık bakanlığı bütçesine sadece yüzde 2,7 gibi bir pay ayrılır, sağlık hizmetleri paralı hale getirilirken, ardı arkası kesilmeyen şok zamlara rağmen halkın içinde bulunduğu ekonomik bunalımı hiç dikkate alınmadan yeni vergi yasası ile eğitim ve sağlık hizmetleri bahane edilerek bu güne kadar vergisini kuruşuna kadar ödeyen emekçi halka yeni ve büyük ölçüde yükler getirilecektir.

Ülkenin bugünü ve geleceği açısından sağlıklı bir toplumun oluşması ve gelişmesi için Sağlık Bakanlığı'na cumhuriyet tarihinde yüzde 2,7 gibi pay ayrılırken savunmaya yüzde 12,9 gibi bir bölümün ayrılması da açık dengesizliği göstermektedir. 1988 bütçesi borç faizi ödeme bütçesi olup tüm dar ve sabit gelirlileri daha da yoksulluğa, eğitimsizliğe, sağlıksızlığa, işsizliğe dolayısıyla baskılara ve bunalımlara sürükleyecek ülke bağımlılığını artıracak bir görünümü içermektedir.

TÜSTAV

SHP ve DYP Anayasadaki işçi hakları konusunda anlaştı.

İŞÇİ HAKLARI İÇİN MUHALEFETİN ORTAK ATAĞI

Seçimler öncesinde işbirliğini sağlayamayan, demokrasi konusunda ortak politika ve ilkeleri bile tartışamayan SHP ve DYP, nihayet işçi sorunları konusunda birleşebildi. 3 Mart günü meclis-te buluşan SHP genel başkanı İnönü ile DYP genel başkanı Demirel, anayasanın çalışma yaşamını düzenleyen hükümlerinde değişiklik yapılması için iki partinin birlikte çalışmasına karar verdiler.

Türk-İş'in eylem kararlarının uygulamaya sokulduğu ve Çalışma Bakanının yasalarda değişiklik yapılması için hazırlıklara giriştiği bir sırada muhalefetin birlikte çalışmaya başlaması, işçi çevrelerinde olumlu bir etki yarattı. Özellikle yasalardaki kısıtlayıcı hükümlerin 1982 Anayasasından kaynaklandığı düşünülürse, önemli hükümlerde değişiklik yapılması üzerinde ortak sonuçlara ulaşılması, işçi haklarının kazanılması bakımından önem kazanıyor.

Bu girişim aynı zamanda Türk-İş'in "anayasa ve yasaların demokratikleştirilmesi" hedefiyle denk düşmektedir. Bu çalışma aynı zamanda muhalefet güçlerinin aynı doğrultuda birlikte hareket edebilmesinin bir başlangıcı olarak kabul edilebilir. SHP'nin Anayasa değişikliği konusundaki taslakları DYP'ye iletmesi üzerine yapılan görüşmede, bu girişim "somut işbirliği için ilk adım" olarak nitelendirildi. SHP'nin Anayasa değişiklik taslağına prensip itibarıyle karşı çıkmayan DYP, bazı konularda görüş ayrılıklarını dile getirdi. Görüşme sonunda, memurlara sendika kurma ve üye olma hakkının tanınması, sendikal faaliyeti kısıtlayan 52. maddenin tümüyle Anayasa metninden çıkarılması gibi temel konularda anlaşmaya varıldı. Ayrıca diğer hükümlerin önce ortak komisyonlarda, daha sonra liderler arasında görüşülmesi de benimsendi.

Aslında benzer ortak çalışmanın sendikal yasalar için açılen yapılması gerektiği açık. İki muhalefet parti liderinin Anayasadaki işçi hakları için başlattıkları girişimin Anayasanın tümünün ve diğer yasaların demokratikleştirilmesi, "tüm kurum ve kurallarıyla" işletilecek bir demokrasinin kazanılması için sürdürülmesi ulusun büyük çoğunluğunun çıkarları bakımından bir zorunluluk arzediyor. Ancak bu girişimin başarısının, meclisteki muhalefet çalışmalarına, iktidara karşıt durumda bulunan güçlerin ortak edilmesiyle mümkün olacağı da unutulmamalıdır.

ANAYASADA HANGİ HÜKÜMLERİN DEĞİŞTİRİLMESİ GEREKİYOR?

• 1982 Anayasası'nda sendika kurma hakkı yalnızca işçilere verilmiştir. Bunun tüm çalışanlara yani memurlara, sözleşmeli personele de tanınması gerekir.

• Sendika ve konfederasyonda yönetici olabilmek için enaz onyıl işçi olarak çalışma şartı aranmaktadır. Oysa bu işçilerin yöneticilerini özgürce seçebilme ilkesine aykırıdır.

• Sendikalara genel siyaset yasağı getirilmiştir. Partilerle, meslek odaları ve derneklerle ortak çıkarları için birlikte davranabilmeleri engellenmiştir. Bu hüküm sendikaların faaliyetlerini büyük ölçüde kısıtlamakta sendikaları yanlızca toplu sözleşme yapan kuruluşlar haline getirmektedir.

• Sendikaların gelirlerini tüzükleri doğrultusunda serbestçe kullanabilmeleri ve bu gelirleri değerlendirebilmeleri Anayasanın 52. maddesine göre olanaklı değildir.

• İşverenlerin işçileri açlığa terketmek olan insanlık suçu Lokavt hakkının Anayasadan çıkarılması gerekir.

• Grev sırasında doğan zararın sendikaya yüklenmesine ilişkin Anayasa hükmü grev hakkını engeller niteliktedir.

• Grev hakkının yasaklanmasına yada ertelenebilmesine olanak veren 54. Maddesi hükmü mutlaka iptal edilmelidir. Sendikalar grev yapamaz kuruluşlar olmaktan çıkarılmalı, temel hak olan grev hakkı kısıntısız tanınmalıdır.

• Anayasada YHK'nın varlığına izin verilmemelidir. YHK'nu Anayasaya sokan hüküm mutlaka değiştirilmelidir.

• Anayasa hak grevini yasaklamaktadır. Oysa işverenleri imza attıkları sözleşmeye uymaya zorlayan bu grev hakkı mutlaka işçilere geri verilmelidir.

• Siyasi grev, genel grev, dayanışma grevleri işçilerin istemlerini duyurabilmesi için mutlaka yasallaşmalıdır. Bu hakkı kısıtlayan Anayasa hükmünün iptal edilmesi gerekir.

HÜKÜMETİN GETİRDİĞİ TASARI YASALLAŞSA BİLE, AŞAĞIDA YAZILI KISITLAMALAR DEVAM EDECEK

• İşçiler yine, kolay kolay sendika kuramayacak.
• Memurlar yine sendikaya üye olamayacaklar.
• Sendikalar toplu sözleşme dışında bir etkinlik gösteremeyecekler, serbestçe faaliyetlerini sürdüremiyecekler.
• Sendikalar mesleki eğitim dışında süsyal ve kültürel bakımdan üyelerini geliştirecek eğitim yapamayacaklar,
• Sendikalar ortak sorunların çözümü için siyasi partiler, odalar ve derneklerle birlikte hareket edemeyecekler.
• Sendikalar üzerindeki siyaset yapma yasağı devam edecek, dolayısıyla her faaliyeti siyaset yapıyor olmak biçiminde değerlendirilip, sendikalara baskı yapılabilecek.
• Sendika aidatı üzerindeki kısıtlama ve gelirlerini değerlendirme olanakları üzerindeki sınırlandırma devam ettiği için sendikaların kasaları yine boş olacak.
• Yönetici olabilmek için onyıl işçi olarak çalışma koşulu devam ettiğinden işçiler istedikleri yöneticiyi seçemeyecekler.
• Delege seçimleri sırasında yargıç denetimi olmadığı için sendikalarda seçim usulsüzlükleri devam edecek.
• Sendikalar yine kolaylıkla kapatılabilecek.
• Sendikaya üye olmak yada üyelikten ayrılmak yine pahalı olacak.
• Sendikaların uluslararası işçi hareketi ile ilişkileri yine iktidar tarafından kısıtlanacak.
• Düşünme özgürlüğünden yargılanan bir sendika yöneticisinin sendikası kapatılabilecek.
• Sendikalar hükümet tarafından denetlenecek.
• Yüzde on barajını aşamayan sendikalar ve işçiler toplu sözleşme yapamayacaklar,
• Toplu sözleşme yetkisi verme sorumluluğu iktidarda olduğu için kayırmalar devam edecek,
• Petrol işlerinde, su, elektrik, havagazı dağıtımında, hastanede çalışanlarla MSB'na bağlı işyerlerindeki işçiler grev yapamayacaklar
• Sıkıyönetim ve olağanüstü hal gerekçe gösterilerek grevler yasaklanabilecek.
• Hükümet grevleri yine kolaylıkla erteleyebilecek, erteleme sonunda YHK toplu sözleşmeleri imzalayacak.
• Grev sırasında doğan zararlardan yine sendika sorumlu tutulacak.
• İşçi grev hakkını kullanırken yine çeşitli nedenlerle cezalandırılacak.
• YHK işveren ve işçi sendikası yerine yine toplu sözleşme bağıtlayacak.
• İşveren toplu sözleşme hükümlerini yerine getirmezse işçiler hak grevi yapamayacak.
• İşçiler genel grev, siyasi amaçlı grev ya da dayanışma grevi yapamayacak.
• Grev sırasında işlenen suçlara yine özel mahkeme DGM'ler bakacak.
• İşverenler greve çıkılmayan işyerlerinde bile lokavt yapabilecekler.
• İşverenler grev sırasında işçi çalıştırabilecekler.
• Grev gözcülerinin hiçbir yetkisi olmayacak.
• Grev sırasında polis denetimi olacak..

BİR KANDIRMACA: SENDİKAL YASALARA "MAKYAJ"

Mart ayının ortalarında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca hazırlanan ve sendikal yasalarda değişiklikler öngören tasarı basın tarafından kamuya açıklandı. Tasarıya bakılırsa, 2821 ve 2822 sayılı yasalarda yapılacak düzenlemeler temel noktalarda değişiklik öngörmüyor. Bakan İmren Aykut'un açıklamasına göre tasarı "estetik" bir düzenlemeyi aşamıyor.

Yasalardaki değişiklikler açıklandığında Anayasa, yasalara ve iktidarın işçiyi ezen politikasına karşı eylem hazırlığında olan sendikalar hemen tepkilerini gösteriverdiler. Türk-İş başkanı Şevket Yılmaz, "biz demokrasi istiyoruz" diyerek kısmi düzeltme girişimlerinin çözüm getirmeyeceğini ısrarla belirtti. Şevket Yılmaz, temel hak ve özgürlükler güvence altına alınmadan, sendikal haklar eksiksiz tanınmadan yapılacak düzeltmelerin yeterli olamayacağını savundu. Haklı olarak hükümetin Uluslararası Çalışma Örgütüne (İLO) verdiği taahhütün yerine getirilmesini istedi. "Bu haliyle Bakanlar Kuruluna hiç gitmesin daha iyi" dedi.

Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK) genel sekreteri Kubilay Atasayar değişiklikten pek memnun olmasa da değişimin kaçınılmazlığını bildiği için "usulen" yakındı. Aslında bu düzeydeki değişikliğin işverenleri etkileyeceğinin bilincinde, yalnızca "acele" edilmemesini istedi.

İktidarın değiştirmeyi düşündüğü hükümlerin çoğu önemsiz ayrıntıları içeriyor. Ancak bunlar arasında işçiler bakımından en önemlileri kömür, banka, şehir içi deniz, kara ve demiryolu ile ulaştırma hizmetlerinde grev yasağının kaldırılması; grev yerinde çadır kurulabilmesi; öğrenciler ve özel okul öğretmenlerinin sendikaya üye olabilmeleri ve sendika yöneticisinin yöneticilik hakkına dört dönem seçilmeyle konan sınırlamanın kaldırılması...

Tasarıdaki diğer hükümler yasanın uygulanmasından doğan küçük sorunların çözümlenmesi amacıyla getiriliyor. Ve işçilerin açısından önemli hak kazanımı içermiyor. Sendikal hak ve özgürlüklere ilişkin kısıtlamalarda önemli değişiklikleri öngörmüyor. Tasarı yasalaşsa bile işçilerin toplu sözleşme görüşmelerinde güçsüz kalmasına neden olan grev kısıtlamaları devam edecek. Üstelik bazı hükümlerle sendikalara ek yükler getiriliyor. İşçiler eyleme giderken hükümet böylesi bir tavizle işçileri etkileyeceğini sanıyor.

İşverenlerin temsilcisi bir iktidarın bakanı, Anayasadaki hükümlerin değiştirilmesi kendi dışındaymışcasına yasadaki bazı düzeltmelerle gözboyayacağını sanıyor. SHP ve DYP'nin Anayasa değişikliğiyle ilgili ortak hazırlıkları gündeme getirilmeden, Türk-İş'in, Hak-İş'in, hatta tek tek sendikaların yasa değişikliğiyle ilgili önerileri dikkate alınmadan, bakan, tek yanlı girişimde bulunuyor. Sonuçta işçilere ve İLO'ya "biz yasakları kaldırdık" diyecekler. Ama Anayasadaki ve anayasanın yasalara girmesine neden olduğu asıl sınırlamalar varlığını koruyacak.

"Bakan kızımız"ın hazırladıkları yutulur lokma değil. Bu durum işçilerin önüne direnmekten başka bir yolun olmadığını bir kez daha gösteriyor.

"ESKİMİŞ YENİ OYUN" MU? "OYUNUN KURALI" MI?

Dergimiz bu sayısında sendikal politikanın oluşmasına katkıda bulunmak amacıyla grup sözleşmesini tartışmaya açmıştır. Bu konuda sendika uzmanlarının görüşüne başvurmuş; sendika yöneticilerinin bu yöndeki düşüncelerini almıştır. Grup sözleşmesini içeren dosyamız, oldukça yer kaplayan bir inceleme yazısıyla da desteklenmiştir.

Ancak bu politikayı tartışırken Türk Metal yöneticileriyle görüşme olanağı bulunamamıştır. Otomobil-İş Sendikası uzmanları görüşlerini, MESS ile toplu sözleşme görüşmelerine başlayacak olmalarından ötürü açıklamaktan kaçınmışlardır. Petrol-İş yönetimi ise, toplu sözleşme uzmanlarının kişisel görüşlerini bildirmesine, bunun sendika politikasını yansıtır bir anlam taşıyacağı endişesiyle engel olmuştur. Sendikal politikanın öncü üreticileri durumunda bulunan bu sendikaların, tartışmamızda katkıları yoktur. Özellikle sendikal hareket politikasızlıktan kurtulmaya çalışırken, açıklanacak görüşlerin yararlarından söz etmenin anlamı var mı bilmiyoruz.

Sendikal hareket grup sözleşmesiyle 1964 yılından beri tanışmasına karşılık bu sözleşmenin ilk sıcak etkisini 1976 yılında Maden-İş-MESS arasındaki toplu pazarlık görüşmelerinde yaşadı. Bütün bu görüşmeler boyunca grup sözleşmeleri MESS tarafından ısrarla savunuldu.

Grup sözleşmesinin böylesine dayatılmasındaki işveren amacı, haftalık çalışma sürelerinin düşürülmesinin önlenmesi, yıllık ücretli izinlerin ve kıdem tazminatınınartırılmaması,yönetime katılma konusundaki isteklerin kabul edilememesi, sosyal hakların genişletilmemesiydi. Grup sözleşmeleri, işverenler tarafından bütün bunların gerçekleştirilmesinde önkoşul sayılıyordu. Grup sözleşmeleri aynı zamanda, gelecekte de iş değerlendirmesi ve iş gruplandırması adı verilen sistemin metal işkoluna ve giderek bir dizi sanayii koluna yerleştirilebilmesi için de gerekliydi.

Sistemin Sakıncaları

İşverenler grup sözleşmesi önerilerinde işyeri düzeyinde toplu sözleşmenin sakıncalarını da şöyle belirtiyorlardı:

• Türkiye'de sendikal çokluğun sebebi işyeri düzeyinde toplu iş sözleşmesidir. Bu da sendikal rekabeti kızıştırmaktadır.

• Sendikal rekabet, ölçüsüz ücret artışları talebini yaratmaktadır.

• Ücret artışı sonucu kimi işyerleri ya kapanmakta ya da mamullerinin fiyatlarını artırarakenf lasyonu hızlandırmaktadır. Sonuçta işsizlik artmaktadır.

• Endüstrilerde ücretler, çalışma koşulları yönünden ve işçi-işveren ilişkilerinin düzenlenmesi bakımından standartlaştırma gereklidir.

Bütün bu gerekçelerden açıkça ortaya çıktığı gibi, işverenlerin grup sözleşmesinden bekledikleri, işçi haklarının genişlemesinin önlenmesiydi.

MESS'in bu politikasına, DİSK ve Maden-İş'in ilk tepkileri oldukça sert oldu. Tekellerin daha fazla kar hırsıyla güdümlü bir sendikacılık yaratmak istedikleri belirtildi. Maden-İş grup sözleşmesine karşı çıkarken bu tip sözleşmelerin işyerlerinin özgün sorunlarının çözümünü zorlaştırdığını, MESS'in tekellere bağlı ve ekonomik yönden iyi durumdaki işyerleriyle küçük işyerlerini aynı potada eriterek, bu işyerlerini sözleşme yüküyle sıkıştırmayı hedeflediğini ileri sürdü.

"Eskimiş Yeni Oyun"

Grup sözleşmesinin MESS tarafından ısrarla dayatılması 1977 yılı içinde 40 bin metal işçisinin bir dizi işyerinde başlattıkları grevlerle somutlanan bir sınıf kavgasına neden olacaktı. Bu dönem, işveren örgütlerince dayatılan grup sözleşmesinin karşısında işçi sendikalarının politika arayışlarının da başlangıcı oldu. Kısa bir süre içinde grup sözleşmesi,sadeceDİSK ve bağlı sendikalarca değil, aynı zamanda Türk-İş tarafından da reddedilecekti. DİSK grup sözleşmesini sermayenin işçi sınıfına karşı eskimiş yeni oyunu olarak gördü. Ve bu görüş 1978 toplu pazarlık dönemine kadar canlılığını korudu.

8 ay başarıyla süren grevler sonunda çeşitli işyerlerinde farklı olan sözleşmelerin bitiş tarihleri yeniden ayarlandı ve bütün işyerlerinde sözleşmenin yürürlük tarihi aynı döneme getirildi. Bu, grup sözleşmesinin istemeyerek de olsa kabul edilmesinin ilk adımı oldu.

Öte yandan o dönemde yapılan yazılı açıklamalarda, "böylesi bir birleştirmeden işçi sınıfının yararlı sonuçlar çıkaracağına" inanıldığından sözedildi. Ayrıca yapılan sözleşmenin MESS'in önerdiği grup sözleşmesinden farklı olduğu savunuldu. MESS'in 840 işyeri grupları için toplu sözleşme yapmak istediği, bununla bir holdingin bazı işyerlerindeki grevi sırasında diğer işyerlerinin çalışabileceği, dolayısıyla grevin caydırıcı etkisinin kalmayacağı,oysa bağıtlanan toplu sözleşme MESS'e bağlı tüm işyerlerini kapsadığı ve böylesi bir işveren dayanışmasına olanak vermediği savunuldu. Maden-İş'in grup sözleşmesiyle ilgili kabul gerekçesinde; tüm işyerlerinde başlatılacak grevin ekonomikpolitik etkisinin büyük olacağı ve sermayenin direnme süresini kısaltacağı vurgulandı. Maden-İş dergisinin 15 Şubat 198 tarihli sayısında şöyle deniliyordu; "holdingleşme biçiminde ortaya çıkan tekelleşmenin arttığı ve hızlandığı ülkemizde artık tek tek işyerlerini bağlı olduğu sermaye grubundan yalıtlayarak ele almak olanağı kalmamıştır. Tek tek işyerlerinde grevlerin yıllar süren uzunluğu bunun en açık göstergesidir.

TÜRKİYE'DE GRUP ve İŞLETME TOPLU SÖZLEŞMESİ YAPAN SEKTÖRLER

İŞ KOLU	TİS.MODELİ	İŞYERİ SAYISI	İŞÇİ SAYISI
02 MADEN	İŞL. (K)	—	9.600
	İŞL. (K)	—	23.000
	İŞL. (K)	—	11.000
	İŞL. (K)	—	36.000
	İŞL. (K)	—	3.534
03 PETROL-KİMYA LASTİK	GR. (Ö)	61	10.000
	İŞL. (K)	—	1.500
	İŞL. (K)	—	4.679
	İŞL. (K)	—	7.000
04 GIDA	GR. (Ö)	5	3.500
	İŞL. (K)	—	18.000
	İŞL. (Ö)	—	3.000
	İŞL. (K)	—	39.000
05 ŞEKER	GR. (K)	—	37.000
06 TEKSTİL	GR. (Ö)	102	124.000
	GR. (Ö)	14	10.000
07 DERİ	GR. (Ö)	125	3.100
	İŞL. (K)	—	4.000
	İŞL. (K)	—	3.000
09 KAĞIT	İŞL. (K)	—	10.250
12 ÇİMENTO, TOPRAK, CAM	GR. (Ö)	12	6.500
	İŞL. (K)	4	2.500
	İŞL. (K)	20	12.000
	GR. (Ö)	16	13.000
13 METAL	GR. (Ö)	220	60.000
	GR. (Ö)	107	30.000
	GR. (Ö)	15	3.744
	GR. (Ö)	47	3.511
	İŞL. (K)	—	25.168
	İŞL. (K)	—	12.536
	İŞL. (K)	—	5.500
	İŞL. (K)	—	6.000
	GR. (K)	2 İŞL.	24.312
	İŞL. (K)	—	3.200
14 DOK	İŞL. (K)	—	5.050
15 İNŞAAT	GR. (K)	4 İŞL.	100.000
16 ENERJİ	GR. (K)	5 İŞL.	145.000
26 SAVUNMA	İŞL. (K)	—	34.000
01 TARIM	İŞL. (K)	—	9.600
08 AĞAÇ		—	
11 BANKA, SİGORTA	İŞL. (Ö)	—	9.000
	İŞL. (Ö)	—	9.000
	İŞL. (Ö)	—	22.500
	İŞL. (Ö)	—	4.500
	İŞL. (Ö)	—	2.800
	İŞL. (Ö)	—	1.800
17 TİCARET, BÜRO	İŞL. (K)	—	1.360
19 DEMİRYOL	İŞL. (K)	—	33.000
22 ANTREPO	İŞL. (K)	5.400	
	İŞL. (K)	3.500	
23 HABERLEŞME	İŞL. (K)	—	10.232
25 OTEL-LOKANTA	İŞL. (Ö)	—	2.200

TUBA AJANS - İÇG 1985-1987
MESS Grup Toplu Sözleşmesi - Otomobil-İş, Türk Metal 1985-1987
KRİSTAL-İŞ ÇALIŞMA RAPORU - 9.Dönem 1989
KRİSTAL-İŞ Cam İşverenleri Sendikası GRUP TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ 1987-1989
Petrol-İş TUGSAŞ Toplu İş Sözleşmesi 1985-1987
Petrol-İş KİPLAS Toplu İş Sözleşmeleri 1987-1988

Maden-İş'in ve tüm sınıf sendikalarının, tekelleri kuşatıp sıkıştıran ve stratejik işyerlerini hedefleyen bir toplu savaşım stratejisi saptamaları kaçınılmazdır."

Maden-İş bu stratejiye bağlı olarak 1978 yılında yeniden MESS karşısındaydı. Maden-İş'in grup sözleşmesine 1976'lardaki karşı çıkış kararı değişmiş olmasına karşın DİSK geçirdiği yönetim değişikliğinden sonra da bu karşı çıkışı sürdürdü. Hatta yeni yöneticiler bu karşı politikayı çok daha sıkı savundular. Ve bu konuda o kadar ileri gidildi ki, DİSK'in 1980 yılına doğru verdiği yasa önergelerinde işyeri sözleşmesinin tek tip sözleşme türü olarak yasalaşması ve işkolu, işletme ve grup sözleşmelerinin yasalarla önlenmesi istendi. Buna karşın DİSK içinde grup pazarlığını benimseyen eğilim, özellikle Maden-İş içinde ortaya çıktı.

RÖPORTAJ

"GRUP SÖZLEŞMELERİNİ KABUL ETMEK BİR TESLİMİYET DEĞİL"

MADEN-İŞ UZMANI HASAN ERİŞ:

Uzun yıllar toplu sözleşme uzmanı olarak çalıştınız. Grup sözleşmelerinin Maden-İş tarafından benimsenmesine kadar geçen dönem hakkında kısaca bilgi verebilir misiniz?

Şöyle başlayalım isterseniz. DİSK'li sendikalar, özellikle Maden-İş 1970'lerden sonra başarılı toplu sözleşmeler yapmaya başladılar. O sıralar MESS oldukça zayıftı. İşverenler açısından MESS içinde olmak yada olmamak farketmiyordu. Bu nedenle MESS bazı kararlar almak zorunda kaldı. Saptadığı ayakkabı değeri üzerinde toplu sözleşmeye hüküm koymamak gibi basit kararlardı. Ancak Maden-İş tarafından bunlar hep aşıldı.

Bundan sonra TİSK ve MESS içinde sendikalara karşıdaha ideolojik tavır geliştirme gereği gündeme getirildi. 1974 yılı içinde Mudanya'da yapılan seminerde, ortak hareket etme ve sendikaları büyük grevlerle çökertme fikri geliştirildi. Demir Döküm gibi 5 ayrı yerde sendikayı greve zorladılar. Ama sendika bu grevlerin altından kalkmayı başardı.

İşverenler yeniden çözüm arayışına girdiler. MESS dergilerinde konu yeniden işlendi. Yurt dışından uzman getirerek tartışmalara kattılar. Bir İsveçlinin bu konuyla ilgili olarak "atalarımız sendikaları greve zorlayarak hizaya getirdi. Biz İsveç'te sosyal barışı bununla sağladık" dediğini hatırlıyorum. Bu tartışmalarda İzsal Döküm'ün patronunun işverenleri Maden-İş'e karşı cihada çağırdı. "Bütün işyerlerinde birden greve çıkarsak sendikaları çökertiriz" tezini en hararetli savunan işveren, İzsal işvereniydi. Koç Holding'den Tuğrul Kutadgubilig de grup sözleşmesi tezini önerdi. Ecevit ve Demirel zamanında Kamu Koordinasyon Kurulu oluşturulmuştu. Dolayısıyla MESS hükümetler tarafından desteklenir konumdaydı.

MESS 1976 yılında kendi ilkelerine uymayanları üyelikten atma tehdidinde bulundu. MESS üyeliğini kaybetmek aynı zamanda iktidarla da bozuşmak anlamına geliyordu. Çünkü ithalatta tıkanmalar vardı. Hükümet uygun görmezse, fabrikalar ihtiyaçlarını temin edemezlerdi.

Maden-İş'in bu grevlerdeki tezi "grup sözleşmelerini istemiyoruz"du. Sendika bütün işyerlerinde grev yaparsa bu yükün altından kalkamayacağını hissediyordu. Kimse olayın mantığını kavramamıştı. Fakat grev, grup sözleşmesi mantığını üretti. Görmüştü ki, sendika, bu kadar işyerinde grevi sürdürüyor, grup sözleşmesinde ısrarın pek fazla anlamı yok.

Nitekim bu grevler başarılı sayılabilecek şekilde bitti. Grup sözleşmesi kabul edilmişti fakat grup içindeki küçük işyerlerine dayanarak daha yüksek haklar elde edildi. Burada asıl sorun, bütün işyerleriyle greve dayanıp dayanmama sorunuydu ve sendikanın dayanabileceği anlaşılmıştı.

İkinci dalga grev öncesinde ve grev sırasında ne gibi gelişmeler oldu?

Sendika greve iyi bir hazırlıkla başladı. Grev öncesi eğitimini yaptı. Geniş sözleşme komiteleri kuruldu. Bunlar, ünitelere kadar inen ve temsilcilerinin denetiminde çalışan komitelerdi. Taban ayrıntılı olarak sözleşmeleri tartıştı. Bu hazırlık süreci sendikaya müthiş bir hareket getirdi. Görüşmeler sırasında işçilerin hazırladıkları öneriler reddedildikçe tabanda tepkiler büyüdü. Taban MESS'in Maden-İş'in varlığına kasteddiğini görüyordu. Bu tepkileri daha da artırıyordu.

Bu noktada bir soru sormak istiyorum. Tartışmalarda grup sözleşmesine karşıt öneriler geldi mi?

Hayır. Artık böylesi bir tartışma bitmişti ve grup sözleşmesine karşıt görüşler çıkmadı. Artık sendikaların tartıştığı konu işleri ayrıntılarının grup sözleşmeleriyle nasıl bağdaştırılacağıydı. Çünkü artık işyeri toplu sözleşmesinin şartları yoktu. Hatta MESS'in

Maden-İş toplu sözleşme uzmanı olarak çalışan Hasan ERİŞ, gerçekte asıl sorunun bütün işyerlerinde greve dayanıp dayanamama sorunu olduğunu, sendikanın bu grevler sonunda dayanabilirliğinin kanıtlandığını, bu bakımdan grup sözleşmesinin kabulünün hiçbir şekilde grevin başarısına gölge düşüremeyeceğini vurgulamaktadır.

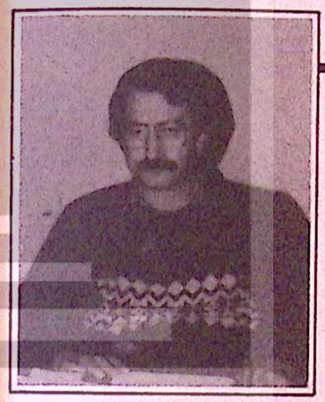
12 Eylül ve Yeni Dönem

12 Eylül rejimi sendikalar üzerinde yıkıcı bir etki yaratmış, YHK'nun sözleşmeleri tek taraflı bağıtladığı dönemde TİSK ilkeleri ülke düzeyinde bütün işyerlerine yerleştirilmiştir. Yeni yasaların kısıtlayıcı etkisi, işçi sınıfının baskı döneminden henüz çıkmış olması, işçilerin yeni dönemde bu ilkelere karşı koyma olanaklarını daraltmıştır. Üstelik iktidarın açıkça işverenlerden yana olan tavrı bu ilkelerin giderek çalışma ilişkilerine yerleşmesine destek olmuştur. Özellikle kamu işveren sendikalarının TİSK görüşünde birleşmiş olmaları, işverenlerin anti-demokratik yasal düzenlemelerle zaten köşeye sıkıştırılan ve ortak tavırlar üretemeyen işçi sendikaları karşısında üstünlük kazanmalarına neden olmuştur. Bu gerçek gizlenmemektedir. Hak-İş başkanı Necati Çelik, ortak ilkelerin belirlenmesi çalışmalarının haladevam ettiğini belirtmektedir. Sendika uzmanları çözüm yolu olarak kollektif çabaların ve ortak politikaların tek çıkış yolu olduğu konusunda görüş birliği içindedirler.

Yine de bu genel başarısızlığın nedeni çoğu zaman grup pazarlığına bağlanmış ve bu konudaki tartışmalar kesilmemiştir. Özellikle sendikaların gelirlerini özgürce değerlendirme olanaklarından yoksun bırakılmaları ve büyük pazalık birimlerinde parasız grevlerle karşı karşıya kalmaları, grup sözleşmelerine yönelik eleştirileri diri tutmuştur. Sendikalar 1980 sonrasında grup halinde greve çıkmanın sıkıntısını hep duymuşlardır.

Petrol-İş sendikasının grup sözleşmesine karşı politikası bir anlamda Maden-İş'in 1976'lardaki endişelerinin izlerini taşımaktadır. Bu nedenle sendika içindeki tartışmalar kesilmemiştir. Görünen o ki, Petrol-İş içindeki grup sözleşmesini benimseyen eğilimin özellikle son Petrol-İş başkanlar kurulunun bu yana giderek güçlenmesine rağmen, bu endişeler varlığını hala koruyabilmektedir.

Bütün bunlar, işçi sınıfının gündemindeki en güncel konuların başında yeralan grup sözleşmelerinin sınıf mücadelesi ve

gruptan ayrı olarak tek tek bitirmek istediği işyerleri için sendika toplu sözleşme yapmadı. "Bu iş grupla çözülür" dedi. Çünkü grubu yaşam dayatıyordu. Ve çözüm sözleşme koşullarını kendi çıkarlarına uygun olarak nasıl değiştiririz şeklinde arandı. Sendika başka birşey daha gördü. Eskiden tek tek sözleşmelerle başını kaşıyamayacak durumda iken grup sözleşmeleriyle zaman kazandığını gördü. Ayrıca sorunların tek tek işyerlerinin sorunları olmadığını, ortak politikalar ve hedefler saptanabileceğini gördü.

Grup sözleşmesi dayatılmadan önce sendikanın belirlediği ilkeler ve hedefler var mıydı?

Vardı, ama grup sözleşmesinden başarıyla çıkış bu süreci pratik olarak gündeme getirdi. Ve önceki grevde görüldüğü gibi, "mademki biz bu grevin altından kalkabiliyoruz, dolayısıyla taleplerimizi genel kılmak, bütün işyerleri için ortak hükümler getirmek mümkündür" denildi. Tabiki bu otomatik olarak bizi iş değerlendirmesi sistemine getirecekti. Bugün reddedilen bu olay, aslında her iki taraf içinde banimsenmesi gereken bir mantıktır. Şu şartla ücretleri tek tek işçilere göre belirlemek değil, iş ünvanlarına göre yapmakla kabul edilebilir.

Şimdi bütün işyerlerinde birden greve çıkmanın zorluklarından sözedilerek grup sözleşmesine karşı tavır alan görüşler oldukça çok. Örneğin Petrol-İş sendikasında böylesi düşünceler oldukça yaygın.

Doğru... Kısmen sendikalar grev yapamaz durumdalar. Ve grup sözleşmesinden bazı işkollarında kaçınmak gerekli olabilir. Ama bence Petrol-İş, Maden-İş deneyiminde olduğu gibi, karşı çıktığı bir şeyin altından kalkabileceğini görmüş olması gerekir. Yani Petrol-İş de grup sözleşmesini bir silah olarak kullanabilir, belirleyici düzenleri ve tüm işçiler için ortak olan likeleri kabul ettirebilir. Bugün Petrol-İş, bütün işkolları için geçerli standartları gerçekleştirebilecek bir sendika.

İşyeri toplu iş sözleşmesi görüşmelerine işçilerin katılma olanakları var. Grup sözleşmesinde böylesi bir doğrudan katılım sözkonusu değil. Bu konuda görüşünüz nedir?

Aynı şeyi Maden-İş çözdü. İşyerleri de gönüllü katılım esasına dayanan, geniş sözleşme komiteleri oluşturuldu. Bu komitelerde katılım sağlandı.

Grup sözleşmesiyle yüksek olan işçi ücretlerinin düşeceği yolunda bir gerekçe sunuluyor?

Bu konu işveren sendikasının bir sorunu aslında. İşveren sendikası farklı işyerlerinde farklı ücretleri savunamıyor. Dolayısıyla geçiş döneminde yüksek ücrete razı oluyor. Geriye dönük olarak eşitlemesi olanaklığı olmadığı için kendisi çözmek zorunda.

Grup sözleşmesi tercih edilecek bir biçim olarak kabul edilebilir mi?

Grup sözleşmesini tercih sendika açısından taktik bir sorundur. Sendika bir sözleşmenin şartlarının altından kalkabilecek yetenekte bir sendika değilse işyeri toplu iş sözleşmesi tercih edilebilir. Ama o sendikada bütün işyerleri düzeyinde bir toplu sözleşmeyi hedeflemelidir. Türkiye'nin pratiğine bakılırsa genel grevin yasak olduğu bu ülkede benzer tarihlerde düzenlenen sözleşmeler bütün işçiler açısından düzenleyici ve kalıcı haklar sağlayabilir. Daha zayıf olan sendikalar güçlü sendikalardan yararlanarak avantaj elde edebilirler. Önemli olan işveren sendikasının paketlerine karşılık sendikanın bütünsel bir paket sunabilme gücüdür. Konfederasyon kanalıyla bu paketlerin pazarlığı yürütülebilir.

bu mücadelenin sendikal ilkeleri zemininde değerlendirilmesini zorlamaktadır.

Modelin Niteliği

Öncelikle grup sözleşmeleri, bir endüstri içinde birden çok işyerini kapsayan bir toplu iş sözleşmesi türü olarak ortaya çıkmıştır. Bu sözleşmenin tarafları, kuramsal olarak, birden çok işveren veya bir ya da birden çok işveren sendikası ile bir ya da birden çok işçi sendikasıdır. Türkiye'de ise, grup sözleşmeleri sadece bir işveren sendikası ile bir işçi sendikası arasında bağıtlanan biçimiyle gelişmiştir.

Gerçekte grup sözleşmeleri kapsamı bakımından işyeri sözleşmelerinden, işkolu sözleşmelerinden ve Batı'da görülen milli düzeyde merkezileşmiş sözleşmelerden çok farklıdır.

İşyeri sözleşmeleri ya da bu modelin gelişmiş bir biçimi olan "işletme" sözleşmeleri bir tek işyerini -işletmeyi- kapsadığı halde grup sözleşmeleri birden çok işyerini ya da işletmeyi kapsamaktadır. Örneğin, Çimento, Cam, Seramik ve Toprak Sanayii İşçileri Sendikası (Kristal-İş) ile Türkiye Cam, Çimento ve Toprak Sanayii İşverenleri Sendikası (Cam İşverenleri Sendikası) arasında 21 Mayıs 1987 tarihinde bağıtlanan ve 13 bin işçiyi kapsayan grup sözleşmesi 3 işletmeyi ve 19 işyerini kapsamaktadır.

İşyeri sözleşmesinde işveren tarafı genellikle bir işveren ve zaman zaman da bir işveren sendikası olmasına karşın grup sözleşmelerinde işveren tarafı kesinlikle bir işveren sendikasıdır. Ayrıca grup sözleşmelerinde birden çok işveren sendikasının taraf olmaları da olanaklıdır. Yine işyeri sözleşmesinde bir işçi sendikası taraf olmakta, ancak grup sözleşmelerinde zaman zaman birden çok işçi sendikası toplu pazarlığı birlikte yürütülmektedir.

Birden çok işçi sendikasının toplu pazarlığa birlikte katılmaları 1980 yılına doğru Türkiye'de de cam, metal ve petrol işkollarında denenmiştir. Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK)'na ve Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (Türk-İş)na bağlı sendikaların işveren örgütlerine karşı gerçekleştirdikleri "eylem birliği" Türkiye'de çok taraflı işçi sendikalarınca birlikte yürütülen toplu pazarlığın ilk denemeleri olmuştur.

Öte yandan grup sözleşmeleri içeriği bakımından diğer sözleşmelerden ayrılmaktadır. Kristal-İş toplu sözleşme uzmanı Can Şafak, grup sözleşmelerinin bağıtlandığı endüstrinin özelliklerini taşıması bakımından işkolu sözleşmelerine, kapsadığı işyerlerinin somut sorunlarına yönelmeleri bakımından da işyeri sözleşmelerine yaklaştığını belirtmektedir. Böylelikle grup sözleşmeleriyle işkolu sözleşmelerinden daha özgün, işyeri sözleşmelerinden daha genel kurallar belirlenmektedir.

DİSK

"İşletme toplu iş sözleşmeleri, sendikal yapıyı koruyucu, sendika seçme özgürlüğünü ve toplu sözleşme yapma hakkını sınırlandırıcı, işveren sendikalarının grup sözleşmesi politikasına güç katan, işyerlerinin özgün koşullarını toplu sözleşmelere yansıtmaktan uzak, yetki ve ehliyet konularında yasal tartışma ve haksızlıkları büyüten niteliktedir. DİSK, işçi sınıfının ülkemizde ekonomik mücadele alanında elde ettiği kazanımların geri alınması anlamındaki bu sözleşme tipine kesinlikle karşıdır.

Örgütümüz, önemli sakıncaları görülen işkolu ve işletme düzeyindeki sözleşmelerin yerine işyerinin yapısına uygunluğu, işçilerin özgür biçimde seçtikleri sendikaları aracılığıyla Anayasal haklarını yaşama geçirebilmelerini sağlayıcı, bu alanda elde edilen kazanımları koruyucu niteliklerinden ötürü işyeri toplu iş sözleşmesini tek tip olarak önermektedir."

DİSK Yasa önerileri. DİSK 7.Genel Kurulu Çalışma Raporu, Haziran 1980 say. 375.

TÜRK-İŞ

"Grup sözleşmeleri, işyeri seviyesinde yapılan toplu sözleşmeler kaldırılarak işçi teşekkülleri ile işveren teşekkülleri arasında grup, bölge ve giderek işkolu seviyesinde yapılacak anlaşmaları ortaya çıkaracak bir sistem getirmek üzere atılacak ilk adımdır.

İşçi kesimi olarak böylesine düzensiz, çeşitli büyüklüklerde işletmelerin bulunduğu, işletmelerin belli ekonomik kurallara göre idare edilmediği ve pek çoğunun rantabl olmadığı, hatta bu durumlarıyla zaten kıt olan girdilerin israfına yol açtıkları bir ekonomide grup, bölge veya işkolu seviyesindeki sözleşmelere gidilmesinin ve bunları giderek mevzuata konulmasının kesinlikle karşısındayız."

TÜRK-İŞ 11.Genel Kurul Çalışma Raporu, Nisan 1979 Ankara say. 106-107.

Tarihsel ve Ekonomik Temeller

Herşeyden önce grup sözleşmelerinin varlığı, işçi sınıfının ve sermayenin yüksek bir örgütlülük düzeyine bağlıdır. Sermayenin örgütlenmesi bu noktada özel bir öneme sahiptir. Çünkü, sözleşmenin çok taraflı işverenleri kapsayabilmesi ancak böyle bir örgütlülükle olanaklıdır. Ve sermayenin sendikal alanda örgütlenme düzeyinin yükselmesi, işçi sınıfının meslek sendikacılığından ve giderek de işyeri sendikacılığından endüstri sendikacılığına geçtiği ve geniş tabanlı kitle örgütlerinin oluştuğu döneme rastlar.

Bu dönemde üretim araçları mülkiyetinin yaygın olduğu sanayileşmenin ilk aşamalarındaki işyeri düzeyinde sendikalaşma, yerini süreç içinde işkolu sendikalarına bırakmıştır.

Görülüyor ki, güçlü işçi sendikaları karşısında tek tek işverenlerin pazarlık şanslarını yitirmeleri, kaçınılmaz olarak onları birleşmeye ve toplu pazarlık sürecinde birlikte davranmaya itmiştir. İşverenlerin sendikal birleşmeleri, kolaylıkla tahmin edilebileceği gibi rekabet piyasasının egemen olduğu ve çok sayıda firmanın bulunduğu endüstrilerde ortaya çıkmıştır. Bunun en temel nedenlerinden biri, işverenlerin bu yolla emeği rekabet unsuru olmak çıkarmayı ve "kirli rekabet" olarak adlandırdıkları firmalar arasındaki ücrete dayalı farklılıkları ortadan kaldırmaya amaçlamalarıdır.

Yine, sermayenin doğrudan ekonomik entegrasyona dayalı örgütlenmesi grup pazarlığına yolaçan bir başka gelişmedir. Böyle bir örgütlenme, yetkiyi firma düzeyinden merkezî bir otoriteye kaydırmaktadır. Bu ise, özellikle monopol, oligopol piyasalarında merkezî işveren organlarının toplu pazarlığın tarafı olarak işçi sendikalarının karşısına çıkmalarına neden olmaktadır. Ve tek tek tüzel kişiliklerini koruyan kartel ya da holdinglerle birlikte ortaya çıkan toplu pazarlık, tipik bir grup pazarlığıdır.

Görülüyor ki, grup sözleşmeleri işverenlerin örgütlülüğü ve güçlülüğü temelinde ortaya çıkmaktadır. Yol-İş Sendikası uzmanı Yıldırım Koç; "eğer işverenlerin aralarındaki ilişkilerde işçilere karşı işbirliği ağır basıyorsa grup sözleşmesi olgusunu kabul etmek ve sınıf mücadelesinin boyutlarını çok sayıda işyerini işkolunu ve bölgeyi kapsayacak biçimde genişletmek gerekir" diyerek bu sözleşme biçiminin yaygınlaşmasıyla, işçi sınıfının politikasında değişmesi gereken yöne işaret etmektedir.

Türkiye'de Grup Sözleşmeleri ve Sorunlar

Grup sözleşmelerinin yasalarla düzenlenmesi bu kadar yeni olmasına rağmen bu sözleşme modeli Türkiye'de oldukça uzun bir süredir uygulanmaktadır. Ülkemizde ilk grup sözleşmesi, 1964 yılında cam sanayiinde Türkiye Şişe Cam ve Seramik Sanayii İşçileri (Cam-İş) ile Türkiye Cam Sanayii İşverenleri Sendikası arasında bağıtlanmıştır. 1964-1966 Döneminde yürürlükte kalan bu sözleşme 10 işyerini kapsamına almıştır. Yine aynı dönemde deri sanayiinde çok taraf-

lı işverenlerle bağıtlanan toplu iş sözleşmelerinin uygulandığı bilinmektedir. 1968-1970 Döneminde çimento ve toprak sanayiinde grup sözleşmeleri bağıtlanmış, ancak bu sözleşme modelinin yaygınlaşmaya başlaması 1970 yılından sonra olmuştur. 1970'li yıllar boyunca tekstil, metal işkolları başta olmak üzere birçok işkolunda grup pazarlığı gerçekleştirilmiştir.

Sendikaların Tavrı

DİSK ve Türk-İş grup sözleşmesine karşı bir tavır takınmışlar, yazılı belgelerinde yaptıkları açıklamalarda bu konuyu ısrarla savunmuşlardır. Hatta yasa değişikliği önerilerinde de grup sözleşmesinin önlenmesi istenmiştir.

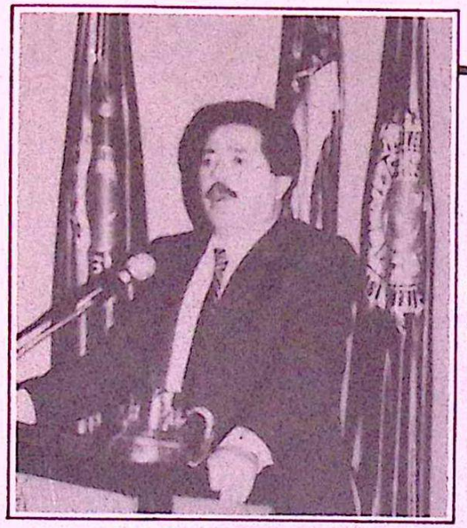
Türk-İş 1980 öncesinde örgütlenme modeli olarak işyeri sendikacılığını temel aldığı için grup pazarlığına yönelim sözkonusu olmamıştır. 16 işkolu ve her işkolunda tek sendikayı ilke edinen DİSK de bile bu ilkeyle çelişen işyerine dayalı toplu sözleşme biçimi temel alınmıştır. DİSK içinde bu bakışa 1976 grevlerinden sonra karşı çıkan yanlızca Maden-İş olmuştur.

Ancak, DİSK'in ve bağlı sendikaların toplu pazarlık düzeyi olarak işyerini benimsemeleri, firma düzeyinde toplu pazarlık dışında bütün toplu sözleşme türlerine karşı çıkmaları merkezî sendikaların ve işyeri örgütlerinin aynı düzeyde ve birlikte tek bir pazarlık içinde bulunmalarına neden olmuştur. Bu ise, işyeri düzeyinde sendikal faaliyetlerin ve bu arada toplu pazarlığın yürütülebilmesi yönünden işyeri örgütlerinin insiyatifinin gelişmesini önlemiş, aynı zamanda da merkezî sendikaların grup, işkolu ya da merkezileşmiş toplu pazarlık alanında sermayeyle mücadeleye girebilmelerini olumsuz yönde etkilemiştir. Kuşkusuz DİSK çatısı altında politik amaçlı mücadeleler yürütülmüştür, politik nitelikle kazanımlar elde edilmiştir. 15-16 Haziran direnişleri, Devlet Güvenlik Mahkemesi (DGM)'nin kurulmasına karşı yürütülen mücadeleler, katıksız politik niteliktedir. Ancak, firma düzeyinde toplu pazarlık modelinin aşılamaması, toplu pazarlık mücadelesinin doğrudan bu politik etkinliklere bağlanmasını, endüstri düzeyinde yaygın mücadelelerin üst-örgüt kanalıyla büyük ölçekli kazanımlara yönlendirilmesini önlemiştir. Bu süreç içinde, Türkiye'de toplu pazarlık mücadelesi 1963-1980 dönemi boyunca firma düzeyinde sınırlı kalmıştır.

Grup sözleşmeleri sendikal faaliyetlerin durdurulduğu 1980 Eylülünden sonra Yüksek Hakem Kurulu (YHK) tarafından yenilenmiş ve 1984-1987 dönemi içinde ise hemen bütün işkollarına yayılarak gelişmiştir.

Batıdaki Durum

Oysa gelişmiş kapitalist ülkelerde toplu pazarlık mücadelesinin böylesine sınırlı bir biçimde yürütüldüğü bir ülke yok gibidir. Birçok Batı ülkesinde toplu pazarlık mücadelesi, değişik düzeylerde ve değişik sendika organları tarafından yürütülmekte-

Türk-İş Genel Teşkilatlanma Sekreteri Orhan BALABAN:

"İŞÇİ SINIFI GRUP SÖZLEŞMELERİNİ DEĞİL PEK ÇOK ŞEYİN GELECEĞİNİ TAYİN EDECEKTİR"

Ama bugün tablo farklıdır. İşçiler, devletin "işveren" olarak karşısına çıkarıldığı; devletin ekonomik gücünün özel sermaye ile bütünleştirildiği bir ortamda hak savaşımı verme çabası içindeler. Kendilerini çepeçevre kuşatan güçlerden; bunların dayanağını oluşturan hukuksal engellerden kurtulmaya çalışıyorlar. Sadece işçi olarak da değil, insan olarak sahip olmaları gereken haklarının, özgürlüklerinin tanınmasını istiyorlar. Türk-İş'in de, işçinin de gündeminde bugün bu var. İşçi sınıfının bu savaşımında elde edeceği başarı, sadece grup sözleşmelerinin değil, Türkiye'de pek çok şeyin geleceğini tayin edecektir.

Türkiye'de işçi sınıfı 1980'den bu yana son derece ciddi çıkmazlarla karşı karşıyadır. Çıkmazların temelinde işçilerin temel hak ve özgürlüklerinin sermayenin istekleri ve hedefleri doğrultusunda kısıtlanması ve kısıtlamaların sistemli bir biçimde kurumsallaştırılması yatmaktadır. Sermaye, siyasal iktidarla bütünleşmiş olmanın tüm avantajlarını kullanmaya çalışıyor. Grup sözleşmeleri uygulaması bu hedeflerden birisidir. İşverenin dayanışmasını pekiştirecek bir yöntem olarak, yıllar önce gerçekleştirilmesini kararlaştırdıkları bu sözleşme türünü işçi/işveren ilişkilerinde egemen unsur haline sokmaya çalışıyorlar.

Yasal tek dayanağı olmamasına rağmen, yöntemi dayatma çabası içindeler. Sözleşmeler işyeri, işkolu, işletme düzeyinde, hatta ulusal düzeyde yapılabilir. Hatta belli koşullar gerçekleştiğinde bu çeşit gruplaşmalardan yarar da sağlanabilir. Ancak bunun ön koşulu, işçilerin temel hak ve özgürlüklerinin tartışmalı olmaktan çıkarılmasıdır. Kısıtlamaların kaldırıldığı, toplu pazarlık ve grev haklarının her çeşit engelden arınmış bir biçimde kullanılabildiği, özgür sendikacılığın yapılabildiği bir düzende işveren gruplaşmaları, bu çeşit gruplaşmaları yansıtan sözleşme türleri birinci derecede önem taşımaz; taşımayabilir.

dir. Kara Avrupa'sında işçi ve işveren üst-örgütlerinin yürüttükleri merkezileşmiş sözleşmeler, işçi sınıfının sosyal politikanın belirlenmesinde söz sahibi olarak tanınmasının sonucudur. Bu sözleşmeler zaman zaman Devletin de katılımıyla, işçi sınıfının toplu pazarlık mücadelesinin en alt sınırlarını belirlemekte ve bu sözleşmeler bütün endüstri sözleşmelerinin temelini oluşturmaktadırlar.

Batı'da, daha doğru bir ifadeyle birçok gelişmiş kapitalist ülkede, üst-örgütler genel nitelikte sözleşmelerle politik kazanımlara yönelirken, sendikalar endüstri düzeyinde sermayeyle mücadele yürütmektedirler. Bu iki mücadele birbirini tamamlamakta, bu mücadelelerin eşgüdümü üst-örgütlerce gerçekleştirilmektedir.

Toplumsal Anlaşma

Türkiye'de ise, Türk-İş ve hükümet arasında 1978 yılında gerçekleştirilen ve DİSK'in büyük tepkilerine neden olan "Toplumsal Anlaşma" ve göstermelik, dayatmacı bir politika ile uygulanmakta olan "Asgari Ücret Tespit Komisyonu" dışında merkezileşmiş toplu pazarlık uygulaması olmamıştır. Kaldı ki, her iki uygulama da unsurları bakımından Batı'da görülen merkezileşmiş toplu pazarlık modelinin ancak kötü bir prototipi sayılabilir.

Yine de toplumsal anlaşmaya karşı çıkış, kötü bağıtlanmış bir sözleşmenin reddedilmesi değil, doğrudan doğruya sistemin inkar edilmesi temeline dayanmıştır. Bu kuşkusuz sonuçta işçi sınıfının politik alanda etkinlik kazanma sürecini olumsuz yönde etkilemiştir. Politik mücadelenin alanlarından birisi yok sayılmıştır, reddedilmiştir.

Öte yandan endüstri düzeyinde toplu pazarlık, Türkiye'de 1963-1980 döneminde, ikili bir toplu pazarlık sisteminin yasal temellerinin de bulunduğu bir dönemde hayata tam anlamıyla geçirilebilmiş değildir. 275 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu, "işkolu" ve "işyeri" düzeyinde toplu pazarlığı tanırken bile, işkolu sözleşmeleri gerçek anlamda bir mücadele silahı olarak kullanılabilmiş değildir. Hatta zaman zaman bu model, işyerlerinde yetkiyi kaybeden işçi sendikalarının işkolu yetkisini bu işyerlerinde tek tek kullanmalarına neden olmuş ve büyük ölçekli sınıf kazanımlarına yönelik mücadele silahı olarak kullanılması bir yana, işkolu sözleşmeleri sarı sendikacılığın araçları olmuştur. Yine, işkolu sözleşmelerine bir geçiş olarak grup sözleşmelerine karşı çıkan DİSK, aynı zamanda işkolu sözleşmelerine ve endüstri düzeyinde toplu pazarlığa da karşı çıkmıştır.

Bu gelişim, DİSK'in sınıf ve kitle sendikacılığı ilkeleri zemininde gerçekleştirdiği işyeri örgütlerinin süreç içinde işyeri toplu pazarlığın tarafları olarak gelişmesini ve sendikaların tek tek işyerlerinin sorunlarından sıyrılarak endüstri düzeyinde sonuçlar yaratabilecek ve işyerlerinin sorunlarının çözümünde de daha etkili bir temel oluşturabilecek kazanımlara toplu pazarlık alanında yönelebilmelerini önlemiştir.

Türk-İş'in konumu ise daha farklı olmuş, özellikle kamuda geniş ölçekli toplu pazarlık yapmalarına karşın, bu düzeydeki sözleşmeye karşı çıkışları onların da endüstri düzeyinde politika üretememelerine sebep olmuştur.

Hak-İş Genel Başkanı Necati ÇELİK:

"İŞÇİ KURULUŞLARI ORTAK İLKELER GELİŞTİRMELİDİR"

Grup sözleşmelerin işçiler açısından yarar ve zararlarından ana başlıklar halinde sözedermisiniz?

İşyeri sözleşmeleri, genelde yerel beklenti ve özelliklere uygun sonuçlar doğurması yanında, sendikal çalışmalar ve ülke genelinde ve sendika içerisinde farklılıklar ve eşitsizlikler doğurmaktadır.

Grup sözleşmelerinin sendikal çalışmalar ve işçiler açısından zararlarına ve yararlarına gelince; ülke genelinde belirli bir uyumun sağlanması, ortak genel ilkelerin oluşması ve işçinin dayanışmasının sağlanması yararları yanında işyeri bazında yerel özelliklerin ve beklentilerin yanıtlanamaması ve sağlıklı temsil ilkesinin gerçekleşmesinin zorunlu yönüyle zararlıdır.

Grup sözleşmesinden öte, konfederasyon ve bağlı sendikaların işveren ilkelerine karşıt mücadele ilkeleri varmı?

"Hak-İş'in kendi bünyesinde bağlı sendikaları arasında ortak ilkelerin belirlenmesi doğrultusunda çalışmaları devam etmektedir. Bu ilkeleri şu aşamada somut maddeler halinde sıralamak çalışmalarımız açısından sakıncalı ve aynı zamanda zaman açısından da erkendir.

Bugüne kadar belirgin bir ilkeler sisteminin oluşturulamamasının sebebi olarak; başta çalışma yasalarının eşitlik ilkesinden uzak olmasını, emek kesiminin ortak noktalar oluşturamamasını ve biraz da serbest toplu pazarlık düzerine müdahaleler sonucu çalışanlar aleyhine gelişen anlık koşullara çözüm aramak zorunda kalınmasını görüyoruz.

Sonuç olarak, sermayenin tek ve hatta şablon ilkelerle karşımıza çıktığı bu ortamda işçi kuruluşları olarak ortak ilkeler geliştirme zorunluluğumuz vardır. Hak-İş bu konuda her türlü özveriye hazırdır."

1980 sonrasında, ancak işkolunda örgütlü sendikaların yaşayabilmesi büyük ölçekli toplu pazarlık biçimlerinin yaygınlaşmasına neden olmuş, işverenlerin dayatmaları da bu süreci hızlandırmıştır. Türk-İş 1980 sonrasında grup sözleşmesine karşı olan politikasını açıkça değiştirmese de birkaç sendika dışında bu politikayı savunan sendika kalmamış, Türk-İş yönetimi de gruba olan tavrından vazgeçmiştir.

Ortak Politi kalar

Bir kısım çevreler grup pazarlığının, sınırsız ve koşulsuz grev hakkının, özgür ve toplu pazarlık ve örgütlenme hakkının gerçekleştiği, işçi sendikaları üzerinde devlet denetiminin kalktığı bir ortamda benimseyebileceklerini belirtmektedirler. Bütün bunların gerçekleştirilmesi doğrudan doğruya politik mücadeleyi ve ekonomik mücadelenin politik hedeflere bağlanmasını gerektirir. Bunun en anlamlı yollarından biri de toplu pazarlığın çok daha büyük ölçeklerde çok daha yığınsal biçimde yürütülmesinden geçmektedir. Grup pazarlığı, kullanmasını bilen için bu alanda etkili bir silahtır. Gerçekte sorunu işyeri yada grup sözleşmeleri arasında bir tercih sorununa indirgemek yerine grup sözleşmelerinin olumsuz etkilerinden nasıl arındırılacağını ve gelecekte endüstriler düzeyinde toplu pazarlık yapan Türkiye işçi sınıfının alt birimlerindeki sorunların üzerine hangi yöntemlerle gidebileceğini tartışmak gerekiyor.

Şu da açıkki, toplu pazarlığın ölçeğinin büyümesi doğrudan doğruya işçilerin ortak çıkarlar etrafında, hemde sıcak mücadele içinde maddi temelini bulan birliğinin sağlanmasından başka bir anlam taşımaz.

Çözüm, konfederasyon ve sendikalar düzeyinde ilke ve hedeflerin belirlenmesi, bunun tartışılarak ortak kararlara dönüştürülebilmesiyle olanaklıdır. Böylesi bir alternatif politikanın üretilmesi, uygulamada sendikalar arasında eşgüdüm ve dayanışmanın Türk-İş tarafından kurulması gerçeğini ortaya çıkarmaktadır.

Türk-İş teşkilatlanma sekreteri Orhan Balabanın "İşçi sınıfı... sadece grup sözleşmelerinin değil, Türkiye'de pekçok şeyin geleceğini de tayin edecektir." sözleri umut vericidir.

Bu noktada grup toplu sözleşmesi konusu sendikal hareketin çözüm bekleyen sorunları içinde bir alt sorun olarak işçi sınıfının gündemindedir.

TİSK Yönetim Kurulu Üyesi Oğuz TINAZ:

"ARTIK SÖZLEŞME GÖRÜŞMELERİ DAHA SEVİYELİ GEÇİYOR."

İşverenler ve işveren örgütleri ilkelerini gerçekleştirmek üzere grup sözleşmelerini yaygınlaştırmak istiyorlar. İşverenlerin grup sözleşmelerini tarcih etmelerindeki gerekçeler nelerdir?

Hatırlayacaksınız 275 sayılı TİSGLY'de işyeri işkolu diye ikili bir toplu sözleşme sistemi öngörülmüştü. İşkolu düzenlenmesi son meclis tartışmalarında paldır küldür geçen bir madde oldu ve o sistemin nasıl uygulanacağı hakkındaki kurallar acele belirlendi. O yüzden uygulamada hiç arzu edilmeyen, düşünülmeyen bir sonuca varıldı. Sendika işyeri toplu sözleşmesi bağıtladıktan sonra işkolundaki örgütlülüğüne dayanarak yeniden işkolu sözleşmesi yaptı. Bir anda bu iki sözleşme birden uygulanır oldu. Halbuki hem işçi, hem de işveren kesimininaradığı kararlı bir düzendir.

Bu durum aynı zamanda sendikaya güven veriyor. İki yıl aldatlarını alacak, sözleşmenin uygulanmasını kontrol edecek, işçi de iki yıl kavgasız döğüşsüz güvenli bir ortam yaşayacak. İşveren de üretim programını yapacak, parasının hesabını bilecek, üretimini bilecek.

Bir çok ülkelerde işkolu sözleşmeleri büyük bir yaygınlık gösteriyor. Almanya'da tek sendika düzeni var. Bunun için işkolu düzeyinde sözleşme yapılıyor, yararları çok büyük tabi. Parasal konularda yeknasaklık sağlayabiliyorsunuz. Haksız rekabete dönüşmesi önlenebiliyor. Grup sözleşmesi de işyerleri arasındaki rekabeti kaldırıyor. İş şartlarında, şunda, bunda eşitlik sağlıyor.

Vakit unsuru da çok önemli. Bir oturuyorsunuz 15, 20, 50 herneyse 100 işyerini ilgilendiren sözleşme çıkıyor ortaya...

Grup sözleşmesi işyeri ayrıntılarını düzenleyebiliyor mu? Örneğin uluslararası örneklerde işkolu sözleşmeleri genel hükümler getiriyor. Ama işyerleri düzeyinde ayrı ayrı sözleşme yapabilme olanağı var.

Bence düzenlenebilir. MESS'in yaptığı sözleşme, bizim yaptığımız sözleşme örnek olarak verilebilir. İşyerlerini gruplarsanız 1, 2, 3 diye... Mali durumlarına göre ücretlerini ve ücret sistemlerini değiştirirsiniz.

Yine de işyeri ayrıntılarının grup sözleşmesiyle bütünüyle düzenlenebileceği görüşünde misiniz?

Evet... Yani olmayacak bir şey yok. Ciddi fark var ise özel madde yazılır.

O zaman bugünkü sözleşme düzenine yönelik bir eleştiri yok?

Şu anda yok tabi. Aslında bir takım kazanımlarla dolu ve bazı aşamalardan geçti. Grup sözleşmesi, kanunlara değil de yetişmiş insan gücüne borçlu. Bu sayede iş değerlendirme sisteminin sözleşmelere girmesi sağlandı. Artık sözleşme müzakereleri daha seviyeli ve mantıklı geçiyor. Eski dönemin kavga çıkarma numaralarına artık kimse riayet etmiyor. En önemlisi işçi de istemiyor.

Gelecekte işverenler grup sözleşmelerinde ısrarlı olacak değil mi?

Tabii.

Maden İş Uzmanı Sabahattin ŞEN:

"SENDİKALARIN YAPMASI GEREKEN HEDEFİ KÜÇÜLTMEK OLMALIDIR"

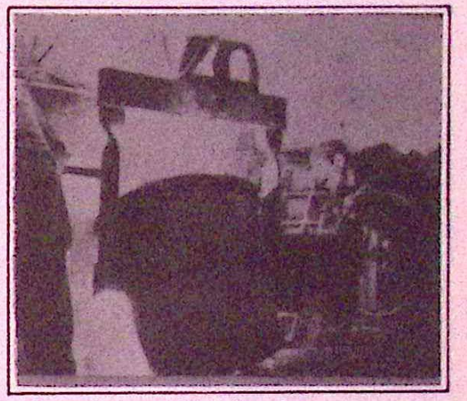
Bugünkü yasal çerçevede grup sözleşmlerinin yeri nedir?

Bugünkü yasal düzenlemede işyeri ve işletme düzeyinde olmak üzere iki ayrı sözleşme türü yeralmıştır. Grup sözleşmesinin ise yasada yeri yoktur. Yani grup sözleşmesi için kimse kimseyi zorlayamaz, ancak taraflar anlaşırlarsa böyle bir sözleşme imzalanabilir. Nitekim Yargıtay 9. Hukuk Dairesi de Petrol-İş ve KİPLAS arasındaki bir uyuşmazlıkta, işveren tarafının grup sözleşmesine zorlamasının yasal dayanağı olmadığını belirtmiştir.

İşçi Sendikalarının bu durum karşısında hedefi ne olmalı?

Kanımızca işçi sendikalarının bu konuda kısa ve uzun vadeli olmak üzere iki ayrı hedef belirlemeleri doğru olacaktır. Bugünkü koşulları dikkate aldığımızda sendikaların güçsüz her yönüyle denetim altında, toplumun diğer kesimlerinden soyutlanmak istenen, üyeleriyle bağları kopuk kuruluşlar haline getirilmek istendiğini ve bunda bir ölçüde başarılı olunduğunu görüyoruz. Sermaye kesimi ise, tam aksine tarihinin en mutlu dönemini yaşamakta, devletin açık desteğini alarak işçi sendikalarına karşı tam cepheden saldırıya geçmiş durumda. Böyle bir ortamda işçi sendikalarının yapması gereken hedefi küçültmek, yani işverenlerle tek tek boy ölçüşmek, her işyeri için ayrı sözleşme yapmak olmalıdır. Bu taktiği izledikleri zaman başarılı olma şansları daha yüksektir. Buna rağmen, birçok sendikanın, özellikle de metal işkolunda, sessiz sedasız grup sözleşmesi imzalamasının nedenini anlamak güç. Tek tek işverenlere karşı başarılı olamayanlar, işverenler birleştikleri zaman mı başarılı olacaklar?

Ancak bu konuda uzun vadeli bakıldığında farklı düşünmek gerekiyor. Sendikaların uzun vadeli amacı, varolan düzenin emekten yana işler duruma gelmesini sağlamak, buna katkıda bulunmaktır. Bu mücadelede tek tek işverenlerle uğraşmak yerine sermaye ile daha geniş çerçevede, daha üst düzeyde mücadele etmek sonuca daha kısa sürede ulaşılmasını sağlayacaktır. Bunun için gerekli önkoşul ise, sendikaların örgütlülük düzeylerini en üst düzeye çıkararak sınıf birliğini gerçekleştirmek ve toplumun diğer ilerici, emekçi kesimleriyle birlikte tavır olmasından geçer.

SENDİKALARIN VAROLUŞ NEDENİ

Yıldırım Koç

Grup sözleşmesi, bir grup işverenin işçilerin karşısına aynı ilkeler ve dayatmalarla çıkması ve ortak tavır olması demektir. Farklı işyerlerindeki toplu iş sözleşmelerinin yürürlük tarihlerinin aynı döneme denk getirilmesi ve toplu sözleşme görüşmelerinin bu işverenlerin üyesi bulunduğu bir işveren sendikası tarafından yürütülmesi, işin özüne değil, belirli bir dönemdeki biçimine ilişkin bir sorunudur. İşyeri toplu iş sözleşmesi ise, her işyerinin işvereninin işçi sendikası karşısında sınıfının uzun vadeli çıkarlarını değil, kendi işletmesinin çıkarlarını ön planda tutan bir anlayışla davranmasıdır. Diğer bir deyişle, grup sözleşmesi, işçi sınıfının gelişen mücadelesi karşısında işverenlerin sınıf bilincinin ve birlikte hareket alışkanlığının gelişiminde aşamalardan biridir.

Sendikaların bu konudaki tavrı ne olmalıdır? Her bir sözleşmebiçimininyararları ve zararları nedir?

Bu sorulara yanıt verilirken, bu ilişkinin biçimini belirlemede sendikanın gücünün sınırlı olduğunu unutmamak gerekir. İşçi sınıfı hareketi güçlendikçe, işverenlerin kendi aralarındaki ilişkide ağırlık noktası rekabetten, işçi sınıfına karşı işbirliği ve ortak tavra dönüşür. Bu gelişimin işçi sınıfının sendikal mücadelesi cephesindeki yansıması ise, tek tek işyerlerinde birbirinden kopuk bir mücadeleden, bütün işyerlerini, işkollarını ve hatta bölgeleri kapsayan bir mücadeleye geçiştir.

Eğer işverenlerin aralarındaki ilişkiler ağırlıkla rekabetse, tek tek işyerlerinde birbirinden ayrı olarak bağıtlanacak toplu iş sözleşmelerinde yeni mevziler kazanılabilir. Ancak bu kazanımların bir noktadan sonra grup sözleşmelerini getireceği unutulmamalıdır.

Eğer işverenlerin aralarındaki ilişkilerde işçilere karşı işbirliği ağır basıyorsa, grup sözleşmeleri olgusunu kabul etmek ve sınıf mücadelesinin boyutlarını çok sayıda işyerini, işkolunu kabul etmek bir teslimiyet değil, sermayenin farklı bir düzeyde açtığı savaşı aynı düzeyde kabul etmek demektir. İşverenlerin farklı yürürlük dönemlerini veya ayrı ayrı toplu iş sözleşmeleri imzalamayı kabul etmeleri, grup sözleşmelerinin engellendiği yanılgısına götürmemelidir. Belirtildiği gibi, grup sözleşmelerinde belirleyici öz, sermayenin dayattığı ilkelerdir. Bu ilkeleri savunmada sermaye bir cephe oluşturmuşsa, işyerleri, işkolları ve bölgeler arasındaki bölünmüşlüğün aşılarak, aynı cephenin toplu pazarlık alanında işçiler safında da oluşturulması gereklidir. Uzun vadede toplu pazarlık sisteminin işçi sınıfının kurtuluş mücadelesine azami katkıda bulunacak biçimde sürdürülme biçimleri tartışılırsa, farklı işyerlerini, işkollarını ve bölgeleri kapsayan grup sözleşmeleri savunulabilir.

Kristal-İş Toplu Sözleşme Uzmanı Can ŞAFAK;

"TOPLU PAZARLIĞIN ÖLÇEĞİNİN BÜYÜMESİ DEĞİL KÜÇÜLMESİ TEHLİKELİDİR"

—Grup sözleşmeleri uzunca bir süredir ülkemizde uygulanmaktadır. İşçi sendikalarının yeniden toplu pazarlık masalarına oturdukları 1984 yılından bu yana giderek yaygınlaşan grup pazarlığı artık hemen bütün iş kollarında bağıtlanıyor. Grup sözleşmelerinin Türkiye'de ortaya çıkış nedenleri sizce nelerdir?

"Grup toplu pazarlığının ortaya çıkış nedenlerinin fazla karmaşık olduğunu sanmıyorum. İlk bakışta görülebilen şu ki, grup pazarlığıyla birlikte toplu pazarlığın ölçeği büyüyor. Mücadele daha büyük boyutlarda yürütülüyor. Bu noktada, toplu pazarlığın işyerlerinden endüstrilere doğru genişlemesi olarak kabaca belirleyebileceğimiz evrensel çizgiyle Türkiye'deki gelişim çakışıyor. Kolayca söyleyebiliriz ki, bu gelişim, tarihin tekerleğinin döndüğü yöndedir.

Türkiye gerçeğinde de grup pazarlığı toplu pazarlık mücedelesinin dağınık, tek tek işyerleri düzeyince yürütüldüğü modellerde kaçınılmaz olarak gelişiyor. Burada belirleyici etken de sermayenin sendikal örgütlülüğünün yaygınlaşması oluyor. Türkiye'de de böyle olmuştur. Grup pazarlığı Türkiye'de tek tek işyerleri düzeyinde toplu pazarlığa dayanan model içinde ve bu modelin organik gelişimiyle ortaya çıkmıştır. Devletin karışımı sözkonusu değildir. Öte yandan bu gelişim işçi sendikalarının politikalarından da bağımsızdır. O kadar bağımsızdır ki, grup pazarlığı işçi hareketinin topyekün reddettiği ender gelişmelerden biri olmuştur, geçmişte.. Bunu örneklemek mümkün.

—Türkiye'deki gelişim diğer ülkelerle karşılaştırıldığında, bu gelişimin uluslararası sendikal hareket içindeki yeri sizce nedir?

"Bugün grup pazarlığının ABD'de ve bir ölçüde de İngiltere'de yaygın olarak uygulandığını hemen söylemeliyim. Yine endüstri ilişkileri yönünden ABD modeline yakın olan Meksika'da, Kanada'da, bir dizi Latin Amerika ülkesinde de grup pazarlığı yapılıyor. Bu bir model oluşturuyor ve İngiltere dışında bu modelin özelliği, toplu pazarlığın tek düzeyde, firma düzeyinde yürütülmesi noktasında toplanıyor. Bu yapı içinde sendikal mücadelenin boyutlarının büyümesi, grup pazarlığını ortaya çıkarıyor. ABD'de grup sözleşmeli işçilerin dörtte birinden fazlasını kapsıyor. Bu sözleşmeler, son derece karmaşık hükümler içeriyor, pekçok sosyal yardım kaleminden oluşuyor. Batı Avrupa ülkelerinde ise toplu pazarlığın farklı düzeylerde birlikte yürütüldüğünü görüyoruz. Özellikle sınıf sendikacılığının geliştiği Fransa, İtalya gibi bir dizi ülkede sendikaların endüstriler düzeyinde bağıtladıkları sözleşmeler, bölgesel düzeyde ya da işyerleri düzeyinde daha alt sendika organları veya bağlı işyeri sendikaları tarafından bağıtlanan sözleşmelerle tamamlanıyor. Bundan başka üst-kuruluşlar, hemen bütün Avrupa ülkelerinde işveren üst-kuruluşlarıyla zaman zaman devletlerin de katılımıyla ülke düzeyinde geçerli ve katıksız politik nitelikte çerçeve anlaşmaları yapıyorlar.

Türkiye'deki gelişim ABD ve ABD modelini benimseyen bir dizi ülkedeki gelişimle tamamen çakışıyor. Toplu pazarlığın tek düzeyde sınırlanması, grup pazarlığının ve işletme pazarlığının dışında toplu pazarlığın önlenmesi bütünüyle ABD modeli toplu pazarlık sisteminin unsurları arasında. Türkiye'deki model, 1980 Eylülünden sonra Anayasa ile de pekiştirildi. 1982 Anayasası, aynı dönemde aynı işyeri için birden fazla toplu sözleşme bağıtlanmasını yasakladı. Bu sınırlama, bana göre toplu pazarlık alanında getirilen en önemli sınırlama... Hatta grev yasaklarından daha köklü olduğu bile tartışılabilir. Çünkü grev hakkı, nihayet, toplu pazarlığın kapsamı içinde uygulanabilecektir. Kapsam daraltıldığında bu hak daha baştan sınırlandırılmış olmaktadır. Aktüel olmayan ve belki de bu nedenle işçi sendikalarının üzerinde durmadıkları ya da benim kaçırdığım, asıl üzerine gidilmesi gereken noktalardan biri de bu sınırlama bence..

—İşyeri ve grup toplu pazarlığı konusunda bir tercih kullanmak gerekirse, bu tercih sizce nasıl kullanılmalıdır?

"Hiç tereddüt etmeden grup pazarlığına "evet" derim... Ancak bu zevahirin kurtarılması amacını taşımamalı. Ya da gelişime boyun eğmenin sonucu olmamalı. Bu tercih, doğru, uzun erimli ve kararlı sendika politikalarına bağlandığı ölçüde anlamlıdır.

—Bu, politika ne olmalıdır sizce?

"Bu politikanın katın çizgilerini işçi sınıfının uluslararası sendikal deneyimi içinde yakalamak mümkün. Batı'da, toplu pazarlığın ölçeğinin büyümesi değil, tam tersine küçülmesi, giderek bireyselleşmesi bir tehlike olarak görülüyor bugün...

Asıl olan özgür toplu pazarlık düzeninin kurumlaşması mücadelesidir. İşçi sendikaları özgürce diledikleri düzeyde toplu pazarlık yapabilme hakkına sahip olmalıdırlar. Bu aşamada, grup pazarlığının endüstri pazarlığına dönüştürülmesi önemlidir. Sözleşmelerin bir endüstride çalışan işçilerin tümümün ortak çıkarlarını hedeflemesi başarı yönünden koşuldur. Bu noktada, toplu pazarlık, kitlesel yarı olmayan taleplerden süreç içinde arındırılmalıdır bana göre...

Özetlersek, işyeri ve endüstri sözleşmelerini birbirinin karşısına koymamak, her düzeyde toplu pazarlığı birbirinin tamamlayıcı olarak ve birlikte yürütmek başlıca hedef olmalıdır. Kuşkusuz uzun erimli bir hedef... Bu yönüyle grup sözleşmelerinin geliştirilmesi politikası kesinlikle işyeri düzeyinde toplu pazarlığın, uzun vadede inkarı temelinde yürütülmelidir.

RÖPORTAJ

GÜNDELİKÇİLİK ZOR ZANAAT

Fakirin kafasına vuruyorlar ki hiç yerimizden kalkmayalım diye. BÖyle olacak gibi değil. Herkes elbirliğiyle bağıracak ki gör o zaman ne oluyor.

Tufan Şener

"ZENGİNLERİN EVİ BÜYÜK, TEMİZLE TEMİZLE BİTMEZ"

Gündeliğe gitmek, dar gelirli ailelerde kadınlara özel bir çalışma alanı. Günlük basında yer alan sosyete temizlikçisi bir erkeği saymazsak gündelikçiliğin 'kadın işi' olduğunu söyleyebiliriz.

Her emekçi semtinde gündeliğe giden pek çok kadın yaşıyor. Kaç saat çalışırlar? Ne kadar para kazanırlar? Neler isterler, neler yaparlar? Bu sorulara yanıt alabilmek için geçtiğimiz sayılarımızdan tanıdığınız Dudullu-Şerif Ali Çiftliğinin yolunu tuttuk. Semt kadınlarının Cumartesi toplantılarından birinde börek ve çayın yanı sıra sorunlarını da konuştuk.

Evsahibi Altun Özçelik, biryandan çayları dağıtırken, diğer yandan da söylenmeye başlamıştı bile: "Kendi evime bir gün ayırıyorum. Halıları sildirirler, yok efendim otomatik çamaşır makinaları vardır ama bize elde yıkatırlar, çok cefalı iş çok" diyordu. Bazı arkadaşlarının bu gün gelemediğini söyleyen Türkan Aydoğan da "Cumartesi, Pazarları çalışan arkadaşlarımız da var. Paraya ihtiyacı olan dönüp duruyor işte" diyordu. Gerek mahalleye girerken adres sorduğumuz, gerekse "ben de börek isterim" diye ev içinde dolaşan çocuklar ilk soruyu aklımıza getiriyor:

—İşe gittiğinizde çocuklara kim bakıyor?

Türkan Aydoğan:—"Çocukların bakımı ne olacak, sokaklarda falan işte. Bazılarımız anlaşır, işe giderken çocuklarımızı birbirimize bırakırız. Çocuklar için kreşler var ama onlar hali vakti iyi olanlar için. Zaten bizim semtimiz çok yeni olduğundan öyle şeyler yok."

—Çalışmak için hangi semtlere gidiyorsunuz?

Türkan Aydoğan: —"Biz 20 senedir karşıdaydık. Haliyle şimdi de karşıda çalışıyoruz. Beşiktaş'ta, Şişli'de falan çalışıyoruz."

O sırada, Zeynep (Yıldız) Teyze söze girerek,

—"Ha buradan sabahın altısında çıkıyoruz. Akşamın yedisi, sekizi, oluyo, geliyoruz" diyor.

Zeynep Teyze iki sesli bir insan. Canı istediği zaman erkek sesiyle de konuşabiliyor. Konuşmaları banttan çözerken zaman zaman şaşırıyoruz. İşten dönüş saati birden bire herkesin aynı ağızdan konuşmasına yol açıyor. Kimi sekizde geldiğini, kimi dokuzdan evvel evde olamadığını söylüyor. Otobüslerde hep ayakta gittiklerini, dikile dikile gitmekten canlarının çıktığını belirtiyorlar. Bu sıra Türkan Aydoğan ilginç bir olay anlatmaya başlıyor;

—"Bizim Sefer diye bir arkadaşımız var. Çok çekmiş bir arkadaşımızdır. Eski tarihte bu arkadaş bir eve temizliğe gidiyor. Bakıyor banyoda paspasın altında bir on lira var. Her yeri temizliy or, on lirayı yerine koyuyor, bir şey söylemeden gidiyor. Bir, iki sefer daha böyle devam edince kızıyor, alıyor on lirayı, yerine 20 lira bırakıyor. Sonraki gelişinde bakıyor 20 lira yok. Hemen evin hanımına gidiyor **'Sen beni deniyordun şimdi ben seni denedim. Ver bakalım benim on liramı',** diyor."

Hep beraber gülüyoruz. Başka birisi Sefer Hanımın diğer maceralarını anlatıyor. Kendi deyimleriyle Sefer Hanım "Film bir kadın"mış. İfran Göymen kendisinin de sık sık böyle durumlarla karşılaştığını anlatarak "Öyle televizyonun üstüne, halının altına sağa sola yüz lira koyuyarlar ben de süpürüp süpürüp atıyorum çöpe. Kendileri yüz lira için pazarlık ederler, sonra bizi yüz lirayla denemeye kalkarlar" diyor.

Niçin böyle bir iş seçtiniz?

Türkan Aydoğan—"Ne yapalım. Başka işlere bizi almazlar ki. Okumamız bile yoktur."

—Ne zamandan beri çalışıyorsunuz?

—"Vallahi ben anamdan doğduğumdan beri çalışıyorum. Yaşım tutmadığı zamanlarda bile fabrikalarda çalıştım. Sonra evlendik. Mecbur, çocuğumuz falan oldu. Ev işlerine gidiyorsun mesela iki gün çalışıyorsun. İlla her gün çalışacaksın diye şart yok. Fabrikada her gün gitmek lazım. Bir yandan ev işleri çoluk çocuk, diğer yandan para da kazanmak lazım. Böyle idare ediyoruz işte."

—Çalışma günlerinizi hep siz mi belirlersiniz?

—"Yo o kadar değil. Şu gün gelirim, bu gün gelemem dedin mi, kıyametin koptuğu gündür işte."

—Bu mahallede kaç kadın gündeliğe gidiyor?

—"Çoğunluk gidiyor işte."

—Yetmiş kişi, yüz kişi gibi bir rakam veremez misiniz?

Zeynep Teyze—"Benim gibi kocakarılar bile gidiyo işte. Sen düşün gayri gerisini."

—En büyük sorununuz ne?

Türkan Aydoğan—"Bizim en çok istediğimiz sigortalı olmak. Bazılarımızı kendi işyerlerinde çalışıyor gösterip sigorta yapıyorlar ama, çoğunluk sigortasız çalışıyor."

İfran Göynen—"Şimdi sekizinci katta cam siliyoruz. Allah korusun bir düşsek... Bir arkadaşımız düştü öyle. Kolu bacağı falan kırıldı. Adam öylece alıp eve getirdi. Başka hiç bir şey de yapmadı, biri de elini çamaşır makinesine kaptırdı. Doktor parasını zorunan karşıladılar. Fakirin kafasına vuruyorlar ki hiç yerimizde kalkmayalım diye. Her şeyin fiatı çıktı gitti. Et oldu 4 bin 5 bin lira. Böyle olacak gibi değil. Herkes elbirliğiyle bağıracak ki gör o zaman ne oluyor?"

Burada herkes tek tek bir şeyler. Dernek kooperatif gibi bir yerde, bir araya gelmeyi düşünmüyor musunuz?

Türkan Aydoğan—"Bunun bilincine varmış olsaydık iyi olurdu doğrusu. Ama, şimdi bunu kim yapar? Birinin paraya ihtiyacı var, yeni çalışmaya başlamış, fiat kırıyor. O da gariban. Bir şey söyliyemiyorsun ki."

—Ben de bunun için soruyorum zaten. Sigortalı çalışmak için, taban ücret saptamak için...

—"Tanışlara söylüyoruz ancak. Apartmanlarda kapıcıların karıları falan fiat kırıyorlar çoğu kez. Şimdi o 6 bin liraya çalışabilir. Çünkü üst kata çıkıp çalışacak. Ben işe gidene kadar 1500 lira yol parası harcıyorum. Geriye ne kalır? 4500 lira. Bir kilo et bile değil. Temizlik kolay iş değil. Üstelik zenginlerin evi de büyük. Benim gittiğim evin salonu 60 m². Temizle temizle bitmez. Benim evimin tamamı bu kadar zaten."

Konuşmalar benzer şekilde sürüpgidiyor. Çalışma koşullarını beğenmiyorlardı ama, çalışmak zorundaydılar ve bir fabrikada toplu halde çalışmadıkları için yan yana gelip haklarını savunmaları daha zor oluyordu. Bir şeylerin değişmesi gerektiğini biliyorlardı yanlızca. İfran Göynen "...Herkes elbirliğiyle bağıracak ki gör o zaman ne oluyor?" derken çalışan insanların sorunların çözümünün nasıl birbirine bağlı olduğunu da ifade ediyordu.

ALINTERİ POSTASI

MERHABA

Sizlere ALINTERİ Dergisinden bir süre MERHABA diyemeyeceğimiz için üzüntülüyüz. Kapak içindeki duyuru metninden anlaşılacağı gibi, ALINTERİ yayını sizlere daha iyi, daha güçlü çıkmak için ara veriyor.

Alınteri, ülkemizde belkide ilk kez deneni yapmaya çalıştı; teorik olmayan, görsel malzemeye daha fazla yer veren, demokrasi, barış ve özgürlük çizgisinde olmaya çalışan bir dergi çıkarmak. Bu amacı hazmedemeyenler, başka dergilerle kıyaslayanlar, yeterli bulmayanlar ve eleştirenler oldu. Hepsine sayfalarımızda yer vermeye çalıştık. Sonuçta bizler yapmak istediğimizi anlatmaya çalışarak, okurlarımızın bir bölümü sürekli olarak istedikleri türden bir derginin çıkarılmasını arzulayarak, **ama hepsinden önemlisi de okuyucu kitlesinin desteğini, onayını ve beğenisini** alarak bu son sayıya geldik. Bu okurlarımızın bir bölümü çeşitli sayılarda yaptığımız abone kampanyalarıyla ilgili çağrılara uyarak, bizi, gönderdikleri abonelerle destekledi. **Silifke Taşucu'ndan Abdullah Kolbaşı** bunlardan biri. Kendisine tüm okurlarımızın önünde teşekkür etmeyi borç sayıyoruz. **Abdullah Kolbaşı,** Taşucu gibi küçük bir kasabada 25'i aşkın abone yaptı Alınteri'ne. Bu arada kendisine bir mesajımız var: Öykünüzü son sayımızda meydana gelen olağanüstü yerdarlığı nedeniyle yayınlayamıyoruz. Eğer isterse, kendisine geri gönderebiliriz.

Sayın **İsa Albayrak,** sözünü ettiğimiz konuda bize göre aşırı duyarlılık göstermiş olsanız da haklısınız. Yazının ve bundan önce Alınteri'nde çıkan yazıların bütünselliği gözönünde bulundurulduğunda bir ara başlıkta "Bu yasalarla da grev yapılır" hatasını fazla abartmamak gerekir kanısındayız. Kısaca, Alınteri, Bu yasalara rağmen grev yapılır mesajını ilk ve sürekli olarak işleyen ve savunan bir dergi oldu. Daha fazla söz söylemeye gerek var mı?

Zonguldak Ulus'tan Aynur Alnak'a, Alınteri'ne ilişkin beğeni dolu sözlerinden dolayı çok teşekkür ediyoruz. Şiirinden bir bölüm sayfalarımızda yeralacak.

Urfa'dan sayın Melih Gelener, Ne yazık ki istediğiniz türden bir hizmet yapamıyoruz. Yaşar Miraç'ın kitabını kentinizdeki bir kitapçı aracılığı ile isteyebilirsiniz. Konuşsana için isteme adresi ise, Kerem Yayınları, PK 78 Bahçelievler-Ankara.

Edirne'den Olga Danışman ise, "Derginiz tam anlamıyla, haberleriyle, görüntüsüyle, konularıyla bir harika. Başarılarının devamı dileğiyle sonsuz selamlar" diyor. Olga Danışman'ın bu güzel sözleri bu sayı aldığımız övücü sözler içinde özel bir yere sahip. Teşekkürler.

Aydın'dan Fuat Direybatıoğulları, 8 Mart ile ilgili yazınızı güzel bulmamıza rağmen yer darlığı nedeniyle yayınlayamadık. Özür diliyoruz.

İzmit Derince'den İhsan Deniz, sözünü ettiğiniz sorunlarla bundan sonraki dergi aşamasında daha ciddi olarak ilgilenilecek.

Sayın **Şahin Çakır,** isteğinizi üzüntü ile karşıladık. Ekonomik sorun hepimizin büyük derdi. Alınteri çıkmaya devam etseydi, biz size yine de sürekli olarak gönderirdik. Diğer isteğinizi ise tahmin edeceğiniz üzere karşılamanız olanaksız.

Sayın **Dürsaliye Bedir,** öykünüzü İstanbul'da olduğunuz için siz gelip alırsanız sevinirim. Tanışmış da oluruz.

Gölcük'ten Abidin Aydın, bizi yanlış anladınız sanırız. Hiç kimsenin şiirini yayınlamamak gibi bir amacımız yok. Öyle olsaydı Alınteri'nde bu kadar çok şiir çıkmazdı. Yalnız uzun olmaması şiirlerin yayınlanma ihtimalini artırıyor. Nedeni ortada, değil mi?

Yurtdışından yazan **Şerafettin Muş,** belirttiğiniz konuları ilgili arkadaşlara ilettik.

Bu sayı bizleri mektup, şiir, haber, yazı ve bulmaca yarıtlarıyla destekleyen Van'dan **Sadık Çelik,** Çorum'dan **Bülent Tüfekçi,** Denizli'den **İsa Kaya,** Salihli'den **Levent Kutucuoğlu,** Karabük'ten **Mustafa Cıngıloğlu,** Alpullu'dan **Talat Ayverdi,** Eskişehir'den **Mustafa Yalçın,** Diyarbakır'dan **Figen Üte, İrfan Açıkgöz ve Mehmet Eşsizoğlu,** Afyon'dan **Güneş Gün,** İstanbul'dan **Hasan Taşar ve Nur Can,** İzmir'den **Muammer Öner,** ve Zonguldak'tan **Yakup Danışmaz'a,** teşekkür ediyoruz.

Evet, bu bir veda yazısı olmadı. Yeniden buluşmak umuduyla esenlikler, mutluluklar...

Dostluk ve sevgiyle.

ALINTERİ

ŞİMDİ!

Nerede benim işçim, hani benim başkaldıranım,
"Bu işyerinde grev var" yakışıyordu aslanım,
Karanlıkta parlıyordu, "grev gözcüsü" önlüğün,
Neredesin, yumruk kaldırmanın, zamanıdır şimdi.

Nerede benim aydınım, hani cesur yazarım,
Bir satırına, koskoca ömrünü sığdıranım,
Bir dizesi için, yıllarca hapis yatarım,
Nerede kalemin, haykırmanın zamanıdır şimdi.

Melik Gelener

SEVEREK OKUYORUZ

Sayın Alınteri çalışanlarına saygılarımla. Göndermiş olduğunuz benim için çok değer taşıyan hediyelerinizi aldım. Sizlere teşekkür ediyorum.

Biz işçi bir aileyiz. bizlerin halinden anlayan haklarımızı korumak için bizlere büyük destek veren dergimizi her ay alıyor ve severek okuyoruz.

Tek dileğimiz bizim gibi emekçilerin okuyup sizlere maddi ve manevi yönden destek sağlamaları, sizlerinde çalışma kapasitenizin ilerlemesidir.

Sizlere sonsuz sevgi ve saygılarımı iletir, demokrasi için dayanışma çağrınızı onaylarım. Çalışmalarınızda başarı dileklerimle.

Nevidan Özcan
İstanbul

MÜCADELENİN SONU AYDINLIK

Derginizi zevkle okuyorum. İnsanların sorunlarıyla yatından ilgilendiğiniz için Alınteri'nin insanlığa en büyük hizmeti vermiş olduğuna inanıyorum. Dergimizi tüm emekçi dostlarımızın okumasını içtenlikle istiyorum. Dergimizin daha yaygınlaşması için dergimizi okumakta olan dostlarımıza büyük görev düştüğü düşüncesindeyim.

Çalıştığım fabrikada arkadaşlarım arasında dergimizi yaygınlaştırdığım için patron tarafından bazı gerekçeler gösterilerek işten atıldım. Mücadelemizin sonunun aydınlık olduğunun bilincindeyim. Saygılarımla.

İsmail Akba, İzmir

ALINTERİ'NE ÖVGÜ

Sıcacık pırıl pırıl bir
damla,
bir damlacık,
simgesi dürüstlüğün,
düştüğü zaman yere,
Yeni bir mutluluk doğar
kalplerde
Yeni bir inanç,
Yeni bir umut,
umuttur, sevgidir
ALINTERİ
Sıcacık pırıl pırıl bir
damla,
bir damlacık
simgesi onurun,
kavganın,
düştüğü zaman yere,
ıslatır toprağı
tad verir çeliğe
bilenir kavgada bilinç
bilenir kavgada yürek
kavgadır, bilinçtir
ALINTERİ

Recep Y.O
Gelsenkirchen
F.Almanya

ALINTERİ'MİZLE GEÇİNİYORUZ

Derginizle geçen yazın Diyarbakır'dan köyümüze gelen bir öğretmen arkadaşın vasıtasıyla tanıştık. O günden sonra her yeni sayınızı sabırsızlıkla bekliyorum. Hele bir de işçine işçi olduğum girince. Ayda bir sayı az geliyor. Şayet bunu ayda değil de 15 günde çıkarırsanız çok sevinirim.

Çünkü biz Alınteri'mizle geçiniyoruz. Çünük Alınteri işçi sorunlarıyla en yakından ilgilenen bir dergidir. İş yerimizde Alınteri'yi hem okuyoruz, hem de arkadaşlarımıza tavsiye ediyoruz.

Mehmet Eşsizoğlu
Kartal-İstanbul

SUSMAK İHANETTİR

İnsan düşünmeden edemiyor. Burjuvazi baskısını artırarak gelişmesini sürdürürken işçi sınıfı ve örgütleri olan sendikaların suskunluğuna anlam veremiyor. Acaba baskılar arttıkça mücadele gücümüzü yitiriyor muyuz? Yoksa tabanda günlerimizi edebiyatçı sendikaların bizleri oyalayıcı günlük tatmini amaçlayan işçi sınıfı davasına katkısı olmayan konuşmalarını dinleyerek mi kendimizi tatmin ediyoruz. Şöyle dönüp geriye bakarsak Türkiye işçi sınıf olarak mücadelesiz yılların bizlerden neler alıp götürdüğünü anlarız. Bırakın iyi bir yaşam için gerekli ücret politikasını sözleşmelerde sağlamayı, mevcut iktidar işçi sınıfı ve bunların öncüleri olan sendikaların sessizliğinden yararlanarak her geçen gün kazanılmış hakları darbeler vurulmaktadır. Bu darbeler her eylemsiz günün ardından daha da şiddetlenerek devam etmektedir. Bu sessizliğin suçlusu sendikalar olduğu kadar tabanda bunlara tahammül gösteren işçi sınıfıdır. İşçi sınıfı tarihine baktığımız zaman bundan daha olumsuz şartlarda sınıfımızın vermiş olduğu mücadeleler bizlerin sessizliğine isyan etmektedir. Hiçbir zaman ortam bahane edilerek sessiz kalınmamalıdır. İşçinin sesi, işçinin el emeği tabandaki bizlerin sınıf çıkarları doğrultusundaki mücadelemize bağlıdır. Susmak alınan haklarımızın daha da gerilemesi demektir. Susmak, bizden sonraki nesle, işçi sınıfına hizmet etmektir.

Maldına Takım'dan Bir İşçi

KORKU VE ÖZLEM

Derginizi devamlı okumaktayız. Derginiz Şubat sayı 14'de çıkan korku üzerine yayınlanan yazınızdan yola çıkarak bizde bir şiir hazırladık. Edebiyat köşenizde yayınlanmasını candan dileriz.

Alınteri dergisine tüm emeği geçenlere Ardahanlı ilericiler adına başarılar dileriz.

Siz!.. Düşünceleri uğruna
El bilinip hor görülenler,
Siz!.. Bana, bana cesaret verin.
İçimdeki birikmiş korkuyu
Beraberce yenelim gelin.
Susmak değil artık,
Haykırmak,
Sesimi duyurmak istiyorum.
Düşündüğümü söylemek
Söylediğime inanıp
Hissetmek istiyorum.
İnandığım düşünceler uğrunda
savaşıp ölmek istiyorum.
İçimdeki birikmiş korkuyu
Yenmek, istiyorum, yenmek...

Recep YILMAZ
ARDAHAN

Geçen aylki bulmacamızı doğru olarak yanıtlayanlar arasında çektiğimiz kurada kazanan okuyucularımız: Ercan Taşkan-ANKARA, F.Figen Üte-DİYARBAKIR, Servet Aybey-İSTANBUL, Talat Ayverdi-Alpullu, Mustafa Yalçın-ESKİŞEHİR, Meltem Aslan-İSTANBUL. Armağanlarını hemen postalıyoruz.

GEÇEN SAYININ ÇÖZÜMÜ:
SOLDAN SAĞA: 1) İşçisınıfı. 2) Ş...Ü...Ü...E...M. 3) Sömürü...Lif. 4) İ...Sürgün. 5) Zam...Me...PTT. 6) L...Et...H...İ L. 7) İşkence...Z. 8) K...N...O...Sac. 9) Nü...P...Arı. 10) Türün...Ev...A.

SİNEMA GÜNLERİ SIĞINILACAK BİR VAHA DEĞİL GELİŞTİRİLECEK BİR KAYNAK OLMALI

Bir sinema günleri daha başlıyor. 4-17 Nisan tarihleri arasında yapılacak şenlikte 29 ülkeden 92 film yeralıyor. Biletler 2000 lira. Yani asgari 10 film izlemek isteyen sabit gelirliler kişi başına 20.000 lira vermek zorunda.

Ve Alınteri, tüm okurlarına Sinema Günlerini izlemelerini öneriyor.

Çünkü, Sinema Günlerini organize eden vakfın yönetim kurulu üyelerinden Onat Kutlar'ın da belirttiği gibi, günümüzde yaşanan yoz bir kültürel ortamda sinema günleri yalnızca sığınılacak bir vaha değil, geliştirilmesi gereken bir kaynak olmalıdır.

Alınteri elinize geçtiğinde sinemaseverlerin önemli bir bölümü görmek istedikleri filmlerin rezervasyonlarını yaptırmış olacaklar. Ama biz okurlarımıza izlenmek istedikleri filmlerin biletlerinin sinema gişelerinde de satışa sunulacağını hatırlatıyor ve sizler için seçtiklerimizi sıralamak istiyoruz:

Neler İzlenmeli?

Madrit, bir İspanyol filmi. Yönetmeni Basilio Martin Patino. İspanya iç savaşının 50. yılında Madrid kentinin faşistlere karşı cumhuriyeti savunmadaki rolünü anlatan bir film.

Geçen yıl sinemalarda görmediyseniz, Türk filmi **Muhsin Bey** görülmeli. Yönetmenliğini ve senaristliğini Yavuz Turgul'un yaptığı bu filmde geçmişe duyulan özlem ve günümüz kokuşmuşluğu çok çarpıcı bir şekilde yansıtılıyor beyaz perdeye.

Suriyeli yönetmen Samir Zikra'nın **Gelecek Yılın Olayları** ve **Yarım Metrelik Bir Olay** Suriye toplumunu alabildiğine eleştiren, alaycı yanı ağır basan filmler. İlginç bir ülke sineması izlemek isteyenler için.

İtalyan yönetmen Ettore Scola'nın **Çirkinler, Kirliler ve Kötüler** adlı filminde Roma kentinde kenar mahallelerden birinde yaşayan bir ailenin serüveni var. Siyasi yanı ağır basan bir güldürü.

Almanya'da bir Türk kızının ilginç serüvenine tanık olmak istiyorsanız yönetmenliğini Hark Bohm'un yaptığı **Yasemin'i** görün deriz. Yalnız Türk kızlarının "gavur" takımına aşık olmasını hazmedemeyenler, filmi seyredip boşuna sinirlerini bozmasın.

Bir Afrika ülkesi Mali. **Işık** güzel görüntüleriyle bir Mali filmi. Cannes film şenliğinde özel jüri ödülü var.

Ve bir belgesel: **Bikini Radyosu.** Barışın hava kadar elzem olduğu günümüzde Pasifik Okyanusunda yapılan Atom denemelerini anlatan bu filmi görmek gerek.

Mısır toplumundan iki önemli kesit. Muhammed Khan'ın **Önemli Bir Adamın Karısı** ile Yusuf Şahin'in **Altıncı Gün** adlı filmleri Mısır'ı daha yakından tanımak isteyenler için iki ustadan kaçırılmaz bir fırsat oluşturuyor.

Erkekler, erkekler dünyasını anlatan bir komedi. Yönetmeni bir kadın: Doris Dörrie.

Ünlü Alman devrimcisi **Rosa Luxemburg'**u tanımayan var mıdır? Hele bu tanışıklık aynı adı taşıyan güzel bir filmle belgelenirse kim izlemek istemez?

Sizlere ülkemizde gösterim ihtimali olan, tanıdık yönetmenlerin popüler filmlerini önermedik dikkat ettiyseniz. İstedik ki yeni ülkeler sinemalarını tanıyın ve yeni tadlar alın. Ama meraklıları için izlenmesi gereken bir çok film var ki bunlar saymakla bitmez. Ancak ana başlıklarıyla geçersek, ustalar bölümünde ünlü Sovyet yönetmen **Andrei Tarkovski'**nin filmleri, Dünya festivallerinden adlı bölümde ünlü yönetmenlerin ödül kazanmış ünlü filmleri ve bu yılın ülkesi olarak kabul edilen Fransa'dan bir çok film yeralıyor.

Festivale bu yıl 100'ün üzerinde konuk gelecek. Altın Lale Yarışmasının jüri başkanlığını ise Amerikalı ve Türkiye asıllı yönetmen Elia Kazan yapacak. Ülkemize gelmesi kesinleşen konuklar arasında Mısırlı yönetmen Yusuf Şahin, Macar yönetmen Istvan Szabo, Sovyet Yönetmen Tengiz Abuladze, Suriyeli yönetmen Samir Zikra ve Altın Lale ödülü bulunar yönetmenlerden Michael Radford var.

BAŞLIYOR!

TÜSTAV

ERDEN ARBUZ'A
BAĞIŞIDIR.

İSTANBUL FESTİVALİ PROGRAMI DA AÇIKLANDI

Dünyanın en önemli festival programları arasında yeralan Uluslararası İstanbul Festivali'nin onaltıncısının programları da şimdiden açıklandı.Ondokuz ülkeden 1800'den fazla sanatçının katılacağı festival 15 Haziran-20 Temmuz tarihleri arasında düzenleniyor.

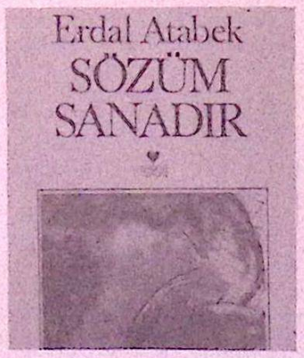
Bu yılki program, Orkestra Konserleri, Oda Müziği, Resitaller, Pop-caz, Opera, Tiyatro, Bale, Geleneksel Sanatlar ve Vokal Müziği başlıklı sekiz bölümden oluşuyor.

Bu yıl ülkemizde ilk kez bu festival çerçevesinde gelen **Moskova Genç Seyirci Topluluğu, Köpek Kalbi** adlı, 1920'lerde yazılan ama bugüne kadar oynatılmayan bir oyunu kendi dillerinde sergileyecekler. Balede ise Azerbaycan Halk Dansları Topluluğu ve Viyana Devlet Balesi geliyor.

Festivalin düzenleyicisi olan İstanbul Kültür ve Sanat Vakfınca Yıldız Kültür Vakfında düzenlenen basın toplantısında konuşan Aydın Gün, bilet fiyatlarının bu yıl da değiştirilmediğini, yalnızca en yüksek fiyatlar açısından bazı düzenlemeler getirildiğini bildirdi. Buna göre bilet fiyatları 2000 ile 20 bin lira arasında değişecek.

BİR DAHA BARIŞIN YARGILANMAMASI İÇİN

SÖZÜM SANADIR, ERDAL ATABEK, CAN YAYINLARI, 238 S. 3000 LİRA.

Erdal Atabek'in ilk kitabı "İnsan Sıcağı"ndan sonra çıkan "Sözüm Sanadır" adlı kitabında barış yargılanıyor. Hapisane anılarıydı İnsan Sıcağı, ama Sözüm Sanadır'da yalnızca hapisane anılarını anlatmıyor, insan yüzleri de çiziyor Atabek. Gardiyanlar, hapisane yöneticileri, siyasi tutuklular, Barış Davası tutukluları (Gencay Şaylan, Ali Sirmen, Metin Özek, Hüseyin Baş, Orhan Ceylan, Haluk Tosun, Ali Taygun) hücre tutukluları çizdiği yüzlerden bir kaçı.

İnsan yüzleri, açlık grevi manzaraları, hücre görüntüleri, ses ve gölge oyunları; Ses ve Gölge Oyunları, Atabek'in kabin görüşmelerine verdiği ad. Kabinleri bilirsiniz, cam ve demir parmaklıklardan oluşan kabinleri, hani bakarken konuşamaz, konuşurken göremezsin ya. Bir de zoraki gülümsemeler, kabinlerde. Yanlız çocuklar böyle gülmez. "Onlar bu durumlarda gülümsemek gerektiğini bilmezler. Annesi ya da babası zorlasa da gülemezler. (...) Hapisanedeki çocukları gören çocuklar çabuk büyür ben bilirim." Çabuk büyür ve Can gibi mektuplar yazarlar, ve tek bir satır bazen Atabek'in dediği gibi yaşamın gerçek madalyası odur.

"baba seninle gurur duyuyorum."

Gorki'nin de belirttiği gibi (Benim Üniversitelerim'de) , hapisane bazen okul olabiliyor, tıpkı Atabek'in anlattığı gibi coşkulu yılbaşı kutlamaları, okuma saatleri, tartışmalar, yeter ki insan kendi hapishanesinde olmasın. "Duyguların tel örgüler arkasına konulduğu, düşüncelerin duvarların arkasına atıldığı insanın kendi hapishaneleri (...) Aklın hapishaneleri, yüreğin hapisaneleri, geleceğin hapisaneleri (...) Gün gelir zindandan çıkar insan ama kendi hapishanelerinden çıkmak öyle zor ki."

Gün gelir, suç sayılan erdem, erdem sayılan suç olur./Gün gelir içerdeki dışarda, dışardaki içerde olur./Gün gelir seni bulur./Sen ki insansın./Sözüm sanadır.

Yargılanan barış aklandı umutla, emekle, yürekle, barış aklayıcılarının sözü bize bir daha barışın yargılanmaması için.

Ayşe Bengi

Mart sayısında yayınladığımız karikatür bulmacasına gelen yanıtlardan yaptığımız seçmede, İstanbul Kartal'dan Mehmet Eşsizoğlu, Alınteri'nin ödülünü kazandı. Armağanını adresine yolluyoruz.

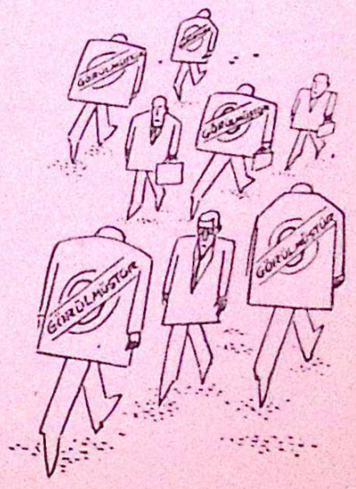

HASAN KAÇAN

1957 yılında Kayseri'nin İncesi kasabasında doğdu. İlk, orta ve liseyi Kasımpaşa'da okudu. Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Bölümü'nü bitiremeden üniversiteden ayrıldı.

İlk karikatürü 1973 yılında GIRGIR Dergisi'nde yayınlandı. Aynı yıl GIRGIR'da çalışmaya başladı. Daha sonra bir grup arkadaşıyla birlikte MİKROP Dergisi'ni çıkarmaya başladı. İki yıl yayınlanan bu dergi kapanınca yine GIRGIR'a döndü. Halen GIRGIR Dergisi'nde "EŞŞEK HERİF, CORK ve HASAN'IN SAKSISI" gibi sürekli köşeleri çizmekte.

ERDEN AKBULUT BAĞIŞIDIR.

1 MAYIS GELENEĞİ YAŞATILACAKTIR

İşçi sınıfının, 8 Saatlik İşgünü mücadelesinden doğan; sömürüye, baskıya ve zulme karşı, "Uluslararası Birlik Mücadele ve Dayanışma Günü" olan 1 Mayıs yaklaşıyor.

Uluslararası işçi sınıfının bir parçası olan Türkiye İşçi sınıfı da 1 Mayıs geleneğini, 1900'lü yıllardan günümüze dek değişik biçimlerde yaşattı, yaşatıyor.

1976'da DİSK'in çağrısı ve sosyalistlerin, devrimcilerin çabası ile kitlesel biçimde yüzbinlerle alanlara taşınan bu gelenek, 12 Eylül darbesiyle iktidara el koyan MGK tarafından, işçi ve emekçilerin ellerinden alınan diğer hakları gibi yok edilmek istendi. 1 Mayıs eylemleri yasadışı sayıldı, 1 Mayıs mitingleri nedeniyle DİSK yöneticileri, işçi temsilcileri ve devrimciler yargılandı.

Tüm bunlara rağmen 1 Mayıs Geleneği, işçi sınıfının bilincinden silinmedi, silinemedi. Belki alanlarda açık şekilde yaşatılamadı ama o gelenek fabrikalarda, toplantılarda, bildirilerde, cezaevlerinde... her yerde sürdü, devam etti, yaşatıldı...

Geçtiğimiz yıl da, SHP'nin sözde "1 Mayıs'ı kutlama çabaları", ardında ise korku ve yılgınlığı devam ettirme çabalarına rağmen, sosyalistler 1 Mayıs yasağının kırılması doğrultusunda adımlar attılar.

12 Eylül rejiminin basık ve terör politikasıyla yarattığı yılgınlık, sinmişlik, günümüzde kırılmaya başlıyor. İşçi sınıfı mevcut yasaların tüm anti-demokratik ruhuna ve karşılaştığı baskılara karşın, başarılı grevleri ve direnişleriyle ezilmez güçler için 'dikensiz gülbahçesi' olmadığını ve olmayacağını gösterdi.

Devrimci öğrenci gençlik kendi talepleri ve toplumun diğer haklı talepleri temelinde mücadelesini yükseltiyor. Diğer emekçi kesimlerde içine sokulmak istendikleri baskı cenderesini her geçen gün kırma yolunda adımlar atıyor. Toplumsal müdahaleci yeniden yükseliyor. Tarihin durdurulmaz akışının geri çevrilemeyeceğinin mümkün olmadığı bir kez daha ortaya çıktı.

Bu yıl 1 Mayıs'ı devrimci özüne uygun, daha kitlesel ve güçlü biçimde yaşatmak temel bir görev olarak önümüzde duruyor. Artık salonları aşmak, 1 Mayıs'ı alanlara taşımak zamanı gelmiştir.

Türkiye işçi sınıfının kadını erkeğiyle, genci yaşlısı ile, böyle bir mücadele için hazır olduğuna inanıyoruz. Haklarını aramak için gösterdiği inat ve kararlılık, eylemleri sonucunda kendi gücüne duyduğu güven, devrimci bir önderlik gerçekleştirildiği takdirde, yeniden meydanlarda sesini duyurabilme biçimine dönüşecektir.

Bunun için görev, sosyalist sendikal önderlere, ilerici sendika yönetimlerine, sınıf bilinçli işçilere, sosyalist, devrimci demokrat ve yurtsever güçlere düşüyor. Kararlı ve atak bir politika ile haklarımızı kullanmak, bunun için gerekli enerji ve güvenle harekete geçme zamanı gelmiştir.

Biz aşağıda imzaları bulunan dergiler olarak;

DİSK yöneticilerinin ve ilerici yönetimlere sahip Türk-İş'e ve bağlı ve bağımsız sendikaların 1 Mayıs'ı beraberce kutlama kararına varmalarını ve beraberce bu geleneği sürdürme çalışmalarının günümüzün görevi, sorumluluğu olduğunu düşünüyoruz.

Siyasi dergiler ve gençlik dergileri olarak bizler; bütün okurlarımızı da harekete geçirerek böyle bir çabaya sonuna kadar katılım ve destek sağlayacağımızı bildiriyoruz.

Sosyalist sendikacılara, ilerici sendikal yönetimlere düşen görev; bu konuda zaman geçirmeden kararlı adımlar atmak olmalıdır.

Sınıf bilinçli işçiler, işyerlerinde 1 Mayıs geleneğinin en canlı biçimde yaşatılması için oluşturacağı komitelerle hazırlıklara şimdiden başlama çağrısını da yapıyoruz.

Vurgulayarak belirtiyoruz ki; bizler bu yıl 1 Mayıs geleneğinin daha canlı bir biçimde yaşatılması ve daha ileri adımlar atılabilmesine olanak sağlamak için, aramızdaki görüş fark ve ayrılıklarına karşın, ortak adım atma ve üzerimize düşen sorumluluğu yerine getirmek gerektiğinin bilincindeyiz.

1 Mayıs'ın işçi sınıfının Uluslararası Birlik Mücadele ve Dayanışma günü ve ücretli tatil günü olarak kabul edilmesi için mücadeleyi yükselteceğiz.

Faaliyeti yasaklanmış ve yöneticileri idamla yargılanan DİSK'in açılması için, sendikal ve siyasal örgütlenme ve mücadelemize getirilmiş yasakları kaldırmak için, emekçi halkların insanca bir yaşama kavuşabilmesi için, ulusal baskılara son verilmesi için, sömürüsüz, savaşsız ve baskısız bir dünya için;

1 Mayıs geleneğini bütün sınıf kardeşlerimizle beraber, bir mücadele günü olarak her koşulda yaşatmakta kararlıyız.

1 Mayıs geleneğini yaşatacağız.
Yaşasın 1 Mayıs.

ALINTERİ - ÇAĞDAŞ YOL - EMEK DÜNYASI - GENÇLİK DÜNYASI - GÜN - GÜNEŞE ÇAĞRI - YENİ AŞAMA - YENİ ÇÖZÜM - YENİ ÖNCÜ -